

I N F O C H

Informace o Chartě 77

Mluvčí Charty 77, Libri prohibiti, nám. M. Gorkého 2,
110 00 Praha 1

INFOCH
Informace
o Chartě 77

Mluvčí Charty 77, Libri prohibiti, nám. M. Gorkého 2,
110 00 Praha 1

OBSAH:

	Str.:
Ze setkání signatářů Charty 77	4
1. Úvod.	9
2. Příspěvky mluvčích	11
3. Z diskuse	24
4. Závěry z tematických sekcí	41
5. Z dopisů signatářů	51
Aktivity po setkání	60
Adresář signatářů Charty 77	68
KŠAFT Charty 77	78
Dokument Charty 77 č. 9/92	82
Závěrečná sdělení	85

ZÁVODNÍ VÝBOR ROH A VEDENÍ
Železniční stanice PRAHA - VRŠOVICE
POŘÁDÁ

V SOBOTU DNE 28. LEDNA 1978 OD 20 DO 3 HODIN

XIV. SPOLEČENSKÝ PLES

VE VŠECH SÁLECH ÚSTŘEDNÍHO KULTURNÍHO DOMU
ŽELEZNIČÁŘŮ V PRAZE 2 - VINOHRADY, NÁM. MÍRU 9

K tanci hrají 2 hudby

Dechová hudba »LESANKA«
Skupina »ALBATROS«

František Stejskal

Železniční stánek
Pražské metropolitní stánek

101 04 Praha - Vršovice

Předprodej vstupenek v osobním nádraží Praha - Vršovice

na ZV ROH, telefon 2124, linka 5423

Vstupné Kčs 20.-

Setkání signatářů Charty 77

Dům železničářů, Náměstí míru

PRAHA

v sobotu 2. května 1992

v 10 hod.

(prezentace od 9 hod.)

TĚŠÍME SE NA VÁS

Věra Roubalová, Eva Joachimová

Květa Princová

MLUVČÍ CHARTY 77

PLES

SIGNATÁŘŮ CHARTY 77 A JEJICH PŘÁTEL

v sobotu 2. května 1992 ve 20 hodin

Dům železničářů, Náměstí míru

PRAHA

Tato pozvánka slouží zároveň jako vstupenka pro dvě osoby.

Vážení přátelé,

předkládáme vám záznam z třetího setkání signatářů Charty 77. Jsme si vědomi skutečnosti, že tak činíme se značným opožděním. Při veškeré naší snaze jsme však nemohli příznivěji ovlivnit výrobní lhůtu tiskárny. Prosíme proto, abyste k tomuto nedostatku publikace byli shovívaví, za což vám děkujeme.

Dne 2. 5. 1992 proběhlo v Domě železničářů na Vinohradech třetí setkání signatářů Charty 77. Setkání se účastnilo asi 650 signatářů. Odehrávalo se v předvolební nervózní atmosféře, nabyté snahou vyrovnat se s dnešní složitou situací a postavení Charty 77 v ní.

Možnost setkání lidí, které spojoval a spojuje podpis pod Chartou 77 považujeme za velice užitečné. Daří se tak alespoň v těchto neformálních setkáních nacházet onoho nedefinovatelného „ducha Charty 77“. V tomto smyslu přispěl jistě i ples (vstupenkou byla původní pozvánka na ples železničářů z 28. ledna 1978, na který máte jistě mnozí vzpomínky nepěkné i humorné). Nicméně je to málo a pro konkrétní činnost a budoucnost Charty to mělo sice příjemný, nicméně stále více se vyprazdňující obsah.

Během setkání se ukázalo, že signatáři ve velké většině stojí o další, třeba na novém základním textu a pozměněném názvu založeném, pokračování Charty 77, že jsou ochotni pracovat (viz závěry sekcí), že je na čem pracovat. Otázka zní, jak. Nebyl vyřešen ani problém přijímání dalších signatářů, ani problém volby či určování mluvčích. Ukázalo se, že evidence signatářů je chybná, a že je ji třeba komplexně zpracovat a vydat na základě všech dostupných údajů nový ověřený seznam všech signatářů. Dojem ze setkání mohl být značně zkreslený — velká část příspěvků byla přednesena lidmi, kteří Chartu 77 podepsali v roce 1989, někteří diskutující nebyli vůbec signatáři Charty 77. Na zpracování seznamu a adres signatářů Charty 77 se pracuje. Aby byla možná vzájemná komunikace, je potřeba získat adresy nás všech. Prosíme vás tedy o pochopení při vyplňování dotazníku, který najdete v zadní části Infochu. Tamtéž je také uvedeno, jaké řešení navrhujeme pro lustrace signatářů.

V textu jsme pro vás připravili většinou zkrácený záznam téměř všech vystoupení na setkání Charty 77. V úvodu jsou vystoupení mluvčích, po té následující diskuse a na konec závěry ze sekcí.

Charta 77 vznikla jako společenství lidí, kteří se rozhodli zasazovat se o dodržování lidských práv a zákonosti ve své zemi. To je úkol, kterému bychom se neměli zpronevěřit a tímto pohledem bychom měli

posuzovat dění kolem sebe. Domníváme se, že důležitá je vůle a cíl — způsob práce se najde, je třeba jej přizpůsobit podmínkám, v nichž se společnost v dané chvíli nachází.

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

červenec 1992

Úvod

Zkrácený úvodní text, který dostal při vstupu každý návštěvník setkání Charty 77:

VÁŽENÍ PŘÁTELÉ,

Praha 2. května 1992

Před námi je třetí setkání signatářů Charty 77. Toto setkání chápeme jako setkání čistě pracovní. V první části bychom rádi předložili několik myšlenek ke směru další cesty Charty 77 a vedli diskusi k otázkám, které nás všechny spojují. Druhá část by podle našich představ měla představovat práce v tématicky daných sekcích. Poslední část bude opět společná. Chtěli bychom uzavřít dopolední jednání a shrnout práci sekcí.

Práci sekcí považujeme za velmi důležitou. Domníváme se totiž, že právě v nich by se mohli sejít lidé s podobnými zájmy a vytvořit základy týmů, které by mohly v dané oblasti pracovat i v budoucnu.

Právě v takovéto činnosti vidíme odpověď na otázku, zda existence Charty 77 má v dnešní době smysl, nebo ne. Svou životaschopnost hned na počátku prokázala Charta nikoli textem a podpisy pod ním, ale činností, která mapovala tehdejší politickou a společenskou situaci. Práci Charty se věnovali lidé, kteří chtěli něco říci, něco dělat a této práci se věnovali s maximální obětavostí a nasazením všech sil.

V dnešní době má každý možnost se zapojit do politického dění. Myslíme si však, že řada z nás dá přednost bezejmenné práci, kterou Charta od začátku přijala za svou.

Lapidárně řečeno, buďto si najdeme témata, která nás budou spojovala a konkrétní systém práce — a pak další existence Charty 77 přestává být otázkou a stává se kladným konstatováním, nebo se nám to nepodaří a pak existence Charty 77 přestává mít smysl.

Budeme-li ovšem ochotni přijmout úkoly, které vyplývají z minulé práce Charty 77, budeme se také muset zamyslet, jak zapojit nové lidi, které naše činnost osloví. Nelze podepisovat původní prohlášení. Navrhujeme vám ke zvážení, aby se první mluvčí zamysleli nad našimi připomínkami, v duchu Charty 77, jejího vzniku i celé minulé doby je zpracovali a předložili nám program dalšího života a činnosti Charty 77 v novém období. Na nás potom bude, zda jejich návrh přijmeme. Předpokládáme, že na dnešním setkání bychom si měli popovídat o tom, zda tak učiníme na dalším setkání, nebo dáme přednost podpisové akci, kterou Charta 77 v podstatě byla.

Nejbolavějším místem Charty 77, byly, jsou a asi budou lustrace signatářů Charty. Někteří z nás jsou zásadně proti, jiná skupina ovšem trvá na plošném zveřejnění. Domníváme se, že není možné komukoli cokoli v duchu Charty 77 přikazovat. Jediné východisko z dalších bezvýhodných diskusí vidíme v ochotě každého z nás, samostatně požádat o vlastní lustraci a dohodnout se třeba shromáždit všechny lustrace u mluvčích. Ti potom eventuálně mohou předložit na dalším setkání seznam těch, kteří lustraci podstoupili.

Pro úplnost zopakujeme témata sekcí a časový program setkání:

tolerance rasová, národnostní, ideová aj.
smysl Charty 77
dialog osobní, dialog se státní mocí
výchova k lidským právům
formy práce CH77
sociální
čs. vzájemnosti
časopis Charty
rehabilitace
občan a právní stát
právní připomínky k zákonům
individuální perzekuce

Program:

- 10.00 — zahájení setkání — úvodní projevy, diskuse k základním otázkám (setkání chápat jako kvalifikovanou přípravu pro rozhodnutí, které bude učiněno na základě výsledků jednání prvními mluvčími, navázat pracovní kontakty pro jednotlivé oblasti) pro jednotlivá vystoupení doporučujeme časový limit 3 minuty
- 14.00 — diskuse v sekcích
- 16.00 — společné shrnutí a diskuse k němu
- 17.30 — ukončení

Ples:

- 20.00 — zahájení plesu
- 02.00 — ukončení

Velmi bychom uvítali, kdybyste zvážili svá diskusní vystoupení, zda se týkají obecných otázek Charty 77, nebo jsou konkrétní a patřila by do jednotlivých sekcí (je možné vystoupit v několika z nich). Jedná se hlavně o ty z nás, kteří mají problémy sociální.

Poslední naši prosbu směřujeme na ty z nás, kteří mají možnost Chartě 77 finančně přispět. Snažili jsme se, aby toto setkání bylo důstojným ukončením jedné a počátkem druhé etapy Charty 77. Paní Wendy Luers nám přispěla 100 tisíc Kčs na náklady tohoto setkání, což ovšem zdaleka nepokryje náklady. Budeme velmi rádi, když se s námi dohodnete na formě pomoci.

*Vaše mluvčí Charty 77 pro rok 1992
nejen za sebe, ale i za kolektiv mluvčích
Charty 77*

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

Příspěvky mluvčích

VÁCLAV HAVEL

zastupuje A. VONDRA:

Milí přátelé, připadl mi velmi nesnadný a nelehký úkol, abych vám tu, na tomto našem setkání přetlumočil pozdrav V. Havla. Pozdrav sestává z dvojího; jedná se jednak o omluvu, jednak o poselství.

Pan prezident vyjádřil velkou lítost nad tím, že — ačkoliv původně plánoval tohoto setkání se osobně zúčastnit — je dnes nepřítomen.

Důvod je jediný; únava po cestě na Dálný východ a náročný program, který ho očekává nejen příští týden, ale vlastně i celý příští měsíc, a přinejmenším do parlamentních voleb. Ta lítost je o to větší, že na tuto budovu a na večerní chartovní tanec ho váží zcela specifické vzpomínky, o kterých jistě mnozí víte své. Nepřítomnost tedy nepramení z toho, že by o toto setkání neměl zájem, ale čistě z toho, že potřebuje po té cestě alespoň krátký odpočinek.

Václav Havel soudí, že to, co Charta 77 byla, to, co představovala i to, jakým způsobem pracovala a jak byla organizována a strukturována (či neorganizována a nestrukturována), to už pro budoucnost být nemůže a má-li toto naše setkání nějaký úkol, tak jedním z těch úkolů by mohlo být, tu situaci nějakým demokratickým způsobem reflektovat a zároveň se pokusit rozhodnout o budoucnosti či nebudoucnosti Charty 77.

Nicméně V. Havel soudí, že sama idea, kterou Charta 77 po celou dobu své existence nesla, zejména idea lidských práv, by nějakým způsobem neměla zaniknout, Charta 77 by tedy neměla zaniknout a zmizet z našeho světa.

Šance pro toto setkání tedy je pokusit se nějakým způsobem dát novou náplň, popřípadě i institucionální zakotvení, nějakému organismu, který by v dnešní době smysl měl, který by odpovídal poměrům, které v naší zemi jsou, a zároveň by bylo možné pokusit se nějakým demokratickým způsobem tuto novou náplň tomu novému organismu delegovat. V. Havel nechce předznamenávat nějakým konkrétním způsobem možné rozhodnutí, ale zdá se, že máme k dispozici dvě témata, jimiž by se tento nový organismus zabývat mohl nebo měl.

První tématem je otázka lidských práv, která je přinejmenším věčná. Otázka lidských práv a zájmu o ně v ryzí podobě — to, čemu se všude v demokratických zemích lidé, zabývající se lidskými právy věnují, ať je to Helsinský výbor apod. To, co v podstatě u nás dělal po dlouhá léta ku příkladu VONS; a to ať jde o sledování lidských práv kdekoli na zemi.

Druhým tématem, jimž by se tento organismus zabývat mohl, je vytváření nadále prostoru k široké demokratické diskusi a výměně názorů. Così, co by pomáhalo zejména v těchto nejbližších důležitých měsících a letech, co by pomáhalo vytvářet to vskutku demokratické prostředí, jakýsi institut, který každá demokratická země má. Něco, co by zároveň korespondovalo s tím duchem Charty 77, který po celá léta byl zřejmý, a který dnes při těch mnoha politických diskusích tak často absentuje, totiž vůle k demokratickému dialogu navzdory možným a pochopitelným názorovým odlišnostem.

To je asi takové resumé z toho vzkazu. Děkuji za vaši pozornost.

J. HÁJEK, D. NĚMCOVÁ, E. JOACHIMOVÁ

CHARTA 77 VČERA, DNES A ZÍTRA

Charta 77 se počátkem roku 1977 představila československé veřejnosti i orgánům státní moci jako volné, neformální a otevřené sdružení lidí různých přesvědčení, různé víry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě. Těch práv, která člověku přiznávají uzákoněné mezinárodní pakty. Závěrečný akt helsinské konference, četné další mezinárodní dokumenty proti válkám, násilí a sociálnímu i duchovnímu útisku, a která souhrnně vyjadřuje Všeobecná deklarace lidských práv OSN.

Tváří v tvář jejich soustavnému neplnění a přímo hrubému porušování ze strany politických a státních představitelů vyhlásila Charta 77 za svůj úkol vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí a napomáhat oživení morálně politické reflexe občanské pospolitosti, upozorňovat na různé konkrétní případy poru-

šování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhovat řešení, předkládat různé obecnější návrhy směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezpráví vyvolat.

Revoluce roku 1989/1990 podstatně změnila státní zřízení i podmínky života české a slovenské společnosti. Politická a státní moc dnes nepotlačuje občanskou společnost a přijímá ji jako partnera. Listina Práv a svobod, přijatá ústavním zákonem v lednu 1991 vkládá do našeho právního řádu zásady a závazky mezinárodních paktů.

Zde se plně otevírá cesta tomu, co Charta 77 už při svém vzniku navrhovala — dialogu se státní mocí. Tento dialog i řešení problémů lidských práv musí jít dál, šíř a hlouběji, až do základních otázek obecné lidské morálky. Plně na místě je zkoumání souladu, popř. nesouladu zákonných norem s Listinou práv a svobod i se závazky, převzatými v mezinárodních dohodách a smlouvách o lidských právech, k nimž náš stát přistoupil či přistoupí. Stejně tak zpracování právních a morálních připomínek k zákonům, předkládaným parlamentům, v základních sférách našeho života, kterými se Charta 77 od svého vzniku zabývala.

Z potřeby doby vyplývají i další oblasti, do nichž Charta 77 mohla za starého režimu vstoupit jen v perspektivních, dalekosáhlých úvahách — poskytnout prostor k diskusím, povzbuzovat občany v nejširším rozsahu ke znalosti svých práv a jejich aktivnímu uplatňování jak vůči svému okolí, tak partnersky vůči státní moci na všech stupních státního mechanismu. To je každodenní úkol, který musí být znovu promyšlen konkrétně v celé mnohotvárnosti i v detailech, odpovídajících dané situaci jednotlivce, pracoviště, místa i větších územních celků. Jen tak lze vytvořit základnu a postupně infrastrukturu fungující demokracie, bez níž sebelépe promyšlené a vytvořené instituce zůstanou prázdnými formami a zákonné normy pouhými literami.

Poslední konference „lidské dimenze“ helsinského procesu postavila všechny zúčastněné státy před povinnost rozvinout výchovu svých občanů k lidským právům a vyzdvihla význam nevládních organizací, působících v této oblasti. Charta 77 si plně uvědomuje význam a aktuálnost úkolů, které vzala za své již v roce 1977. Aby mohla ve své činnosti zodpovědně pokračovat, otevírá se Charta 77 ve svých klubech všem, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci, každému, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji.

Charta 77 ve svých klubech poskytuje prostor k diskusím, k reflektování občanských postojů a k pěstování právního vědomí, usiluje o prohlubování znalostí našich i mezinárodních zákonných norem, dotýkajících se oblastí lidských práv.

RADIM PALOÚŠ

[Závěr sněmu Charty 77]

Vážené signatářky a signatáři Charty 77!

Jak rozhodovat o naší další společné existenci? Vyslechli jste nesourodá sdělení. V čem je problém?

Charta nikdy neexistovala a nebyla ustavena na základě statutu, který by rozhodl, že se hlasuje. Vznikla tak, že se pod první prohlášení podepsali tři mluvčí, a potom se ostatní přidávali. Tito tři mluvčí postupovali svou funkcí dalším nikoli po volbě pléna signatářů (nebyla možná v situaci totalitního režimu), ale osobním předáním této své funkce další trojici mluvčích. Takto to fungovalo vlastně až podnes.

Nyní žijeme v situaci jiné, kdy je možno se scházet, hlasovat a usnášet se. Tato situace nás nutí zamyslet se nad problémem organizace tohoto společenství těch, kdo podepsali Chartu a eventuálně i těch, kteří s Chartou sympatizují.

První, co je třeba konstatovat, je, že není možno podepisovat Chartu původní. Kdo z vás by chtěl vědět proč, nechť si onen dokument přečte. Připomenu např. jednu větu „V rozporu s čl. 13 paktu o lidských právech, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčítelným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory, nebo dokonce pro názory jejich rodičů“. To dnes již podpísat nelze. Nelze podpísat tuto první Chartu 77 ne proto, že bychom chtěli být „extra třída“, nýbrž proto, že to obsahově nejde. Pokud se rozhodneme, že zůstaneme tak, jak jsme, potom se staneme spolkem veteránů, který může působit, ale bude vymírat. Nikdo podpis nikoho z nás na onom dokumentu nemůže škrtnout, pokud ho kdokoli z nás sám neodvolá.

Neměli jsme sice statut, avšak existuje i zvykové právo: Charta 77 nebyla nikdy chápána jako jednotliví signatáři, ale jako společenství, reprezentované mluvčími. Mluvčí, když připravovali dokumenty, radili se se všemi, které měli k dispozici, nejčastěji s tzv. kolektivem mluvčích, který vytvářeli a vytvářejí především všichni dosavadní mluvčí Charty 77. Důvodem bylo zajištění kontinuity v kritické situaci. Kdyby stávající moc všechny tři mluvčí reprezentující Chartu daného kalendářního roku, pozavírala, okamžitě mohli z tohoto zásobníku nastoupit další, abychom nebyli tak snadno zlikvidovatelní.

Tito tři mluvčí podle svého nejlepšího svědomí potom podepisovali dokumenty Charty 77. Svědomitost byla potom dána poctivou odpovědností vůči všem připomínkám a námitkám.

Jak teď tedy v naší situaci dál? Postup, který se zdá být z dosavadních diskusí kolektivu mluvčích nejadekvátnějším vzhledem k způsobu dosavadního jednání, je následující:

1. dát příležitost, aby buď ústně, nebo písemně, buď v plénu nebo sekcích, kdokoli cokoli řekl k tomuto problému.

2. Všechny tyto materiály předat původní trojici mluvčích — Havlovi, Hájkovi a místo Patočky Hejdánkovi. Tato původní trojice mluvčích, na základě dodaných materiálů a na základě opět tradiční konzultace v kolektivu mluvčích rozhodne. Rozhodnutí může být, opakuji, následující:

1. zůstat, jak jsme a vymírat

2. změnit se v organizační strukturu s hlasovacím právem, se stanovami a se všemi náležitostmi legální instituce. V tomto případě minulou etapu uzavřít závěrečným prohlášením a založit společenství nové, s novým prohlášením.

Působnost nového společenství by potom měla být širší, než je např. tematika lidských práv, např. třeba i kritika současného pojmání lidských práv, nebo něco, co se netýká jen lidských práv, ale co je překračuje a třeba i mífí. Vždyť pro lidská práva existuje u nás Helsinský výbor a jiné organizace.

Existuje potom problém titulu „Charta 77“. Tato „značka“ je ve světě známá a asi by měla být v nějaké variantě zachována, pokud rozhodnutí bude takové, že se v jakési formě má vůbec pokračovat — třeba „Klub Charty 77“ apod.

Hledáme náležitou, zvykovému právu odpovídající cestu, která buď zachová status quo, nebo ho nějak promění vzhledem k nové situaci.

BOHUMÍR JANÁT

ODKUD A KAM CHARTO 77

Charta 77 vzešla v čase hlubokého národního a duchovního útlaku. V zemi vládl okupační režim, který lidem vnucoval komunistickou ideologii, jejímiž opěrnými pilíři byly materialismus a ateismus; praktickými mocenskými instrumenty oné vlády pak byly dva prastaré, vždy ruku v ruce jdoucí principy: lež a násilí. V této atmosféře vzniklo v Čechách společenství, které občany v naší zemi i širší mezinárodní veřejnost oslovilo nadějí, že začarovaný kruh zla, fatalismus mocensky zablokovaného světa a tristní determinismus rezignovaně přijímaných reálných nutností může být prolomen. Ideály zformulované do výrazů **moc bezmocných, nepolitická politika a život v pravdě** dávaly tušit, že v naší zemi, jako již nikoliv poprvé v historii, vzchází původní tvořivá dějinná iniciativa. Charta 77 byt v relativně krátkém časovém úseku podala důkaz životaschopnosti vnitřně i navenek respektuplného společenství, v němž víra ve smysluplnost boje za pravdu spojila lidi ra-

dikálně odlišných názorových orientací, jež mnohdy v minulosti vedly do bezcestí nesmiřitelného nepřátelství.

Podobně jako triumf a ponížení coby svého druhu mezní situace zjevují charakter člověka, po Listopadu 1989 nastala pro Chartu 77 nová hodina pravdy. Mnoho chartistů se rozběhlo do různých směrů znovu otevřeného politického prostoru a nalezlo svou novou identitu ve stranách, aliancích a státních funkcích. Chartu 77 mnozí již berou jako historickou reminiscenci na heroické období zdánlivě beznadějného protitotalitního odporu, kdy protiváhou represe byl zvláštní pocit vnitřní svobody. Jan Patočka tuto zkušenost pojmenoval termínem „solidarita otřesených“ a popsal ji jako nikoliv účelovou vzájemnost těch, kdo v otřesu zakusili hlubší dimenzi života a kdo se již nenechají vylákat ve své naději a víře sliby a nároky různých světských projektů budování míru, bezpečí a prosperity.

Na principu solidarity otřesených rozvinula Charta 77 velké téma dissentu, nonkonformismu a odmítání širokých cest masovosti, většinové kultury a tou či onou formou ideologie zaštitěného anonymního životního stylu. Je-li naše století negativně poznamenáno „příznakem množství“, a „vzpourou davů“, pak Charta 77 svým důrazem na individuální autenticitu a trvalou osobní odpovědnost přinesla naší době cosi navýsost důležité. Právě tento moment duchovního dissentu, tato úzká cesta menšiny, tento životní postoj jedince, jenž hodnověrnos své existence nemůže vykázat svou hodnotou či funkcí ani jako příslušník, hnutí, strany, národa či třídy, nýbrž jen jako osamělá, zkouše odpovědnosti podrobená svoboda, právě tento moment je podle mého názoru na Chartě 77, která již nabyla jistou dějinnou zkušenost s bezmocí i s mocí, dnes momentem nejpodstatnějším.

Dvě konkrétní dimenze činnosti Charty 77, tedy obhajoba lidských práv a probuzení občanské společnosti prostřednictvím dialogu se státní mocí před tvářící veřejností, jsou v situaci, kdy mnozí mohou být tak trochu nakloněni více či méně oprávněně říkat „teď již máme, co jsme chtěli“, poněkud problematické. Pevný bod představuje dimenze třetí, kterou lze pojmenovat jako rozměr existenciální, duchovní či osobně mravní. Žádná tzv. revoluce politická dosud totiž nevedla k hluboké vnitřní proměně člověka ani ideál demokracie, tím méně důvěra v mechanismus tržního hospodářství není sto odpovědět na hlubší otázky lidské existence. Ať už se Charta 77 zařadí mezi dnes tak četné formalizované instituce či ne, neměla by v žádném případě zapomínat klást svou otázku, co se děje s člověkem ve stínu politických systémů a v pozadí historických přeměn. Existenciální věrohodnost chartistů by měla i nadále stát v cestě mohutnému soustředování politické síly, která svou assertivností dost často umlčuje hlas individuálního rozumu a svědomí.

Přes velkou časovou vzdálenost lze uvést závěrem tuto analogii. Podobně jako ve XX. století Charta 77, stoičtí filosofové ve starověku radikálně upřednostnili ethickou problematiku. Přesto právě v rovině praktického jednání byla v dějinách vyslovena nad jejich postojem nejedna pochybnost. Kupř. představitel římské Stoy Lucius Annaeus Seneca — pedagog Neronův, zahubený svým svěřencem — je v Komenského Labyrintu charakterizován větou: „Seneca na tunách zlata sedě vychvaloval chudobu.“ Myslím, že bude věcí každého z nás, aby Charta 77, která ve své době hluboce položila otázku moci, nebyla ironií dějin stížena podobným soudem.

JAN ŠTERN

Jedním z nejužívanějších slov chartistického jazyka bylo slovo konsensus. Konsensus bylo něco víc, než schválení určitého textu nebo podniku prostou většinou. Bylo to vnitřní srozumění. A byla to zároveň trvalá vůle získat pro myšlenku nebo koncepci toho druhého, porozumět se. Neboť ke konsensu jsi neměl rodičovské požehnání. Hledání konsensu nebylo hledání polopravd, nebo bezcharakterních kompromisů. Bylo to hledání společné vůle, toho, co lidi spojuje, ne násilím, ale přirozenou silou pravdivého argumentu. V pozadí tohoto usilování byly některé prvky lidského soužití, které mají svou nadčasovou platnost. Především se stále znovu učit nevidět ve svém opONENTovi nepřítele, překážku, kterou musíme zneškodnit, ale partnera v hledání optimálního řešení.

Dnes se opět někteří lidé pošetile domnívají, že dosáhnou bůhvíjakého vítězství, když svého názorového protivníka umlčí informační blokádou nebo skandalizacemi. Má-li dotýčný pravdu, nebo alespoň kus pravdy, vrátí se jim to i s úroky zítra nebo pozítří. Protože se při hledání konsensu nemyslí v pojmech vítězství nebo porážky, zavazuje to i ty, kteří s vámi zprvu nesouhlasí, aby byli ochotni přezkoumat své námítky a neházeli vám jen z prestižních důvodů nebo z tvrdohlavosti klacky pod nohy.

Takto dosažený výsledek je vnitřně pevný, a proto byla vnitřně soudržná i Charta. Avšak vedle tohoto prvku, který bychom mohli nazvat chválou dialogu, obsahuje hledání konsensu ještě jiný motiv, jehož absence otvírá dokořán dveře svárům, nenávisťným štvanicím a nakonec i krveproléváním.

Hledání konsensu je v zásadním rozporu s bezohledností. Bezohlednost se neohlíží na nikoho, dere se kupředu, fascinována jen svou posedlostí a zájmem. Bezohlednost je neschopna vžít se do situace toho

druhého a nemá proto čas ani náladu zabývat se jeho zájmy a potřebami, neřkuli jejich oprávněním. Bezohlednost zná jediné oprávnění, to své. A také jediné právo, to moje. Zvítězí-li bezohlednost mezi sociálními skupinami, nastanou vnitřní rozbroje. A zvítězí-li bezohlednost v prosazování národních nebo státních zájmů, začne válka. Také helsinský proces stojí a padá s neustálým hledáním a nalézáním konsensu, inspirovaným horizontem lidských práv.

Vzpomínám s jistým steskem, jak se v Chartě uvažovalo nad každým textem i nad každou akcí, zda jsou pojaty tak, aby zbytečně nepohoršily nikoho z našich přátel a možných spojenců. Jak jsme se obávali zpupnosti jediných spravedlivých. Charta neříkala lidem, kteří dosud žili v zakletí strachu: vy jste zbabělci, měli by jste se stydět, ale naopak je nabádala; vzpamatujte se do své svobody. Jenže tato výzva platí dodnes. Charta byla sázkou na to lepší v člověku. Je to sázka, kterou kdysi uzavřel Goethův Hospodin s Mefistem, sázka, opřená o důvěru, že dobrý člověk ve svém temném vření přesto o své pravé cestě dobře ví. A právě tato důvěra v to lepší a nadějně v lidech se skrývá za slovem konsensus.

A můj konkrétní návrh je, aby Charta pokračovala pod svým názvem, nebo v nějaké jiné podobě, a aby pojem a ducha konsensu si v sobě uchovala.

N Á V R H

MILOŠ REJCHRT

CH 77 oznamuje, že ke dni..... přestává vydávat dokumenty a nebude nadále pověřovat některé ze svých signatářů úlohou mluvčích. Toto faktické ukončení činnosti CH 77 se nám jeví jako nutné, nechceme-li ignorovat skutečnost, že v naší zemi došlo k obnově demokracie a že tedy podmínky pro uplatnění občanské odpovědnosti jsou dnes docela jiné než v době, kdy Charta 77 vznikla.

Činnost Charty 77 vyplynula z vědomí, že „každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany“ a tato výzva základního prohlášení CH 77 z 1. 1. 1977 zůstává trvale aktuální. CH 77 vyrostla „ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci.“ Takto CH 77 ve svém základním prohlášení porozuměla sama sobě a svou další činností potvrdila zkušenost, že víru ve smysl občanské angažovanosti nejlépe uplatní ti, kdo se k péči o své ideály dokáží sdružit.

Vědomi si toho, že další činnost CH 77 by byla anachronismem a zároveň přesvědčení, že základní záměr CH 77 je stejně naléhavý jako dříve, zakládáme „Sdružení pro lidská práva“.

SPLP je otevřeno lidem různých přesvědčení, různé víry a různých profesí bez ohledu na stranickou příslušnost či nepřislušnost, kteří jsou ochotni jednotlivě i společně zasazovat se o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě, tedy těch práv, která člověku přiznávají mezinárodně uznané dokumenty o lidských právech a Listina základních práv a svobod.

SPLP nehodlá vyvíjet vlastní politickou činnost a v duchu „nepolitické politiky“ chce zůstat mimostranická. Chce sloužit obecnému zájmu jako mnohé podobné občanské iniciativy ve světě. Nechce vytyčovat vlastní politické programové koncepce, ale vést v oblasti svého působení dialog s politickou a státní mocí, zejména tím, že bude upozorňovat na různé konkrétní případy porušování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhopvat řešení, předkládat různé obecnější návrhy směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích.

SPLP na veřejnosti zastupují 3 mluvčí, kteří jsou každoročně voleni. Funkce mluvčích je neplacená. Nejvyšším orgánem je sněm SPLP, který se schází jednou ročně. Základní organizační minimum, které umožňuje SPLP existovat jakožto sdružení, určí stanovy.

Praha, pondělí 27. dubna 1992

ANNA MARVANOVÁ

Přátelé, tolik milí přátelé!

Máme za sebou půldruhé desetiletí od chladného podzimu, kdy jsme napsali své první podpisy pod CH 77 a rozešli se získávat další. Naše osudy, život našich rodin a často i přátel, kteří nás tehdy odmítli opustit, jak jim přikazovala státní bezpečnost, se tenkrát vydávaly přetěžkou cestou. A přesto se nezdálo, že by nás v tom čase rozdělovaly politické názory. Cíl byl společný. Prokázali jsme lásku, solidaritu a přátelství nejvíce postiženým z nás, nebo těm z nás, o jejichž postižení jsme se dozvěděli. Mám na mysli právě ta první léta, kdy ještě přes hranice nejezdily kamióny s knihami a s trochou peněz. Vzpomínám si na léta, kdy býval mluvčím bolestmi trpící doktor Hejdánek nebo policí často bitý a štvaný kněz Václav Malý, kdy práci mluvčího Charty nikdo nechtěl, a přesto jsme v pevném stisku prošli tím krušným časem. Třeba já, násilím sloučený sociální demokrat, sehnávší až skoro po 20 letech odvahu vystoupit z KSČ, třeba ušlechtilý katolík doktor Radim Palouš, a s námi původní komunista Ladislav Lis.

Ani po nás nebyly trojice mluvčích příliš rozdílné. Přece to nikdo z nás nemůže zapomenout. Pamatuji si třeba na radost, když k nám domů přišlo mnoho z vás poprvé. Třeby ty, Luboši Vydro. A co se to stalo teď?

Vzpomínám si na přebolestivé stahy svého už tehdy nemocného žaludku, když jsem se pokoušela strpět aspoň krůček hladovky s vězněným Petrem Cibulkou a dalšími.

A co se to stalo teď?

Petře Cibulko, pro mě je a už asi pořád bude Václav Havel vzorem hodným následování. Uráží mne i za něj vaše tupení, že se spojil se zločinci, kteří ho dosadili výměnou za svoji beztrestnost.

Utrácím druhý, vlastně už třetí rok života fyzickou nemohoucností, přechasto po nemocnicích, přechasto mohu jen s obtížemi a s cizí pomocí dýchat. Toto jsme zdědili po 40 letech totality, toto musíme napravit. Vlastně musíte vy, mladí. To, že budoucnost je a musí být vaše — to není fráze, to je vaše deviza, to je hlavní odkaz té mé tragické generace. Nedivím se, že nevěříte bývalým komunistům, ani těm, kteří u nich byli. Ale tak jim proboha vezměte jejich moc a nechte jim štětce a malířské palety, pokud jsou jejich mistry. Po 20 letech členství v KSČ měl každý ještě druhých 20 let po r. 68 aspoň se pokusit napravit to minulé. Každý z nich nebo dovolte mi říci se sklopenou hlavou, každý z nás, mohl po té možnosti sáhnout.

Generace dnešních skoro sedmdesátníků, která té možnosti doká-

zala využít, končí, nebo by rozhodně končit měla. Jistě ne z generačních důvodů. Život je už jen váš, bude už jen takový, jaký si jej připravíte. Ať je krásný, ať je i plný úcty ke všemu dobru a kráse, které jsme nalézali společně právě s Václavem Havlem.

Budete se radit, jak dál s Chartou. Najděte důstojný způsob, jak dovršit její důstojný život. Její éra je neopakovatelná, nedělejme z ní nastavovanou kaši.

V tom sychravém podzimu vy jste zvonili klíči a já je držela jakoby s vámi doma s pevným pocitem, že mezi stotisíci vašich hlasů je slyšet i moje sípavé „nevadí, nejsme jako oni“. Já a můj muž jsme stále důchodci, naše děti se staly nezaměstnanými. Nevadí, ony to zvládají bez protekcí, přímlov, a zvládnou to. Umějí to od našich přátel, od nás, a věřte, i od Charty, od té dávné Charty, neopakovatelné Charty.

Což si už ani nevěříme, že při potřebě bychom její sestru nedokázali hezky rychle přivést na svět?

Děkuju vám za všechno, za dopisy, za vzpomínky, za přátelství. Děkuju, že ani na moje přátelství nezapomenete.

Vaše Anna Marvanová

ALENA HROMÁDKOVÁ

Vážení přátelé,

považuji za velké štěstí, že se v době těžkých zkoušek jednotlivců i celých národů můžeme takto sejít, abychom vyjádřili své názory na dění kolem a navázali nové osobní, společenské i pracovní vztahy.

Snad si mnozí z vás stačili všimnout, že je mi vlastní každodenní práce drobná, podobně jako víra ve střizlivost. Proto jsem vždy v uplynulém roce prosazovala orientaci na dění mimo Prahu, hlavně na Slovensku a mezi našimi krajany. Obávám se, že tato třetí oblast — život našich exulantů v cizině a jejich hlubší integrace do nového vývoje doma — je oblastí, kde máme všichni nějaký dluh. Jako vaše bývalá mluvčí za rok 1991 mohu prohlásit, že jsme byly nuceny reagovat hlavně na obecně politické události a problémy u nás i v zahraničí způsobem, který ponechával jen málo času pro hlubší a pravidelný styk s našimi signatáři žijícími v izolaci a obtížích ať již na venkově či v cizině.

V tomto duchu se vyslovila i paní Helena Klímová, když ve svém

„rozloučení“ s respondenty naší malé ankety o Chartě 77 a chartistech uvedla jako nejčastější potřebu nás, kdo nejsme angažovaní ve vysokých funkcích či v parlamentech, potřebu vzájemné komunikace, případně trvalé spolupráce všude tam, kde to bude žádáno (v regionálních klubech Charty či ve stálých pracovních komisích apod.). Plně těmto názorům vyslovuji svoji podporu, protože existuje řada problémů, kterých se lidé opět bojí dotknout a není nikoho, kdo by určité politicky choulostivé záležitosti byl ochoten nazývat pravým jménem a aspoň je monitorovat, když ne reflektovat či nějak veřejně řešit.

Charta 77 byla vždy velice rozrůzněná věkově, názorově, profesionálně a regionálně. Tuto skutečnost začalo v poslední době překrývat morálněpolitické rozdělení, vyjádřené metaforou, jež se překvapivě ujala v podvědomí naší veřejnosti, o ledovci s růžovou (či dokonce růžovo-rudou) špičkou. Prý jsou lidé, kteří se cítí tím uražení — nechápu proč. Stačí přece letmý pohled na přehledy hlasování v obou parlamentech a hned je jasné, kdo z našich signatářů hlasuje po boku komunistů, kdy a za co, přičemž názor široké veřejnosti je to poslední, co je zajímavé, včetně názorů nás ostatních chartistů, kteří jim nejednou začínáme být nepřijemně na obtíž.

Na závěr mi dovoluť uvést příklady reflexe o Chartě. Ponechám stranou tzv. analýzu p. Dolejšího z října 1990, po níž následovalo téměř půlroční mlčení. Dnes je situace jiná, v dobrém i zlém. Rozsáhlejší článek o nás uvedly Frankfurter Allgemeine Zeitung 30. 1. tohoto roku, kde je objektivně popsána situace chartistů „dole“ i těch „nahore“. Nepřímo vykládá Chartu s odkazem na P. Uhla, M. Palouše, J. Dienstbiera a V. Havla paní J. Labor, která v článku Hon na čarodějnice v Praze (New York Review of Books, 23. 4. 1992) vysvětluje lustrační zákon jako mstu mravně pokleslé společnosti vůči komunistům, jíž se někteří hodní disidenti — marně snaží zabránit. Podobný článek se nedávno objevil i ve francouzském Independentu krátce poté, co P. Pithart přednesl na Sorboně příspěvek, kde zavádí představu jakési dichotomie, sporu a posléze bojem mezi námi, kdy jsou „na jedné straně“ mstitelé, kteří vyjadřují potřeby miliónů dychtících po katarzi. Na druhé straně disidenti-moralisté, právní absolutisté, kteří si vystačí s čistým svědomím“.

Již tato poslední věta ukazuje na nezbytnost sledování určitých významových posunů ať již jde o snahu ustrnout na určité legendě, předkládané tuzemcům či romanticky laděným politickým turistům ze Západu, anebo o snahu racionalizovat vlastní selhání v průběhu transformace politické nomenklatury v moc ekonomickou a finanční.

Obracím se na vás s nadějí, že se i nadále budeme setkávat, neformálně stýkat a že naše stará i nová zkušenost nezplní v zápolení s bývalými estébáky, povrchními žurnalisty či sametovými politiky. Za

svoji osobu prohlašují, že už jenom z důvodu neustálého pomlouvání, povrchního zevšeobecňování a ujetého politizování naše práce nekončí, ale naopak pro mnohé v nejhlubším slova smyslu opakovaně začíná.

JIŘÍ VANČURA

Několik slov k budoucnosti Charty 77. Je tady často frekventován názor, že Charta musí pokračovat, avšak — cituji: „z Charty 77 by měli odejít ti, kteří se v minulosti angažovali pro minulý režim.“ Třeba Vodsloň, jehož zásluhou jsem byl propuštěn v r. 1955 z KNV, ale i Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Eva Kantůrková, Ladislav Lis, Jiří Ruml, Jan Štern. Chybí mi tady posmrtné vyloučení Františka Kriegla.

Já jsem toto původně považoval za určitou nestydatost, poněvadž to jsou slova signatáře z těch posledních 141 z prosince 1989. Já nevím jakým právem osobním on začíná kádrovat tuto organizaci, když do ní vstoupil až po listopadu. Ale to je jedna věc.

Ale jde tu o něco jiného; o zásadní koncepci pokračování Charty 77, tzn. Charta ať pokračuje, ale ať je to Charta propucovaná a vypucovaná k našemu obrazu. Chceme-li pokračovat v činnosti Charty 77, ať už pod tímto jménem, nebo pod jiným, pak je vyloučeno, abychom vystavovali to, co nás rozděluje (toho se za ty dva roky navršilo mnoho), ale je potřeba hledat to drobné, co nás spojuje. Pokud to nenajdeme, není důvod, abychom v činnosti Charty pokračovali. To společné je hledáno a bude hledáno. Mluvil tady o tom Saša Vondra. Je to nejen obhajoba lidských práv, ale je to také schopnost lidí z disentu, ačkoli byli různého zaměření a měli různé názory, se domluvit. Prostě ta schopnost konsensu. To je něco, co tato společnost potřebuje a najdeme i jiné ctnosti, které Charta osvědčila za celých těch dvanáct let, a na které by stálo za to navázat.

Ale pokud budeme zdůrazňovat to, co nás rozděluje, budeme čistit Chartu, kádrovat atd., tak to můžeme zavřít.

Ještě malou poznámku: vzadu v rohu jsou Listy, ve kterých jsme od prvních dnů věnovali Chartě nepřetržitou pozornost, dvanáct let jsme tiskli všechny její dokumenty. Dovolte, abychom vám tato dvě čísla, kde je mimo jiné diskuse o základním programu Charty věnovali.

Z diskuse

Číslo v závorce za jménem jsou čísla Dokumentu Charty 77, jímž bylo jméno signatáře zveřejněno. Čísla dokumentů 1 až 29 bez udání leto-počtové zkratky pocházejí z let 1977—1981.

JUDr. Josef ŠÁRKA (76/89)

Vyslovuje uznání činnosti ženských mluvčích Charty 77 za poslední období, zejména Aleně Hromádkové.

Charta by měla nadále existovat tak, aby i nadále byla důstojná myšlenek Jana Patočky.

Dopis Chartě 77 od hnutí HUMAN — Slovensko

čte **Miroslav LEHKÝ** — Bratislava (49/89)

Zkráceně přečtu dopis ze Slovenska od představitelů Human, kteří se vyjadřují vzhledem k situaci na Slovensku, ale i vůbec k ČSFR a Chartě 77:

Vážení přátelé,

pozdravujeme vás a přejeme zdárný průběh.

Zároveň považujeme za svoji povinnost vyjádřit za hnutí Human svůj názor na další existenci a působení Charty 77, k názorům, že Charta snad už splnila svoji úlohu.

Podařilo se snad za uplynulé dva roky vytvořit morálně zdravou společnost? Jaké je skutečné právní a demokratické vědomí obyvatelstva? ČSFR se každým měsícem rychleji rozpadá. Jestli vám tato formulace připadá příliš radikální, zrekapitulujte si události posledních dvou let a vzpomeňte si, kdo z vás si byl před rokem a půl ochotný připustit možnost situace, jakou máme dnes. Nakonec není divu, když vážne právě spolupráce na občanské půdě, mimo politické kultury.

Uvědomme si, že názorové tříštění společnosti po pádu komunismu muselo postihnout i signatáře Charty 77, ale argumentovat přirozeností tohoto procesu tehdy, když rozdílnost názorů nabývá vyšší důležitosti, než problémy, jejichž zanedbávání se vymstí všem, je absurdní. Co tedy dělat?

Současná demokratická politická scéna nevyžije bez občanského partnera. Měl by vyjít program, který by v myšlení lidí zúčtoval s minulostí. Jde o širokou kampaň, kterou bychom mohli nazvat detotalizací společenského vědomí. Celá východní Evropa tento krok nezbyt-

ně potřebuje. Charta 77 má velký kredit v zahraničí, přitom po rozpadu Národní fronty vzniklo množství organizací v jeho troskách, o jejichž ideologické nezávislosti je možno pochybovat. Není možné se spoléhat na kvalitu jejich zpráv o zdejší politické situaci, které bývají často zdeformované. Zde je též pole činnosti pro Chartu 77.

Zároveň vás také prosíme, abyste zvážili naši výzvu na intenzivnější činnost na Slovensku a vzhledem na nedostatečný početní a profesionální stav na Slovensku zvážit i otázku možnosti přijímat nové signatáře.

Žijeme v době relativní demokracie a plurality, politicky nebyl nikdo pronásledovaný, je však otázkou, dokdy tato situace potrvá. Necítíme, že by bylo potřebné přerušit občanskou činnost na zabezpečení nejistých výsledků nehotové revoluce. Nevidíme ani důvod, proč by Charta 77 měla podniknout nepřírozený a neodůvodněný akt vlastní likvidace. Znamenalo by to, uznat utrpení a boj života v pravdě za nehodný dovršení svého smyslu, znamenalo by to, že to co jste dělali, pochopili a v co jste uvěřili — onen sjednocující princip existenciální revoluce — se po pádu jedné z nekonečných forem totalitního zřízení rozplynul jako přelud, který ve skutečnosti nikdy neexistoval.

Ale dějiny nekončí ani o minutu dříve, než nastane soudný den, nekončí ani potřeba života v pravdě, potřeba osobní zodpovědnosti a svědomí. Nekončí potřeba očišťování srdcí, kterou jsme snad v jistém krátkém, ale nebezpečném okamžiku zapomněli na sobě vykonávat. Nekončí ani potřeba odvahy vydat svědectví a nemůže končit ani potřeba Charty 77.

ing. Michal KRIČFALUŠI

- považuje za potřebné, aby se Charta 77 vyjádřila k zákonům o soudní a mimosoudní rehabilitaci — zákon 87/91 Sb. o mimosoudních rehabilitacích se deformovaně vykládá a aplikuje. Charta 77 by měla usilovat o plnění těchto zákonů a řádné provedení rehabilitací. Navrhuje, aby se Charta zabývala také otázkou 3. odboje

Otázka, zda Charta bude nebo nebude by vůbec neměla stát, když jsou tady úkoly, které jsou prakticky pokračováním toho, co Charta dělala, pořád před námi.

Jiří PALLAS (1)

- domnívá se, že v rámci jakési psychoterapie Charty 77 by mělo dojít ke zveřejnění agentů býv. Stb v jejich řadách

- vyslovuje politování, že cizincům z celé Evropy, kteří Chartě obětavě pomáhali, nebylo poděkováno a nejsou zváni na významná setkání
- upozorňuje na záležitost kolem Nadace Charty ve Stockholmu; dodnes nebylo zveřejněno, ani z doby před listopadem 89 ani po něm, odkud chodily peníze, kam šly a jak s nimi pan Janouch zacházel. Nadace Charty 77 jedná jménem Charty 77, hodně lidí si to potom plete a jsou z toho problémy.

Miroslav ROSENDORF (62/89)

Charta 77 už dnes není zapotřebí. Otázka dodržování lidských práv je dnes věcí zákonodárců. Ve FS by neměl sedět nikdo starší 40 let, neboť ti nejsou zatíženi minulostí.

Charta dnes už nikoho nezajímá, svoji činnost by měla ukončit.

Hana PONICKÁ (76/89)

— telegram: drží Chartě 77 palce, aby trvala i nadále a povzbuzovala.

Ludovít DIDI (28)

Charta a chartisté jsou zázemím a svědomím národa. Ještě není vyhráno, proto Charta 77 musí být, i když v nové podobě.

Pavel LUKES (26/89)

Nová činnost Charty 77 — musíme bojovat za udržení naší demokracie a hlídat její dodržování, neboť platí: „nejsou jako my“.

Pokud se Charta rozhodne, že skončí svoji činnost, tak vznikne ve společnosti další problém; jakým způsobem kompenzovat její činnost, jakmile dojde k nějakému společenskému průšvih, jakým by byl např. větší množství hlasů komunistům ve volbách. Nic víc.

Vladimír PAVLÍK (37/88)

Situace na Slovensku je velmi vážná, hrozí nástup diktatury. My, kteří tam vedeme boj budeme potřebovat pomoc. Proto Charta 77 by měla existovat. V červenci 1990 jsem byl nucen založit VONS.

V naší společnosti je nespokojenost, je to vinou našich mocných, kteří bohužel mnohdy vyšli z kruhu Charty 77 — jsou příliš sametoví. Přecházejí se zločiny komunismu.

Požadujeme důslednou debolševizaci, a tato důsledná očista aby byla provedena také v našich řadách.

Z projevu Jiřího W O N K Y na sjezdu Charty 77, dne 2. 5. 1992 (56/87)

Začínám slovy Ferdinanda Peroutky, které napsal v roce 1947 — „První věc, kterou národu je třeba je duchovní pořádek a uznání, že zlo je zlem. Neodhalené, nepotrestané, neobjasněné a omlouvané zlo, je schopno plodit další zlo.“

I já si myslel, že po listopadu budou ti, kteří nás pronásledovali, zavírali, vědomě porušovali zákony a jejichž zločinná činnost nakonec vedla k smrti Pavla Wonky, potrestání. Bohužel opak je pravdou.

Je možné, aby v právním státě lékař Radim Pek, který nechal mého bratra zemřít a neposkytl umírajícímu pomoc, dokonce ho nechal soudit na pojízdném křesle nadále vykonával lékařskou praxi? Nebo příslušník SNV pan Pavel Vaněk, který se choval obdobně si projde prověrkami se slovy „my mu kvůli Wonkovi nebudeme kazit kariéru“ studuje dále medicínu na lékařské fakultě v Hradci Králové. Sadistický příslušník Zdeněk Urban, který Pavla zmlátil, nadále slouží. Příslušník Vylefal, který mě zmrzačil nebyl postaven před soud. Soudkyně Horvátová, která umírajícího odsoudila v pojízdném křesle je nadále na svém místě. Bývalý prokurátor Doležal, který bratra po léta nezákonně stíhal vykonává s úspěchem soukromou praxi advokáta.

Je nutno vytvořit takové zákony, aby soudci, prokurátoři a příslušníci StB, kteří vědomě porušovali zákony byli postaveni před soud, byli zbaveni titulu JUDr. a nemohli vykonávat soukromou praxi advokáta.

Pavel Wonka napsal: Právní kultura může buď vzkvétat nebo upadat. Může být rozdracena mocí. Máme nescetná historická poučení o vzestupu i pádu právní kultury. Čím vyšší právní kulturu má národ, tím více demokracie a lepší zajištění práva a svobod. Nevytvoří-li nastupující řád přijatelnou náhradu za upadlou kulturu a morálku potom není životaschopný a připravuje si tím svůj zánik.

Petr C I B U L K A — nekráceno (25)

Protože svůj projev považuji za zásadní, tak budu mluvit déle, než tři minuty. Na druhý sjezd Charty jsem se nedostal, protože StB, která

byla zjednána na ochranu tohoto sjezdu mě nepustila dovnitř. Takže mám jeden příspěvek k dobru.

1. Charta nesplnila svoje poslání ani před listopadem, ani po něm. Zatímco před 17. listopadem míra selhání Charty odpovídala míře selhání společnosti, po listopadu si Charta může stěžovat jen sama na sebe. A záleží na nás, co s Chartou a Chartě dokážeme udělat.

2. Základní omyl v chápání smyslu další existence Charty je následující: tím, že z prostředí Charty 77 přešla do mocenských struktur ta část disentu, která byla pro komunisty přijatelná, Charta se začala stylizovat do role vítězů a vládní většiny. To zcela zlikvidovalo její kritický potenciál, díky kterému bylo v minulosti její působení ve společnosti tak pozitivní a přeměnila se ve stádo kejvalů, souhlasí se vším, co komunisté a chartovní establishment provede.

3. pokud má mít existence Charty 77 smysl, je třeba jí přeměnit z provládní kliky na nástroj obrany těch, kteří jsou opět, nebo lépe řečeno stále ještě, utlačováni nomenklaturními zbohatlíky a s nimi spojenou novou elitou. Pokud Charta v sobě nenajde sílu přestoupit z pohodlného vládního rychlíku do opoziční lokálky, nebude jí škoda, když jí rozpustíme. Přesto se domnívám, že tuto sílu v sobě najde a dokážeme Chartu přeměnit v nástroj obrany těch, kteří jsou potřební.

4. K tomuto strategickému manévru však Charta musí být připravena vybrat do svého čela lidi, kteří jsou něčeho tak velikého schopní. Když ženy, tak takové, jako je pí. Hromádková nebo ing. Vidlářová z Brna. Když by to měl být chlap a ne onuce, pak někdo formátu Johna Boka nebo Petra Placáka.

5. V opačném případě budeme svědky dalších osudných selhání Charty. Mám na mysli naprosto konkrétní politické a morální debakly. Pro osvěžení paměti zde alespoň některé z mnoha připomenu:

- a) oficiální propaganda dnes tvrdí, že komunistické zločiny jsou promlčeny, protože promlčecí doba se počítá od 25. 2. 1948. Je to sprostá lež, protože promlčení lhůty lze počítat až ode dne zrušení ústavního článku o vedoucí úloze KSČ. A Charta 77 k takové lži mlčí.
- b) V těch letech bylo vyneseno 270 000 rozsudků, které dnes komunistické soudy se skřípotem zubů rehabilitují. Jak rehabilitují, o tom budu mluvit později. Přesto, že bylo v ČSSR vyneseno 270 000 nespravedlivých rozsudků, nikdo za ně nenese odpovědnost. Ani jeden soudce, prokurátor nebo bachař nebyl za své zločiny volán k zodpovědnosti. Charta k tomu mlčí a Václav Havel také.
- c) Je to ještě mnohem horší. Všichni soudci a prokurátoři, kteří mě poslali pětkrát do vězení, zůstávají díky pí. Burešové, Rychetskému a jím podobným dál na svých místech a soudí další lidi, všichni do jednoho. Také k tomu Charta mlčí.

- d) Podal jsem trestní oznámení na všechny estébáky, soudce, prokurátory, bachaře a konfidenty, kteří mě ve vězení mlátili jako zvíře, ale dnešní sametová demokratická prokuratura tyhle zločince ubránila před spravedlností. Informoval jsem o tom VONS a prostřednictvím 60 000 výtisků našich necenzurovaných novin i veřejnost. I k tomu Charta mlčí a Václav Malý, člen VONS, rovněž.
- e) Byl přijat zákon o soudních rehabilitacích; já říkám, že je to zákon o almuznách. Je to další podvod. Uvězněným je jako odškodné vyplácena pouze ušlá mzda. Za léta v komunistických věznicích v nelidských podmínkách nám tedy náleží jen ušlá mzda. A tu dostaneme do deseti let, nebudeme-li díky inflaci ještě něco doplácet. Průměrný věk členů konfederace politických vězňů je 77 let. Vůči nim je to zvlášť nestoudné. Naši lháři prohlašují, že pro oběti komunismu peníze nejsou. Musíme počkat. To jim ovšem nebrání dávat propuštěným estébákům odškodné až 150 000,— Kčs. Přitom nezapomeňte, že převážná většina estébáků slouží dál. Např. v Jiho-moravském kraji, kde prověrky prováděl signatář Charty 77 Jiří Müller, 75% estébáků dál slouží. Je to statisticky prokázáno. Otázka je, kdo pro koho nakonec pracoval.

Na stejné úrovni je řada dalších zákonů, jejichž řada je velmi, velmi dlouhá, i k nim Charta mlčí.

- f) Charta se nedokázala celou svou vahou postavit ani za debolševizaci společnosti, nezajímá je to. Komunisty je třeba volat k odpovědnosti ne proto, že porušovali své vlastní zákony, ale proto, že je dodržovali. V opačném případě bychom zaručili předem bez-trestnost všem zločincům, kteří uchopí moc v budoucnosti, donutí společnost přijmout vlastní zločinné zákony a ty jim po jejich svr-žení zaručí beztrestnost.

Tenhle zrůdný výklad právního státu, tohle svinstvo je třeba odmítnout. Ani toho však Charta není schopná; lépe řečeno, nejsou toho schopni svatoušci v jejím vedení. O selhání chartovního establishmentu bych zde mohl mluvit hodinu. Poslední debakl demokracie proběhl před našima očima před několika dny. Byl přijat zákon o privatizačních fondech. Náš sametový parlament odmítl na zakladatele privatizačních fondů uplatnit lustrační zákon. Vzhledem k tomu, že 75% těchto fondů je pod kontrolou StB a zbytek 25% je pod kontrolou obyčejné komunistické nomenklatury, a vzhledem k tomu, že většina účastníků kupónové privatizace dala své kupóny právě těmto privatizačním fondům, držitelé moci převedli tímto zákonem ČSFR do rukou zločinců. I k tomu Charta mlčí.

Ještě k Václavu Malému. Za posledních dva a půl roku jsem ho nikdy neslyšel veřejně protestovat proti čemukoli z toho, o čem jsem tu teď mluvil.

Zcela na závěr. Koncentrace agentů StB v řadách Charty je nadprůměrně vysoká. Pokud chce Charta 77 aspirovat na důvěryhodnost, musí prověřit své mluvčí k provedení lustrací všech signatářů a plošné zveřejnění výsledků. Pokud zde přítomní neagenti StB tento základní požadavek nedokáží prosadit, pak odmítám setrvat ve společnosti konfidentů a svůj podpis Charty odvolávám.

F. STÁREK — technická poznámka [14]

Tady už několikrát padlo — lustrace Charty 77. Mám návrh, jakým způsobem by to šlo podle toho dřavého lustračního zákona provést. Stálo by to Chartu 350 000,— Kčs, předesílám.

Mluvčí Charty by požádali všechny signatáře, aby si s dvěstěkorunovým kolkem požádali FMV o vlastní lustraci, a opis výsledku nebo kopii by poslali mluvčím Charty. Mluvčí by potom zveřejňovali, od koho výsledky nedostali.

Miroslav BUDÍK

Chartu jsem podepsal, protože jsem doufal, že pomůže i zdravotně postiženým, jako jsem já. Je mi nesmírně smutno z návrhů, aby se Charta 77 rozešla, prosím vás, abyste to nedopustili.

Otka BEDNÁŘOVÁ [1]

dopis — čte **J. GRUNTORÁD**

Omlouvám se, že jsem nepřišla mezi vás. Je mi líto, ale brání mi některé důvody, které považuji za velmi významné.

Doufala jsem totiž, že Charta 77 bude mít odvahu podívat se pravdivě i na sebe samu i svou vlastní minulost i dobu současnou. Upozornila jsem ve svém vystoupení na loňském sjezdu Charty 77 na několik problémů, které trápí mne a podle ohlasu na mé vystoupení i velkou část signatářů Charty 77. Když jsem si nyní, po roce, četla svůj loňský diskusní příspěvek a Petici občanů Federálnímu shromáždění ČSFR, kterou jsem spolupodepsala, zjistila jsem, že bych dnes mohla přednést sněmu totéž. Nic se nezměnilo. Ani v Chartě, ani v mých názorech. Zdá se mi tedy zbytečné opakovat to, k čemu jsem se už jednou vyjádřila. Tehdy byl můj příspěvek v diskusi označován za nejvýraznější a měl veliký ohlas. Není to tedy jen moje stanovisko. A tak

prosím o prominutí a zdravím všechny statečné, kdo chtějí skutečně v pravdě také sami žít.

Otka Bednářová

Přílohy: 1 text mého vystoupení na sjezdu Charty 77

Dopis Federálnímu shromáždění

Petice

30. 4. 1992

Otka Bednářová

Havelská 21

Praha 1

Považuji za nutné se vyjádřit k několika, podle mého názoru, zásadním otázkám:

1. Především minulost Charty 77. Většina z nás podepsala Prohlášení Charty 77, stála za ním, snažila se, každý podle svých sil, přispívat k tomu, aby Prohlášení nebylo jen deklarativní, ale aby se také naplňovalo skutky. Jak se to dařilo, netroufám si posuzovat. Veřejnost se k nám ve své většině nepřidala, ale určitě jsme vyslovovali názory a stanoviska značně velkého procenta národa. Tím jsme ovlivňovali a ovlivnili i události ze 17. listopadu, přispěli jsme k rozbití totalitního režimu. To je určitě tak. Dnes je mnoho chartistů přímo ve vedoucím postaveních a je mi upřímně líto, že musím v některých případech konstatovat, že si rychle zvykli na manýry lidí mocných. Domnívala jsem se, že tak, jako jsme vydrželi policejní nápor a těžkou situaci v období disentu, že budeme jako signatáři Charty 77 jednat i po 17. listopadu, to znamená, že každý z nás dál tam, kde působí, tam kde bydlí, tam, kde žije, bude Chartu 77 reprezentovat svou skromností, svou upřímností, svou otevřeností, svou tolerancí a snahou prospět dobré věci. Bojím se, že to tak není. Proto tady chci apelovat na všechny signatáře Charty 77, aby si uvědomili, že změnou režimu pro ně nic nekončí, dokonce bych řekla, že spíš začíná, protože teď mají ti, kdo jsou v postavení mocných ukazovat, jak se chovat a jak jednat v dnešních podmínkách. Podle mne je to náš úkol, to co jsme hlásali také uvést do života.

2. Z toho důvodu považuji Chartu 77 dál za nesmírně významné hnutí i pro budoucí časy.

Navrhuji, aby pokračovala ve své činnosti a i když v současné době mnohdy neví jak to, co prožíváme dnes není tak růžové a nekritizovatelné, aby se k situaci nemohla Charta 77 dál vyjadřovat, aby nemohla dál usilovat o všechno, co si v základním Prohlášení předsevzala.

Rozhodně jsem proti rozšiřování Charty 77 — to znamená jsem proti tomu, aby se Charta rozvíjela tím směrem, že by své Prohlášení ještě dnes a v budoucnu nabízela k podpisu dalším občanům. Charta 77 má

své významné historické místo — signovali jsme ji za nesmírně složitých podmínek s tím, že si za to poneseš důsledky. Dnes jsou podmínky jiné, signatáři další by ovlivnili značně význam Charty 77, snížili by ho. Pokud by měly být zřizovány Kluby Charty a rozšiřování signatářů, vyjadřuji svůj zásadní nesouhlas! — Dnes jsou docela jiné podmínky, nesrovnatelné, nemohla bych tuto koncepci vůbec přijmout. Pokud se to někomu jeví jako velká příležitost k činnosti Charty 77, k oživení činnosti Charty, pak já jsem rozhodně proti budování zase nějaké organizace s miliónovým členstvím. Je dost jiných možností v dnešní demokratické společnosti, kde mohou lidé působit — není potřeba, aby se stali signatáři Charty.

3. Jak se dovídáme, jsou mezi námi signatáři, kteří spolupracovali se Státní bezpečností, mnozí dokonce za odměnu.

Žádám je, aby mezi nás nechodili. Zároveň žádám, abychom přijali usnesení, že se jako Charta 77 necháme lustrvat a jména všech spolupracovníků StB, až na zemřelé signatáře, zveřejníme zcela otevřeně.

Co mne vede k tomuto požadavku:

Charta 77 měla především svůj morální význam. Neměla by ho ztratit ani v budoucnu. Ti, kdo spolupracovali se Státní bezpečností nás všechny ostatní pošpinili. Všeobecně se o nás dnes nepěkně mluví, píše, atd. Otevřeme karty. Vždycky jsme se vyznačovali otevřeností ať to bylo sebedobřejší. I dnes je to naše povinnost. Snad nemusím připomínat, že mi nejde o žádnou mstu, nebo hon na čarodějnice. Ale pokud se nevypořádáme sami se svou minulostí i po té horší stránce, pak nemá vůbec smysl, abychom pokračovali jako Charta 77 v další činnosti. Pak by bylo na místě ji ihned ukončit. Vytýkáme Komunistické straně, že se nikdy ještě nedokázala přiznat ke své hrozné minulosti. Chceme se snad chovat stejně? Naše programové Prohlášení se s takovým jednáním neslučuje. Žádám tedy proto lustrace a zveřejnění všech krom zemřelých. Už proto, že mnozí z nás zaplatili také životy pro své nekompromisní postoje, mnozí utrpěli na zdraví, a velká část signatářů prožila opravdu těžké období, včetně různých osobních tragédií.

Nechci dál figurovat jako signatářka Charty 77 s těmi, kdo spolupracovali s StB.

8. 2. 1991

Otka Bednářová,
Havelská 21, Praha 1 — 110 00
telefon: 26 42 28

Věra TOMANOVÁ [61/88]

Kredit chartistů upadá, vinou činnosti chartistů, kteří jsou v důležitých funkcích, neboť ve všem, co se od ledna udělalo je polovičitost.

Jako první schválený zákon v parlamentu měl být zákon o době ne-svobody, který by odsoudil vládu zločinu a zločin v naší zemi a zároveň odsoudil takové instituce, jako je StB, jako zločineckou organizaci. V tomto zákoně mohlo být i uznání 3. odboje.

Prosím ty z vás, kteří kandidujete a budete zvoleni, abyste nás nenabádali k amorálnosti, cynismu, lhostejnosti ke spáchaným zločinům. Zasadte se v novém parlamentu o konečné platné zákonné odsouzení bývalé vlády zločinnosti a zločinu. V tom vidím důvod trvání Charty 77 a její smysl.

dr. Emil LUDVÍK (1)

předseda Masarykova demokratického hnutí

- výzva k navázání na masarykovskou humanitu a demokracii, snažíme se, vést mladou generaci pomocí pedagogů, aby si masarykovských principů všímala.
- jsem pro to, aby Charta 77 dále žila a působila, a aby p. Havel byl i nadále prezidentem, přesto, že v některých věcech je jeho humanismus a idealismus přílišný. Je potřebné, aby Charta byla i nadále a zaujímalá svá stanoviska k současné situaci.

František BUBENÍK

Charta ať žije dál.

ing. Jaroslav CUHRA (80/8)

- věčná poznámka

K návrhu zákona o protikomunistickém odboji, který byl podán dne 14. 11. 1991:

13 poslanců FS — signatářů Charty 77 — nedoporučilo zařazení,

2 poslanci ČNR byli proti, a pouze 4 poslanci FS — chartisti — byli pro toto zařazení.

Josef ADÁMEK (28)

Navržený program Charty 77, který je v materiálech pro toto setkání je dobrý, ale chybí v něm otázka rodiny. Dále otázka obnovy dějinných faktů, kontinuita byla přerušena. Dále považuji za důležité, abychom měli svůj tisk.

Tibor NOVOTNÝ (62/89)

Bylo by nesprávné Chartu 77 rozpustit, nebo ukončit její činnost. Charta musí žít a její činnost by měla být ve společnosti markantní, protože toto období je obdobím, kdy my bychom se rozpustili a jiní se spojují a utužují. My se nesmíme rozbít, ale zkvalitnit a rozproudit život v regionech.

Ti, kteří však chtějí odejít, nechtě odejdou.

Miloslav MAREČEK — telegram (37/88)

Od všerejšího dne pokračuji v plném rozsahu v protestní hladovce. Zdraví signatář Charty 77 Miloslav Mareček.

(Z dopisu p. Jarky Drobcové z Brna):

V den, kdy bude probíhat Váš sjezd budu držet hladovku, na podporu splnění požadavků pana M. Marečka, 64. den.

Prosím Vás všechny na tomto sjezdu, přičiňte se o to, aby se požadavky pana Marečka začaly řešit.

Neberte hladovku jako vydírání a nátlak, hladovka je totiž boj, boj s lidmi, se kterými už nelze jinak. Je to spíš začátek bezmocnosti.

Vaše Jarka Drobcová

Lubor KOHOUT (26/89)

Nevidím důvod, proč se rozdělit do sekcí a k jednotlivým problémům mluvit v sekcích. Tímto v podstatě zase nic nevyřešíme. Je čas rozhodnout tady a dnes, a nečekat, jak dopadneme po volbách.

Charta dnes nemá smysl a morální kredit. To je i věc mluvčích, neboť se nevyjadřují k aktuálním problémům.

Antonín KŘÍŽ — HOS

HOS pozdravuje setkání signatářů Charty 77.

V našem životě, v hospodářství, kultuře, průmyslu setrvávají nomenklaturní kádry z minulosti, a konsolidují se. To vytváří současnou nespokojenost společnosti. Proto neřešme otázku, zda být či nebýt Charty 77, ale dejme se dohromady, podejme si ruce, a řešme tuto otázku společně.

Chartisté musí pokračovat v práci, ale mělo by dojít ke změně názvu Charty 77. Zároveň je potřebné si dát nová pravidla. Charta 77 by se měla obrátit na veřejnost jakýmsi kšaftem, jak se o něm zmiňuje R. Palouš v Listech. Navrhují:

1. Aby sepsání kšaftu Charty 77 bylo uloženo (opět ve smyslu jednoho návrhu R. Palouše) první trojici mluvčích, tedy J. Hájkovi, V. Havlovi a L. Hejdánkovi. Ti tři aby si přibrali pomocníky, mezi kterými by neměl chybět Radim Palouš.
2. Aby dnešním mluvčím Charty 77 bylo uloženo seznat sněm signatářů Charty 77 v květnu 1993, a tento sněm by ten předložený kšaft posoudil. Teprve po rozhodnutí o těchto věcech aby se začalo jednat o pravidlech nové Charty a jejím názvu.

John BOK [8] — Nekráčeno [8]

Polemika o tom, jestli Charta 77 ano nebo ne mi připadá přinejmenším zavádějící. Kámenem úrazu je chybějící dobrá vůle se podílet na práci Charty. Tato vůle nechyběla lidem, kteří Chartu založili a vypracovali tehdejší dokument, a kteří riskovali vše, co následovalo. Riskovali represí moci, rozbíjení rodin a dokonce donucení, aby tuto zemi opustili.

Já bych rád připomněl z celé Charty malinký úryvek:

Charta 77 vyrůstá ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život i práci. Charta 77 není organizací, nemá stanovy, stálé orgány a organizačně podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji. Chce sloužit obecnému zájmu, jako mnohé podobné občanské iniciativy v různých zemích na západě a východě.

V té době v západních zemích existovala demokracie, jako existuje dodnes, na rozdíl od naší pseudodemokracie. A nicméně se v tomto dokumentu odvoláváme na obdobné nebo stejné seskupení občanů, kteří usilují o dohlížení na dodržování lidských a občanských práv a o úsilí, aby tato práva byla akceptována. Najednou děláme, jakoby něco takového v této zemi nebylo potřeba, protože máme politické strany, protože máme jakýsi politický pluralismus, protože máme své přátele v parlamentě, na Hradě apod. Je to blábol.

Jsme obyčejnými lidmi, jeden vedle druhého a jsme chybující. A jako chybující, tím, že se dostaneme do politické moci, začínáme některé věci přehlížet. A protože je začneme přehlížet, je potřeba, aby tu byl mravní a morální hlas, který na to bude upozorňovat.

Já jsem zažil některá jednání v parlamentech a chtělo se mi zvracet. Myslím, že odvolávání se na to, že nám tady funguje jakýsi parlament, v kterém, jak všichni dobře víme, víceméně převází ta do ruda nebo růžova zabarvená strana, vždycky poškozuje a zpochybňuje zákony, které by měly skutečně posilovat demokracii, tak nevidím důvod, proč by neměla Charta dále existovat.

Na závěr úryvek od Václava Havla — Politika a svědomí:

(rád bych to připomenul)

Ukazuje se, že pravda a mravnost mohou zakládat nové východisko politiky a mohou mít i dnes svou nespornou politickou sílu. Varovný hlas jediného statečného vědce, obklíčeného kdesi v provincii v terorizovaném poštvaném okolí, je slyšet přes hranice kontinentů a oslovuje svědomí nejmocnějších tohoto světa, víc, než jsou celé brigády námezdních propagandistů sto oslovit sami sebe.

Ukazuje se, že tak veskrze osobní kategorie, jako je dobro a zlo, mají stále svůj jednoznačný obsah, a za jistých okolností jsou schopny otřást zdánlivě neotřesitelnou mocí, s celou její armádou vojáků, policajtů a byrokratů [to „byrokratů“ zdůrazňuji]. Ukazuje se, že politika nemusí navždy zůstat profesionálům na techniku mocí, a že jeden prostý elektrikář, který má srdce na pravém místě, ctí nad sebou cosi a nebojí se, může ovlivnit dějiny svého národa. Ano, antipolitická politika je možná. Politika zdola, politika člověka, nikoliv aparátu. Politika, rostoucí ze srdce, nikoliv z teze.

Není náhodou, že tato nadějeplná zkušenost musí být činěna právě zde, na oné pochmurné výspě. Za vlády dne je potřeba sestoupit až na dno studny, aby člověk spatřil hvězdy. Když psal Jan Patočka o Chartě 77, užil pojmu solidarita otřesených. Měl na mysli ty, kteří se odvážili vzepřít neosobní mocí a postavit proti ní to jediné, čím dosud disponovali — své vlastní lidství. Netkví lepší perspektiva budoucnosti tohoto světa v jakémsi mezinárodním společenství otřesených, kteří, neznajíce hranic států, politických systémů a mocenských bloků, vně vysoké hry tradiční politiky, neaspirují na funkce a sekretariáty a pokusí se učinit reálnou politickou sílu z fenoménu tak dnes technologickou mocí vysmívaného, jako je lidské svědomí?

Michal DYMÁČEK (1)

Přimlouvám se za to, aby Charta 77 existovala dál, a aby existovala pod zavedenou firemní značkou. Bude těžké, aby se to podařilo tak, aby to bylo smysluplné. Proč?

Abý Charta smysluplně existovala, tak se potřebuje dostat do stejného postavení morální autority, kterou měla dřív. Podařilo se u valné části veřejnosti, jednak určitým tiskem, jednak chybami nás samot-

ných, vzbudit přesvědčení, že Charta 77 (trochu to přeženu) je bandou fízlů, bolševiků, lidí, bažících po moci a lidí, kteří se mezi sebou nedokáží domluvit. Potřebujeme tyto věci nějakým způsobem překonat. A do budoucnosti také dokázat zpracovávat věci, které si všímají přítomnosti i budoucnosti, aktuální věci, věci koncepční, řekněme na úrovni Římského klubu, nebo jiných podobných politicko-nepolitických institucí.

ing. Václav ŽÁK (8)

Zdá se mi, že jsou zde dvě roviny. Jedna, která se pokouší udržet Chartu v tom jejím původním pojetí, tzn. že to byla morální instituce.

Ta druhá skupina, která tady mluví, je skupina, která chce prosadit v podstatě pojetí jakéhosi zúčtování s minulostí. Je to skupina, která prosazuje vylučovací princip. Myslím si, že jsou to dvě dosti odlišné koncepce a těžko může Charta dál fungovat, dokud v tomto základním pojetí nedosáhne jakéhosi konsensu.

Já bych se přimlouval za to — protože v Chartě je činná spousta lidí, kteří jsou dnes aktivní v politickém životě (včetně mě) — aby Charta 77 (pokud se stane institucí) pozastavila členství všem lidem, kteří jsou činní v aktivním politickém životě. Tím pádem se uvolní prostor pro to, aby činnost Charty nebyla tahána na jednotlivé strany, podle toho, jak je to výhodné té které politické reprezentaci. A Charta by měla mít volené orgány — já jsem ochoten to napsat — s tím, že instituce mluvčích by zůstala jako důležitý poradní orgán. Ale nesouhlasím s panem Radimem Paloušem, že by o budoucnosti Charty měli rozhodovat původní tři mluvčí. Charta není, nechci říct hračkou, ale tím, co by patřilo jim. Charta patří signatářům. A o té budoucnosti by měli rozhodnout signatáři. Že se dříve v Chartě nehlasovalo podle mne skutečně není argumentem. Mělo by se skutečně a zřejmě korespondenčním způsobem zajistit reprezentativní vyjádření chartistů k budoucnosti Charty 77.

Miloslav VAŠINA (5)

Po minulém sjezdu ve sjezdovém paláci jsem odjížděl do svého domova s přesvědčením, že Charta pozbývá svého smyslu. Za ten rok se udály mnohé věci, přemýšlel jsem a dnes si myslím, že jsem se mýlil. Mám za to, že Charta 77 má do budoucnosti svůj hluboký smysl, pokud ovšem bude tím společenstvím, kterým byla na začátku. To znamená, že nebude suplovat ve společnosti jiné orgány, nebude se pokoušet debolševizovat, nebude se pokoušet lustrovat, ale bude natolik mravně a morálně pravdivě hluboká, že ve svých řadách unese i ty,

kteří se nějakým způsobem v minulosti provinili, selhali, poklesli; a bude pokračovat v tom, na čem Charta stála, tzn. zjevovat, být zjevo-
vatelkou pravdy. To je to, co by mělo smysl ve společnosti i dnes,
protože nebudeme nikdy na takové úrovni, abychom mohli říci, že jsme
vůči pravdě splnili stoprocentně všechny svoje úkoly. Bude-li Charta
tímto do budoucna, milerád v ní budu dál pokračovat a dám jí veškeré
síly svého života.

ing. Zbyněk MIČKA (49/89)

Mluvěcí Charty byly doposud ze známých důvodů jmenování, za minu-
lého režimu nebylo možno je volit. V dnešní době si musíme vybudo-
vat vnitřní demokratickou organizaci, podle principu, který nemusíme
vymýšlet, tyto principy jsou známy.

Navrhuji, abychom už dnes zvolili nové mluvčí, podle návrhů, které
vzejdou z pléna. Pakliže by toto nebylo možné, navrhuji uložit stáva-
jícím mluvčím svolat další sjezd Charty 77 v prosinci, kde by mluvčí
na příští rok byli tedy zvoleni.

Jan ŠTERN (80/87)

— technická poznámka

Já mám z OF i z HOS své zkušenosti s těmito rychlými hlasováními.

1. někteří lidé už odešli
2. takovou věc je třeba prodiskutovat

Toto s Chartou 77 nemá vůbec nic společného, to je pokus o určitý
převrat a já žádám, abychom si k těmto dvěma koncepcím, které se tu
vytvořily, vyžádali korespondenčně od všech signatářů stanoviska.
Aby tedy mluvčí provedli korespondenční průzkum, jestli důvěřujeme
Václavu Havlovi a Ladislavu Hejdánkovi, aby připravili nový koncept
Charty.

Blanka SADÍLKOVÁ

Myslím, že dnešní den byl zajímavý a i hezký.

Pro lidi je nesnadné se orientovat, a tak naše stanoviska budou právě
teď potřebná. Jako protiváha dobře organizovaných přesvědčovacích
akcí komunistů.

Charta by měla pokračovat.

Nesouhlasím s návrhem Chartu 77 rozpustit. Proč nás nezlikvidovali estébáci v době totality? Byli jsme silní a pevní, jednotní.

Navrhuji, aby název Charta 77 zůstal. Charta je pod tímto názvem známa především v cizině.

Charta má úctu a kredit, a já děkuji prezidentu Havlovi, prof. Hájkovi a zemřelému prof. Patočkově za to, že vůbec přišli s myšlenkou ji založit.

Karel KOŘÍNEK

Když jsem se 18. ledna 1977 přihlásil k Chartě, dal jsem dr. prof. Hájkovi několik dokumentů, pod textem „Ukradené dítě“. Je zajímavé, že za celé období těch 19 let starý režim neudělal nic, ale ještě smutnější je, že nový režim za necelá 3 léta neudělal ale lautr nic.

Chtěl bych z tohoto místa ještě poděkovat všem těm z vás chartistů, kteří jste v době, kdy my jsme byli tři a půl roku v ilegalitě přispěli — mohl bych jmenovat: je to páter Václav Malý, Tomáš Hradílek — nejsou zde všichni přítomni, a ať mi prominou, že nemohu jmenovat všechny, bylo vás hodně, kteří jste přispěli alespoň k tomu, že jste zmírnili naši situaci.

Jsem proto, aby Charta zůstala, aby se název neměnil.

Milan HOŘÍNEK [8]

Přeji si, abychom zůstali jednotní.

Jiří MATOUŠEK [26/89]

Příspěvek k otázce budoucnosti Charty 77.

Píši tento svůj příspěvek v sále ÚKDŽ, kde probíhá již třetí setkání signatářů Charty 77. Je jasné, že se zde opět nedosáhne zásadního rozhodnutí o budoucnosti tohoto občanského hnutí, Navrhuji zde v písemném příspěvku následující prognostické řešení, které má šanci pohnout s touto dlouhotrvající patovou situací.

N á v r h :

1. Je zřejmé, že takováto setkání nemohou jasně rozhodnout o budoucnosti hnutí.

2. Navrhuji písemně obeslat formou anketního lístku všechny signatáře, s jasně formulovanými návrhy, řešícími budoucnost hnutí. [Tuto metodu bylo možno použít i na tomto setkání.]

- a) Pokračovat v původní činnosti Ch 77, např. s jasnou drobnou úpravou názvu, jako Nová Charta 77 apod.
- b) Založit nové občanské hnutí, navazující a vycházející z tradic Ch 77, opatřené zcela novým názvem, který by symbolizoval i nový směr činnosti tohoto nového hnutí.
- c) Možnost nepřihlásit se z jakéhokoli důvodu k výše uvedeným bodům.

U bodů a) a b) by byly adresy garantů i organizátorů těchto směrů činnosti, jimž by posílali své podpisy, stvrzující příslušenství k tomu či onomu směru, nynější signatáři Ch 77. Skupina c) by pochopitelně žádnou činnost nevyvíjela.

Po této předběžné „selekcí“ hlavních myšlenkových proudů by došlo k samostatným setkáním signatářů obou těchto směrů. Tato setkání by měla již jistě konkrétnější podobu, neboť by byly zřejmé jejich hlavní zásady, jakými formami by tato hnutí pracovala a pod jakou „hlavičkou“ chtějí tato staronová uskupení pracovat. Tato seskupení by se jistě snáze dohodla i o dalším případném přijímání nových členů, o svých organizačních strukturách a bylo by i snazší rozhodnout o lustracích všech členů.

Toto řešení lze případně rozšířit či doplnit.

Pokusím se dále jako autor návrhu o jeho zdůvodnění.

Nelze nikoho nutit, aby dále pokračoval či nepokračoval v činnosti Charty 77.

Charta 77 se jeví v dnešní době jako názorově naprosto roztržštěné hnutí. Příkladem lze uvést volání po debilševizaci Charty 77 jako takové a společnosti jako celku. To přece původní Charta 77 nemůže prosazovat, když její řady tvoří, podle mého odhadu, z 50 % bývalí, v minulosti i vysoce postavení členové KSČ.

V případě vzniku nové následnické organizace je nutné, aby prováděla takovou činnost, kterou by oslovila širší občanskou společnost, avšak pod úplně novým názvem a nesnažila se na nových základech využívat jakési neurčité popularity jména Charta 77. Musela by se pokusit získat si svou činností nový, ničím nepoznamenaný image.

Na závěr se ztotožňuji s vystoupením p. Rejchrt a Rosendorfa z Ústí nad Labem.

Závěry z jednání sekce

1. SEKCE:

„O SMYSLU CHARTY 77“

— garant: Bohumír Janát

1. sekce jednání III. sněmu Charty 77 měla tématický název „O smyslu Charty 77“ a byla faktickým pokračováním všeobecné rozpravy z dopoledního průběhu sněmu. Během této sekce se uskutečnila živá, místy bouřlivá diskuse, jež se zdaleka nedokázala vtěsnat do časového limitu dvou hodin. Mnoho signatářů projevovalo zájem a starost o budoucnost Charty 77 a cítilo potřebu vyjádřit se k věci. Diskuse se jen v malé míře týkala filosofických otázek, mnohem více v ní šlo o záležitosti praktické morálky a konkrétních politických sporů. Hovořit o konkrétních závěrech jednání 1. sekce by bylo nepoctivé: jediným závěrem, který lze vyvodit, je skutečnost, že věc smyslu Charty 77 je pro mnoho lidí navýsost živá a aktuální.

Budoucnost Charty 77 lze podle návrhu Radima Palouše otevřít krokem, v němž tři původní mluvčí Jiří Hájek, Václav Havel a místo zesnulého Jana Patočky Ladislav Hejdlánek zkoncipují prohlášení, v němž vyjádří poslání Charty 77 v horizontu změněné politické situace v naší zemi i ve světě. Tito tři by tedy měli říci, co a jak dál anebo napsat závěť („kšaft“) Charty 77 a text tohoto prohlášení předložit signatářům. Návrh R. Palouše jsem doporučil jako rozumné východisko z jednání 1. sekce, avšak značná část účastníků vyjádřila s tímto návrhem nesouhlas. Mluvčím tohoto dissentu se stal Petr Cibulka, jehož základní teze — pakliže jsem ji dobře pochopil — zněla, že Charta své historické poslání nesplnila a naopak se mu v jednání některých svých mocensky exponovaných signatářů v jistém smyslu zpronevěřila. Vzhledem k tomu, že Petr Cibulka projevovat opravdu živý zájem o smysl Charty a že jeho vystoupení v dopolední části sněmu vyvolalo u zúčastněných nejsilnější pozitivní odezvu, navrhl jsem v ústním zhodnocení 1. sekce, aby tři původní mluvčí při koncipování aktuálního prohlášení Charty 77 přizvali ke konzultaci osoby a názory, jež reprezentují ducha hledání, kritiky a dissentu. Faktem je, že představa spolupráce Václava Havla a Petra Cibulky vyvolala v sále zprvu nesmělý potlesk přehlušený vlnou ironického veselí.

Za nejpodstatnější vklad Charty 77 do pokladnice národních a možná i světových hodnot pokládám schopnost tohoto společenství pře-

konat zdánlivě fatální a nepřekročitelné rozpory a animozity politického a duchovního života mravní velkorysostí, nesobečností, dobrou vůlí a poukazem k čemusi vyššímu. To dávalo Chartě 77 svobodu od úzkostí, starostí a obav, jež s sebou často nese vůle k moci nesený politický proces a právě tato svoboda založená v úsilí o život v pravdě je čímisi navýsost cenným, co by se nemělo ztratit v nových rozběžích politických a hospodářských mechanismů. O pravdě nelze hlasovat (Patočka), a proto ani demokratický akt, jenž by Chartu rozdělil na většinu a menšinu nezjedná jasno ve věci smyslu tohoto společenství. V moři politických taktik, intrik a strategií, jež zaplavují náš osobní a společenský život, by Charta 77 měla být ostrůvkem, z něhož lze věci nahlížet „sub specie aeternitatis“ či v „absolutním horizontu“ a v opravdové účtě k čemusi vyššímu.

Vzhledem k tomu, že nelze rezignovat na možnost dorozumění a konsensu mezi těmi, kdo věc Charty 77 berou dosud jako svou vlastní, je třeba vytrvale usilovat o tvořivý, rozpory překonávající dialog uvnitř tohoto společenství. Jako jeden z konkrétních kroků doporučuji přizvat Petra Cibulku k setkávání kolektivu mluvčích Charty 77.

Bohumír Janát

2. SEKCE: „O TOLERANCI“ pro menšiny a „PRO DIALOG“

— garant: Helena Klímová

Bylo zde konstatováno různými lidmi, že způsob, podle kterého Charta žila v dobách předlistopadových, není možno v současné době dodržovat, je zapotřebí, aby Charta povstala v nějaké nové podobě.

Dále jsme hovořili o tom, že je zapotřebí, aby se reflektovaly nejenom různé politické postoje, ale také existenciální pocity společnosti.

Velmi podstatný hlas se ozýval od lidí ze Slovenska — signatářů ze Slovenska, kde ta situace demokratických sil je velmi ohrožena a slyšeli jsme mnoho velmi konkrétních a drastických případů. Na přání p. Pavlíka jmenuji alespoň případ okresního prokurátora dr. Vladimíra Koníka, který je pronásledovaný za to, že vystoupil na konferenci o zločinech komunismu.

Mluvíli jsme o lustracích, vyskytl se názor, který varuje před plošným zveřejněním.

Bylo mi líto, že nedošlo na naše původní téma, tj. menšiny a říkali jsme si, že bychom tomu měli věnovat další práci. Či-li: kdo by měl zájem pracovat na situaci menšin u nás, tak bude vítán, v sekci, ke které jsme se přihlásili: J. Štern, J. Vohryzek, já a další.

ZPRÁVA Z NÁSLEDUJÍCÍ SCHŮZKY

— zapsala: **Helena Klímová**

DIALOG MEZI SKUPINAMI — VÝBOR CHARTY 77 PRO PREVENCI NEPŘÁTELSTVÍ A RASISMU A PRO POROZUMĚNÍ MEZI LIDSKÝMI SKUPINAMI

se sešel dne 22. června na žurfixu v LIBRI PROHIBITI.

Výbor vzešel ze sekce podobného jména zastoupené na posledním setkání Charty 77 v Národním domě na Vinohradech. Podobně jako tehdy přišli Josef Vohryzek, Jan Štern a Helena Klímová, kromě nás ještě další zájemci o tuto práci, známí z okruhů mimo dosavadní Chartu 77: Edita Žlnayová, Hana Šebková, Zlata Černá, Nelly Rasmussenová, Ale-na Smutná, Ruben Pellar.

Lidská práva a jejich obrana mají v různé době různou podobu: zde a nyní — ve střední Evropě postkomunistické doby — nebezpečí pro člověka a jeho práva představuje nová nesnášenlivost mezi skupinami. V tom je možno učinit něco k dobrému, to za prvé.

Za druhé: státoprávní rozkol v ČSFR vyvolává dojem, jako by se naše republika skládala pouze z Čechů a Slováků. (V nejlepším případě jsou občas zmíněny ještě některé přesně vymezené národnosti podle taxativního výčtu z minulého režimu (viz Ústavní zákon č. 144/1968 Sb.) Napětí z takové bipolárnosti je možno rozředit tím, když se veřejné pozornosti vhodně připomíná strana třetí, totiž osudy dalších skupin (včetně etnických hostů dočasných); a když se veřejné pozornosti připomene, že naši republiku vcelku jakožto svoji vlast mají rádi také nejrozumnější míšenci. Role celé této třetí strany se pak může podobat vhodně připomenuté přítomnosti dětí při manželském konfliktu: ten třetí — ti třetí — mohou ve chvíli vášnivé národnostní irracionality připomínat princip reality.

Za třetí: úsilí takového druhu má své přirozené místo v Chartě 77. Nicméně: pokud by Charta v tuto chvíli zůstala nemá, nemusí pak už promluvit nikdy, sama by se odepsala. A pokud má pokračovat, je jenom dobré, když to bude ve spolupráci s dalšími novými lidmi, kteří chtějí pracovat; a když to bude na tématu, které je takto aktuální, horké.

První setkání Výboru bylo ve znamení ohledávání tématu a vzájemné výměny informací. O čem byla řeč?

- hledá se právník, ochotný hájit oběti postižené rasismem
- bylo by dobré sebrat a zveřejnit historii Romů, zejména romský holocaust, o němž není mnoho známo
- různé skupiny se mají setkávat a diskutovat, třeba i v TV

- rasistické přečiny by se měly monitorovat a zpracovávat
- zejména třeba střežit novinářskou etiku, rasistický týdeník Politika je beztrestně rozšiřován
- pojďme iniciovat setkávání dětí: bílých i snědých, na hřišti, v divadle, ... uspořádejme pak pro ně povídání v kruhu
- obvykle se mluví jen o Romech a o Židech, jsme nadměrně evropocentrističtí. Otevřeli jsme se teď i ostatnímu světu, jenže — snad každý Číňan u nás byl už někdy zbitý, a to v Praze! Lidé je považují za Vietnamce — je to argument? Vietnamci mají starší kulturu než my (ale ani to nebyl argument, pozn. Hel)
- třeba zaměřit se na osnovy škol
- neměli bychom vydávat žádné dokumenty ani prohlášení, ale měli bychom psát do novin, organizovat setkání, ozývat se ...

Milí chartisté, kdo chcete při této práci být, prosíme, napiště do LIBRI PROHIBITI na naše tři jména a přiveďte i lidi účinné, poctivé, nové. Ozvěte se co nejdříve a my Vás pak pozveme na setkání po prázdninách. Těšíme se!

3. SEKCE: „VÝCHOVA K LIDSKÝM PRÁVŮM“

— garant: Libuše Šilhánová

Pracuji v Čs. helsinském výboru a mám už určité první zkušenosti na poli výchovy k lidským právům.

Zabývali jsme se především problematikou této výchovy na školách, a to jak na státních, tak v alternativním školství, na školách všech stupňů a přípravou učitelů pro tuto činnost.

Bylo konstatováno, že by bylo dobré vytvořit tým výchovy k lidským právům, kde by byli zastoupeni aktivisté z různých občanských iniciativ, organizací, případně se připojit do již existujícího takového týmu. To proto, že existuje dost rozsáhlý tým dekády výchova k lidským právům a bylo by velice dobré, kdyby se Charta se svými zájemci do tohoto týmu připojila. Jejich úkolem by mělo být prostřednictvím příslušných institucí pomáhat učitelům k výchově k lidským právům, zejména tematicky. Téma Charty 77 a dalších iniciativ by ale rozhodně nemělo být ve školách pojednáno starým ortodoxním způsobem. Neměly by být opomíjeny ani otázky metodiky vzdělávání v oblasti lidských práv, zejména aktivní metoda účasti, metody divadla a jiné.

Sekce doporučuje, aby se Charta 77 vyslovila zásadně k problematice výchovy k lidským právům v různých oblastech života naší společnosti. Dále sekce doporučuje, aby se Charta 77 vyslovila k současnému postavení učitelů a jejich častým sporům s ministerstvem školství.

Charta 77 by měla ve svých klubech, případně sekcích věnovat pozornost přípravě aktivistů pro výchovu k lidským právům a diskusi k různým aktuálním problémům lidských práv v naší společnosti, a k utváření občanské společnosti.

4. SEKCE: „PRÁCE KLUBŮ CHARTY 77“

— garant: **Květa Princová**

V Olomouci funguje klub Charty 77, který jsem se pokoušela spoluniciovat, vím ale, že funguje klub Charty v Chrudimi, byly pokusy v Českých Budějovicích, ve Zlíně.

Dohodli jsme se na tom, že Kluby Charty 77 se budou samozřejmě odvíjet od toho, jak se bude vyvíjet Charta 77. Dospěli jsme k tomu, že by bylo všeobecně dobré, kdyby byl vytvořen nový dokument, který by vytvářel pozitivní rámec pro další vývoj Charty. Něco, co by bylo směřováno čistě do budoucnosti.

Kluby jsou nesmírně důležité, protože mohou na úrovních místních, kladem k dosažení nějakého konsensu, a to je vlastně to, co by mohla Charta ze svého nastrodaného bohatství společnosti přinést. Prakticky: kde je více signatářů, může se kolem nich sdružovat jakékoli množství lidí, kteří nejsou signatáři. My v Olomouci jsme asi sedm signatářů a kolem je asi padesát lidí, kteří signatáři nejsou. Jsou to lidé, kteří mají určitý respekt k duchu Charty 77. Tato setkání by mohla být dopředu publikována v tisku. Bylo by dobré, kdyby diskuse byla řízena, aby lidé na ní byli připraveni. Mohou být přítomni i novináři, kteří o těchto diskusích budou referovat.

V rámci Klubů Charty 77 by se mohly uskutečňovat i práce různých pracovních skupin, tak, jak byly tady navrženy na sněmu, a podle dispozic, které v tom daném místě jsou. Co je však podstatné, je to, že kluby musí vznikat z místního zájmu. Vzniknou tam, kde lidé budou cítit potřebu, diskutovat a nacházet společná řešení.

5. SEKCE: „OTÁZKY SOCIÁLNÍ“.

— garant: **Jiřina Šiklová**

Přítomní akceptovali výzvu zástupců nevládních organizací pro spolupráci s uprchlickými tábory, aby signatáři, kteří bydlí v okolí uprchlických táborů se pokusili ovlivňovat lidi ve svém okolí a nalézat pracovní příležitosti a ubytování pro uprchlíky, kteří získali azyl v ČSFR. Zájemci se mohou obracet na adresu: Barbara Veselá, YMCA — Praha 1, Na poříčí 12.

Sociální komise podala návrh, aby sněm Charty 77 odpověděl na telegram pana M. Marečka, v němž by mu sdělil, že považuje jeho protest proti personálnímu obsazení prokurátora a soudu za správný, ale současně ho i žádá, aby zvolil takové formy postupu, které by nepoškodilo jeho zdraví.

Sekce se domnívá, že je vhodné vytvářet kluby Charty 77 a zájmové sekce Charty 77 podle regionů. Mezi těmito kluby a sekcemi se musí vytvořit informační síť, která by evidovala sociální problémy chartistů a stala se morálním garantem sociální politiky.

Sekce požaduje, aby Charta 77 podporovala a proklamovala realizaci bezbariérového přístupu k státním budovám, tak aby „vozíčkáři“ nebyli diskriminováni ve společenském a politickém životě. Obrátit se můžete na Z. Neumannovou, Vinohradská 65, Praha 2, 120 00, tel. 250 783.

Jednání sekce se účastnili chartisté, pracující v oblasti duchovní péče ve vězeňství. Jejich formy práce přispívají k humanizaci vězeňství. Protestují též proti zkreslenému informování veřejnosti o sebepoškození vězňů i o skutečném stavu věznic.

6. SEKCE: „PRO ČS. VZÁJEMNOST“

— garant: Miroslav Lehký

Charta 77 by se měla vyjadřovat k aktuálním vnitropolitickým událostem, tedy i událostem, týkajících se těchto vztahů. Charta by měla využít v rámci možnosti všeho, aby prosazovala uskutečnění referenda o budoucnosti společného čs. státu.

Charta by měla vydat prohlášení k nastávajícím volbám, ve kterém by vyzvala občany k politické kultuře a zvýraznila by spojitost výsledku na budoucnost existence společného státu. Od politických stran by v tomto prohlášení měla žádat, aby jasně ve svých volebních programech, kromě jiného, formulovaly svůj postoj k čs. federaci, podle kterého by měli občané později možnost sledovat, jestli tyto záměry plní, nebo ne.

7. SEKCE: „O ČASOPISU CHARTY 77“

— garant: Jiří Ruml

V této sekci se sešlo celkem 9 lidí a došli jsme k závěru, že dokud nebude jasné, co bude s Chartou dál, nemá cenu dělat nějaký časopis. Mohl by vzniknout až po té, až se dohodneme, jaký bude další osud Charty 77.

Jinak jsme si řekli, že do té doby je třeba pronikat do normálního denního tisku, k tomu máte možnost všichni.

Nejsou možnosti ani materiální, ani lidské, abychom nějaký nový časopis dělali, protože také nevíme, koho bychom tím oslovovali.

Jinak; jeden signatář z této sekce je ochoten dát k dispozici svou tiskárnu a to by bylo dobré, tam by se mohl Infoch tisknout.

Potom jsme dostali příslibeno, že v Listech máme možnost v každém čísle dva archy materiálu, to bychom mohli využít.

8. SEKCE: „REHABILITAČNÍ“

— garant: **Věra Roubalová**

vytvořila pracovní skupinu, která bude usilovat o urychlenou rehabilitaci především lidí poškozených v padesátých letech. Tyto případy jsou nejnaléhavější a je potřeba se s nimi zabývat co nejdříve. Konkrétně se jedná o zákony o soudní a mimosoudní rehabilitaci.

Tato skupina se chce dále vyjádřit k tzv. zbytkovým trestům, k práci prokuratur, soudů, ministerstva spravedlnosti a ostatních ministerstev. Chce také usilovat o uznání třetího odboje.

Vyzýváme občany, kteří by chtěli v naší práci pomoci, aby se písemně přihlásili na adrese: Gorkého nám. 2, Praha 1.

Dále vyzýváme signatáře Charty, aby se se svými nedořešenými případy rehabilitací obrátili také na výše uvedenou adresu.

9. SEKCE: „OBČAN A PRÁVNÍ STÁT“

— garant: **prof. dr. Jiří Hájek CSc.**

Devolte mi říct několik slov, která by nás mohla dovést k východisku tohoto našeho setkání.

Charta 77 se při svém vzniku soustředila především k problematice ochrany práv člověka proti zvláštní moci. Naším úkolem bylo probudit znovu k životu a aktivitě občanskou společnost. Myslím, že právě v průběhu tohoto našeho snažení jsme si uvědomili, že jedním z podstatných cílů našeho společenství má být právní stát.

Myslím, že teď je třeba si říci, jak dnes dál. Jsme ve společnosti, kde státní moc nestojí nepřátelsky vůči této občanské společnosti. Chartu 77 nyní je, už nejen starat se o ochranu těchto práv a svobod. Jsme ve společnosti, kde jsou zaručena lidská práva. A otázka pro — protože samozřejmě sebedokonalejší stát, sebe dokonalejší státní mašinerie někdy nefunguje perfektně, zvláště proto, jestliže nefunguje živá, aktivní občanská společnost.

Nám půjde o to, abychom ty různé nedostatky, které dnes k zajištění a ochraně lidských práv se vyskytnou, abychom jim čelili, abychom jim předcházeli, abychom se snažili odčiniťovat je všude tam, kde k nim dochází.

Ale to by bylo málo. My máme dnes něco navíc. Naším úkolem je docílit toho, aby tato práva a svobody se staly aktivním faktorem v budování společnosti, která je dnes demokratická, budování aktivní občanské společnosti, která tvoří jakousi infrastrukturu právního systému a fungování demokracie. A zde právě si, myslím, uvědomujeme, že se dostáváme do nových dimenzí, do dimenzí už daleko aktivnějšího pozitivního působení.

Proti státu není zapotřebí už bojovat. Je potřeba pomáhat ho zdokonalovat. Je potřeba oživovat ten základ, kterým je občanská společnost. A myslím, že tím směrem je třeba, abychom pamatovali v další práci na formy a metody, kterými budeme pracovat. Jsou zde překážky, to si uvědomujeme. Překážky jsou v přežívání starých struktur, v přežívání některých starých mocenských vlivů a hlavně v přežívání ve způsobu myšlení a jednání v životě společnosti, která se vyvíjí na cestě k důsledné a aktivní společnosti občanské. A tedy nebezpečí těchto starých metod, je nejenom v udržování některých vrchnostenských zvyků ze strany těch, kdo jsou v některých mocenských pozicích, ale nebezpečí je tady v setrvávání určitých poddanských postojů v myšlení a jednání, které se stále vyhýbají a nestarají se o společné obecné zájmy, nýbrž se soustřeďují na vlastní sobecké. Starost o ty obecné by nejraději přenechali nějaké nové vrchnosti — s tím, že by počítali samozřejmě s jejím daleko laskavějším a shovívavějším postojem, anebo které se projevují v pokusech stát se novou vrchností, nelišící se příliš do té vrchnosti staré.

Rád bych vám připomenul Masarykova slova. Ve 20. letech zdůrazňoval odrakouštit se. Tzn. zbavit se komplexu poddanství anebo úřednictví císaře pána. Myslím, že něco podobného máme u nás, a že to-muto všemu je třeba čelit, v těch formách, o kterých se domluvíme, a je třeba si uvědomit, že Charta 77 nebo to, co ji bude následovat, je nezastupitelná v této sféře občanské společnosti.

10. SEKCE: PRO PRÁVNÍ PŘIPOMÍNKY K ZÁKONŮM STÁVAJÍCÍM A VZNIKAJÍCÍM

— garant: Eva Joachimová

Sekce právních připomínek k dnešním zákonům došla k závěru, že práce, kterou konala Charta 77 v minulých letech mapováním jednotlivých společenských oblastí a dáváním dohromady připomínek k těm-

to oblastem je zcela nezbytná i v době dnešní. Zcela konkrétně se jedná o mnoho zákonů, mnohé z nich už tady byly jmenovány. Mnohokrát padl požadavek, že bychom měli iniciovat zákon o 3. odboji a zákon o morálním tribunálu.

Z rozpravy sekce právních připomínek vyplynulo několik bodů:

- a) zákony, ať stávající či nově přijaté, jsou velmi nedokonalé a je potřeba se jimi dále zabývat,
- b) lidé mají zájem podílet se na přípravě zákonů formou právních připomínek ve všech fázích projednávání zákona,
- c) je reálná možnost návrhy zákonů připomínkovat, v současné době probíhají mezi námi a Úřadem vlády ČSFR jednání, jsme zváni na projednávání zásad zákonů, dostáváme přehled projednávání zákonů ve FS a ČNR.

Z vlastních zkušeností jsem zjistila, že naději na akceptování připomínek, mají pouze připomínky stručné, věcné, pokud možno v paragrafovém znění. Připomínkami, předloženými touto formou a osobními vystoupeními v ČNR se nám podařilo jeden návrh zákona zcela změnit.

Je zřejmé, že taková forma připomínek vyžaduje odbornou fundovanost ve zpracovávané oblasti a obrovské množství práce. Základní podklady a připomínky je nutné vždy převzít z praxe. Teprve poté lze provést podrobnou analýzu problémů a jejich důsledků a ve formě paragrafového znění předložit příslušným místům.

Pro práci sekce vidím takovéto předpoklady:

- a) sekce by se sestávala z řádných členů a korespondentů,
- b) sekce by stanovila plán práce jednak v závislosti na nutnosti novelizace některých zákonů (školský, živnostenský zákon apod.), jednak v závislosti na připravovaných zákonech,
- c) jasně určený způsob styku a spolupráce se zákonodárnými orgány (včetně zvážení působení poslanců zákonodárných sborů — signatářů Charty 77).

Předpoklad řádného členství vyplývá z nutnosti předkládat velmi závažné materiály na místa, která budou chtít vědět, kdo může jako předkladatel hovořit a na koho se lze obracet. Členové by se měli účastnit zpracování všech fází, včetně obhájení.

Korespondenti by mohli být hlavně lidé z venkova, kteří sice nemohou pravidelně docházet a účastnit se veškeré práce, ale jsou schopni sumarizovat připomínky z praxe.

Jména členů, event. i korespondentů by měla být známá, aby se mohli i ostatní podílet svými příspěvky ke konkrétním, jim důvěrně známým oblastem.

11. SEKCE: „PRO INDIVIDUÁLNÍ PERZEKUCE“

— garant: A. Hromádková

Já jsem vedla komisi pro individuální perzekuce. Nebudu líčit jednotlivé velmi otřesné případy.

Většina příspěvků se týkala fungování prokuratur a' soudů. Nejčastěji jde o problém věcného posunu, právního problému občana, ignorování jeho právního zájmu. Většina případů dále ukázala na porušování procedurálních postupů práva vůbec, i nadále se stává, že ti, kdo poškozovali signatáře Charty (jde také i situaci na okresech) dnes dělají u soudů rehabilitace. Byly vysloveny žádosti o reflexi sporných a obecně platných případů, o jejich důsledné zveřejňování, monitorování atd., a samozřejmě o spravedlivé řešení, či nápomoc tomuto spravedlivému řešení. Členové sekce litovali, že mezi nás přišlo tak málo angažovaných politiků-chartistů, včetně pana prezidenta.

Bylo nás kolem šedesáti. Účastníci této sekce si vyměnili nejen zkušenosti, ale případně i adresy a padla jména spolehlivých právníků. Pokud jsem mohla, tak jsem dala některá doporučení na takovou první pomoc, kterou nabízí advokátní komora.

Občanské iniciativy, respektive výbory místních občanů, např. ten kyjovský výbor na ochranu p. Marečka, byly doporučeny jako vhodné řešení v obdobných situacích.

Všichni přítomní se dohodli, že co si neuděláme, co nevybojujeme sami, to prostě nebude.

Z dopisů signatářů

Chtějí-li noví, mladí lidé pokračovat v nových podmínkách, proč jim bránit, dát si třeba název Charta 92?

Ti starší, kteří by nyní chtěli být chartisty, měli přece možnost přihlásit se, kdy toho bylo nejvíce zapotřebí po roce 1968 až do prosince 1989.

28. 4. 1992, Brno

S upřímným pozdravem setkání chartistů
a díkem za zaslání pozvání
F. Müllerová

Původní smysl a poslání Charty 77, to jest sledování jak se dodržují lidská práva, péče o demokratické principy a stanoviska k aktuálním širším otázkám života společnosti lze dobře přenést na následnou instituci. Nejde tu totiž o ideje absolutní, konečné. Na tomto poli bude vždy co zdokonalovat, doplňovat a připustíme, při nepředvídatelnosti politického vývoje, třeba i opětně obhajovat.

Myslím, že nová Charta by měla mít podobu širokého občanského hnutí s elementárními prvky organizace, jako evidencí členů, členskými příspěvky, s řídicími orgány a tak podobně. Příjem nových členů je samozřejmý, jinak hnutí zestárne a vymře. Všeobecně známý a zvůčný název by se měl zachovat, s případnými úpravami, jako například CHARTA 77 NOVA, NOVÁ CHARTA 77, CHARTA 77 DNES či jinak.

Jako začínající důchodce bych rád nabídl nové Chartě svoji skrovnou pomoc, a to i ve věcech organizačních.

S přáním zduar nové Chartě 77
RNDR Václav Flandera, CSC.

Vážení přátelé,

již loni skupina signatářů Charty 77 navrhovala, aby byli všichni signatáři urychleně prolustrováni, protože je známo, že mezi nimi byla celá řada placených agentů StB. Tento návrh byl kolektivem mluvčích a organizátorů loňského setkání smeten se stolu a ve věci se nic nepodniklo. Mezitím se pověst Charty 77 značně zhoršila. Domníváme se, že je k lustraci signatářů nutno přikročit, protože to je jediný způsob, jak by Charta 77 znovu získala svůj morální kredit.

Pokud mluvčí Charty 77 nepožádají o tuto lustraci a nevydají opravený seznam signatářů, nehodláme se v budoucnosti účastnit činnosti ani schůzek Charty 77.

22. 4. 1992

S pozdravem
Andrej a Olga Stankovičovi

VZTAHY MEZI CHARTOU 77 A KONFEDERACÍ POLITICKÝCH VĚZŇŮ

(Zkrácený text)

Musíme konstatovat, že vztahy mezi Chartou a Konfederací nejsou nejlepší. Upozorňujeme však ze začátku, že tato jistá nedůvěra polit. vězňů vůči Chartě nebyla vyvolána tzv. „Analýzou“ M. Dolejšího. Rada KPVČ dokonce navrhla vyloučení p. Dolejšího z Konfederace pro nereserióznost a problematickou minulost. Odtud tedy vítr nefouká, přesto však třecí plochy tady jsou a nebude na škodu, když si ujasníme, kde jsou.

Někteří polit. vězňové (a nejen oni) vidí v Chartě hnutí bývalých komunistů, kteří prohráli vnitrostranický mocenský boj a pro které, podle názoru těchto kritiků, měla být Charta nástrojem, jak si zajistit politickou budoucnost. Vadí jim také v Chartě (ale i všude jinde) tzv. „osmašedesátníci“, lidé, kteří do r. 1968 patřili k vládnoucí elitě a po invazi se se stranou rozešli. Lidé, kteří v 68 r. nahlédli svůj omyl a upřímně, za osobních obětí usilovali o nápravu v tom vidí křivdu.

Problém je v tom, že dějiny nezačaly v 68 roce. Každý „osmašedesátník“ byl před tím „osmačtyřicátníkem“ a období nejhoršího teroru, největších zločinů proti lidskosti, to byla pověstná „léta padesátá“ — od února 1948 do května 1960. „Osmašedesátníci“ se na tomto teroru aktivně podíleli. Později potom obětavě hasili požár, který sami pomáhali založit. To jim může být přičteno jako polehčující okolnost, spolupodpovědnosti za zločiny padesátých let je to nezabýváje. Zločiny byly spáchány a nám jde dnes o to, aby se objektivně zjistilo, kdo je hlavním viníkem a kdo je spoluviníkem. Nejde o uplatnění principu kolektivní viny, jak nám bývá někdy předhazováno.

Objektivní soud nechť vynese verdikt kdo je vinen a v jakém rozsahu je vinen bez toho, aby určoval trest. Jde nám o morální zhodnocení skutků protagonistů komunistického režimu.

Takový je pohled na věc ze strany polit. vězňů, ale „audiatur et pars altera“. Kritikům Charty musíme připomenout, že na Chartu nemohou klást měřítka, podle kterých posuzujeme jiná politická hnutí.

Charta 77 není a nikdy nebyla opoziční politickou stranou, ani spolkem, ba ani nikdy nebyla politickým hnutím v tom běžném slova smyslu. Charta byla a je občanská iniciativa, na jejíž půdě se scházeli lidé,

jejichž postoje a názory politické, občanské příp. náboženské se někdy diametrálně rozcházejí, kteří se však shodli na jednom jediném, že totiž každá vláda je bezpodmínečně povinna respektovat Deklaraci lidských práv. To stačilo k tomu, aby na jedné straně barikády se ocitli lidé, kteří za jiných okolností a bez těchto podnětů by k sobě nikdy nenašli cestu. Kritikům Charty také doporučujeme: přečtěte si základní prohlášení Charty z r. 77. Uvažte: bylo účelné a správné, když u nás někdo konečně začal nazývat věci jejich správnými jmény? Jistě připustíte, že to účelné bylo, ale zároveň poukážete na skutečnost, že se v Chartě angažovali lidé, kteří ten protiprávní stav, který Charta kritizuje, kdysi způsobili.

Ano, z hlediska chartistů připouštíme, že naše usilování nebylo bez chyb, že ledacos jsme mohli udělat jinak a lépe. Ovšem přátelé, dnes, po patnácti letech nám vaše kritika není nic platná. Po bitvě každý generálem. Proč jste nepřišli už tenkrát, proč jste se neozvali, proč jste nám neukázali, v čem děláme chyby?

No vidíte, a už jsme tam, kde jsme nechtěli být. Už si navzájem vyčítáme a předhazujeme co kdo měl udělat a neudělal. Vzájemné výtky a konfrontace? Z toho nebudou mít užitek jedni ani druhí — na tom může profitovat jen náš společný nepřítel. Co s tím uděláme?

Bylo by velmi užitečné občas se sejít a klidně, bez emocí si o problematických otázkách pohovořit. Bylo by velmi užitečné, kdyby Charta spolupracovala s Konfederací na řešení jednoho velmi bolestivého problému, který nás trápí. Je to problém tzv. „zbytkových trestů“. Spolupráce na řešení křivd minulosti bude jistě užitečnější než neplodné konfrontace.

duben 1992

Lubomír Obruča
Kosmonautů 1550
511 01 TURNOV

Domnívám se, že z řad některých signatářů dochází k pokusům o zneužití Charty 77. Musím konstatovat, že hrdost na určitou spřízněnost s některými osobnostmi Charty 77 se díky jejich současnému působení, alespoň u mne, postupně mění v odpor a stud. Do úvahy je dále nutné zahrnout i pochopitelné množství konfidentů, které Charta 77 postupem času absorbovala.

Uvedené důvody mě vedou k požadavku na zastavení činnosti Charty 77, dokud tak lze učinit ještě s čistým štítem a současně k osobnímu rozhodnutí, k dnešnímu dni ukončit své členství.

Prosím o seznámení signatářů s uvedeným stanoviskem.

S pozdravem
Josef Havránek, Plzeňská 170, Praha 5

Vážení přátelé!

Dovolte mi zaměřit se na něco hlubšího, co za Chartou kdesi v hlubinách existovalo a co tam beze změny existuje dodnes.

Tu viditelnou část Charty od počátku mnozí chartisté spatřovali v tom základním dokumentu, který se pro ně právě jevil jako spásný ostrůvek v rozbouraném oceánu naplno rozběhnuté normalizace. Tou kýženou oblastí klidu nebyl klid od šikan a ponásledování vnější mocí, ale bylo to očekávání klidu svědomí, že přece jen svědomí hlásící se k pravdě a spravedlnosti zde najde svůj pokoj i za cenu toho, co se dalo očekávat.

Zde si musíme dosadit už pouze to, jaké byly či představy o oně kýžené pravdě a spravedlnosti u jednotlivých signatářů Charty. Někteří dosáhnuvši svého malého cíle dnes již našli „svou“ spravedlnost a „svou“ pravdu, a ti patrně další trvání Charty nepotřebují. Jiní, kteří mají představy o pravdě a spravedlnosti poněkud hlubší a dál než jim je schopna zprostředkovat přítomná realita, ti mají jistě dost důvodů pro to, aby Charta trvala a pracovala dál.

Přikláním se stále více k názoru, že nebudeme-li v předpokládaném společném časopise dále pokračovat v těch nejzákladnějších oblastech teoretického uvažování o skutečně základních hodnotách spravedlnosti, pravdy, způsobech obětavého žití, solidarity, demokracie a podobně, nemůžeme pak dojít k ničemu jinému než k rozchodu, nebo k lacinému spolkaření a dokonce až k jakési formě organizovaných nespokojenců či bolestníků.

Dávám proto návrh, aby práce a činnost Charty pokračovala kromě jiného i činností v tom základním výzkumu a vzdělávání, navazující tak na život a dílo zesnulého prof. Patočky či jiných praktických teoretiků základů lidského bytí, a z této nejhlubší práce aby vycházela i řada materiálů pro ty, kteří se nadále budou chtít sjednocovat na tom, co je výsledkem soudného uvažování o základech lidských činností.

Nejasnost o základních hodnotách působí onu roztržičnost a rozhádanost již jsme dnes svědky nejen mezi chartisty, ale dokonce i v celé Evropě či světě.

A tak v závěru si dovolím všem obětavým pracovníkům Charty, zejména současným i dřívějším mluvčím, ale i všem neznámým poděkovat za oběť, s jakou pracovali a se zasazovali o prosazování těch nejhlubších lidských hodnot. A chtěl bych tímto prosit i ostatní, aby si uvědomili, že Pravda není výsledkem konsensu, tedy něco odhlasované většinou, ale že Pravda a Spravedlnost je něco ba Někdo vyšší, který konsensus a jednocu působí u těch, kteří jej pokorně hledají. Proto nestačí říkat jen to, co si kdo myslí, ale důležité je myslet tak, aby se to sho-

dovalo s Nejvyšší Pravdou, Spravedlností a Láskou, která nás o moc přesahuje. Na to jsem se pokoušel tímto příspěvkem upozornit.

Děkuji za porozumění.

P. Andrej Lukáček

P. S. 1. Přimlouvám se za další trvání Charty s tím, že zájemce o spolupráci s Chartou nebude přidružovat nějaký nový podpis pod to či ono, ale myšlenky, prezentované pro okruh zájemců ve společném časopise, jehož duch by měl zůstat stejný, jako vše co motivovalo dosavadní činnost Charty.

O DNEŠNÍ SMYSL CHARTY 77

Nejlepší chvíle v dvacetileté „normalizaci“ jsem zažil ve společenství Charty 77.

Na posledním velkém shromáždění Charty se Václav Havel vyjádřil o dalším jejím oprávnění dokonce jako možné poslední morální autoritě. Nové zkušenosti jen potvrzují platnost tohoto tvrzení.

Četní z představitelů Charty počínaje jedním z prvních mluvčích, se stali význačnými činiteli nové tvořící se státní moci.

Nedostávají se vládnoucí činitelé s chartovní minulostí ne snad v důsledku změny svých názorů ale především postavení do rozporu se samotným základním dokumentem Charty? Přítomnost, ochrana jistých nových demokratických vymožeností vede někdy ke krokům, které určitou kritiku nové legislativy i praxe považují za oslabování cesty, která dnes ve složitějších peripetech vede k naplňování dřívějších chartovních představ?

V mnohem větší míře je nutné dát průchod spravedlnosti pokud jde o oběti zločinů a křivd za celé 40.leté období a potrestat ty, jejichž vina proti republice a jejím občanům je nesporná. Je jak kriminální, politická či mravní.

A tím, jak usuzují, se dostáváme k podstatě o dnešním poslání Charty 77. Jestli bude uznáno, že její dnešní aktivní kolektiv a mluvčí se mohou dostat někdy zcela přirozeně do konfliktu a polemik s vládnoucí mocí, pak není důvodu nic na zásadách její práce měnit.

Charta 77 za dobu od listopadu 1989 nepřicházela s dokumenty podobnými např. jako bylo Právo na dějiny z roku 1984. Pokud si vzpomene, vyvolal tehdy v samotných chartistických řadách velkou polemiku spor o správnost a vhodnost textu zejména když někteří jeho smysl viděli jen v hodnocení historiografické práce. Šlo však o něco podstatnějšího: abychom si nenechávali brát právo na vlastní dějiny.

Položme si otázku: jak bychom dnes v Chartě dosáhli určitého konsensu v přípravě vydání dokumentu o naší současné kultuře?

Jestliže jsme s to takto bez diskriminací a obcházení existujících problémů pokračovat v práci mluvčích a za konsensu převážné části chartistů — můžeme zůstat u existence Charty 77 a konfrontovat její činnost s novými zkušenostmi a poznatky.

1. 5. 1992

Václav Slavík

Vážení přátelé,

myslím na naše setkání v Praze, kde to bylo moc fajn i přes to jiskření. Apeluji na rozum všech, abychom hledali východiska z nynějšího útlumu.

Dnešní radikálové by měli mít na vědomí, že bývalí komunisté v Chartě patří mezi první signatáře a že svůj hřích z mládí zaplatili dostatečně. Zvláště mladí se mohou JEN domnívat, že by v jejich situaci kdysi jednali jinak. Agenty mezi námi je však třeba odtažnit, i když o pravdivosti StB dokumentů si lze myslet leccos.

Moc bych chtěla nějak pomáhat, ale jsem trémistka, nemám vůdčí, organizátorské, ani moderátorské schopnosti a rozjet sama klub je nad mé síly. Muselo by nás být víc. Kdyby se tedy vyvedlo nové prohlášení, snad by se i v tomto necitlivém kraji přidalo pár nadšenců bez politických ambicí a dalo by se něco podnikat.

Podporuji návrh na volby mluvčích, moc se přimlouvám za časopis být v sebeskromnější formě. Jsem ochotna platit příspěvky. Moc bych si přála častější možnost setkání. Třeba formou víkendu pod stanem, či krátké rekreace hrazené z vlastní kapsy.

Držím nám všem palce

Kanioková J.

Gorkého 410, Frýdek-Místek

1. Vzhledem k tomu, že dosavadní podoba Charty zabraňuje její akceschopnosti a tím i k získání většího vlivu na vnitřní poměry, v našem státě jsem pro přeměnu Charty 77 na normální společenskou a politickou organizaci se všemi atributy takové organizaci příslušejícími, která by bylo budována na základě územního členění.

2. Aby se Charta 77 nemusela v budoucnosti stále nuzovat a nepřiměřeně omezovat, musí si vybudovat solidní materiální, hmotnou, finanční základnu pro své potřeby a účely. Proto navrhuji zavést pro členy zreformované organizace Charta 77 roční členský příspěvek 100 Kčs. V dnešních inflačních poměrech je to skutečně minimum, které by každý člen mohl Chartě dát, pokud doopravdy má zájem, aby se Charta stala vlivnou organizací v československé společnosti. Dále

z téhož důvodu založit a vést nadaci nebo fond Charty 77, který by propagoval a pořádal peněžní sbírky, přijímal dary, odkazy atd. jak z Československa, tak z ciziny. Tato nadace nebo fond musí být organizačně, právně a personálně spojena s Chartou 77 přes dozorčí radu a její hospodaření by mělo být kontrolováno jednou za půl roku nezávislou auditorskou firmou.

3. Další velmi důležitou potřebou k tomu, aby se Charta 77 stala vlivnou společenskou a politickou organizací ve státě je její neustálá aktivita v masových sdělovacích prostředcích. Jsem pro to, aby dosavadní INFOCH se stal normálním, pravidelným tiskovým orgánem Charty 77, nejspíš jako 14tideník, který by si mohl kdokoli objednat za půlroční nebo roční předplatné a který by byl distribuován buď PNS, soukromými distributory nebo vlastní distribucí (poštou). Cena tohoto časopisu by měla minimálně pokrýt veškeré náklady na tento časopis, aby Charta 77 když už by na něm nevydělávala, tak by rozhodně na něm neměla prodělávat. Tento časopis by měl otiskovat postoje Charty 77 ke vnitřním a mezinárodním problémům, ale i otiskovat zprávy a umožňovat kontakty územně členěných organizací Charty. Dále usilovat o získání stálých vysílacích časů pro pravidelné programy Charty 77 v rozhlasu a v televizi, ať už státním nebo soukromém i pro jednotlivé pořady v čase, kdy rozhlas a televizi sleduje nejvíc posluchačů a diváků. V těchto pořadech by měla Charta 77 seznamovat naše občany se svou prací, se svými postoji, názory a stanovisky a podněcovat o nich diskusi v celé společnosti.

4. Z historických, zvykových, organizačních a právních důvodů jsem pro zachování dosavadního názvu Charta 77 i v názvu naší nové, reformované organizace.

Se srdečnými

a upřímnými pozdravy

Vladislav Krupička

Vážení a milí přátelé!

V anketě CH 77 Lumír Sokol z Pardubic napsal: Myslím, že Charta je věčná a lidé kolem ní sůl země, nebo blázni, ale i to je prima! František Čejka z Liberce říká přesně to, proč se CH 77 nemůže uzavřít (str. 8 Infochu) a proč s oběma pány ze srdce souhlasím.

Ode všech jsem v současné době kritizován za to, že je, trvá „informační vakuum“ a že CH 77 nevydává dnes nic, co by pomáhalo v jejich práci se lépe orientovat. Proto vítáme, že „LISTY“ zveřejňují mnoho důležitých materiálů CH 77 či osob blízkých našim názorům a vítáme i názor že by měl existovat časopis — zpravodaj CH 77. Vítám i stanovisko k budoucí práci v klubech CH 77, kde by se skutečně

prováděla nepolitická politika v duchu a směru naznačeném původním pojetím role CH 77.

Dědictví totalismu v myslích nás všech existuje, to nelze zastírat, ani před tím zavírat oči.

Děkuji.

Dr. Mládek Jaromír

Chtěla bych říci pár slov na obranu Vaška Malého, ke kterému byl nespravedlivý ve svém vystoupení Petr Cibulka.

Byla jsem moc ráda, když se Vašek Malý na prosbu nás tří mluvčích ujal řízení setkání Charty 77.

Aby setkání bylo konstruktivní, domluvili jsme s ním dvě základní pravidla. Za prvé, že délka příspěvku bude max. 3 minuty a za druhé, že pokud se příspěvek bude týkat jiného než základního tématu setkání tj. „co dál s Chartou 77“, bude přednášející požádán, aby svůj příspěvek přednesl v příslušné sekci. (V sekcích se diskutovalo od 14 do 16 hod.) Jsem Vaškovi Malému velmi vděčná, že se takto dohodnutá pravidla snažil dodržovat. Kdo na setkání byl, ví, že to nebylo lehké.

Myslím, že u Vaška Malého není potřeba obhajovat jeho morální a politický kredit. Přesto bych chtěla říci, že Vašek vykonává velmi precizně a obětavě svoji profesi. Po mši svaté se často velmi pravdivě a citlivě vyjadřuje k momentální situaci. Mimo jiné komentoval v televizi mši za oběti komunismu v chrámu svatého Víta na Hradě.

Ještě jednou děkuji Vaškovi za sebe i za druhé dvě mluvčí za pomoc při setkání Charty 77.

Věra Roubalová

Předložili jsme vám zkrácený záznam třetího setkání Charty 77 a příspěvky, které došly v dopisech.

Na závěr Infochu přikládáme některá novější oficiální vyjádření Charty 77 k současné povolební situaci.

Ještě bychom chtěli velmi poděkovat těm, kteří nám pomáhali s přípravou a průběhem setkání Charty 77 i tohoto čísla Infochu.

Srdečně zdraví

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

Červenec 1992

Aktivity po setkání

Generální prokurátor ČSFR
JUDr. Martin LAUKO
P r a h a

V Praze, dne 5. května 1992

Vážený pane generální prokurátore,

obracíme se na Vás s naléhavou žádostí o urychlené vyřízení oprávněných požadavků pana Marečka. Váš předchůdce svým neadekvátním a nevstřícným přístupem posunul věc do takové roviny, že Vaše úloha je již velmi ztížena. Přesto a nebo právě proto byste měl nahlédnout celou záležitost z pohledu vyrovnání se s minulostí. Z tohoto pohledu je samozřejmě tvrzení vyšetřovatele krajské prokuratury Brno ze dne 18. 6. 1990 sp. zn. VK 16/90, že „podle platné právní úpravy a ustálené judikatury jednání M. Marečka naplňovalo všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, za který byl stíhán“ neplatné a je potřeba toto usnesení zrušit.

Protože dozorujete generální prokuraturu České republiky, měl byste dohlédnout na to, jak je plněno usnesení ústavně právního výboru České národní rady ze dne 12. 3. 1992 č. 603 a č. 604. Obě usnesení přikládáme.

Nejde jen o to, že pan Mareček od 1. 5. 1992 opět hladoví a že v Brně paní Drobčová drží k dnešnímu dni na podporu jeho požadavku již 66. den hladovku. Jde o zásadní přístup k občanovi, který prokuraturu upozorní na nezákonnost a setká se dva roky po 17. listopadu stále ještě s totalitním přístupem.

Naléhavě Vás žádáme, abyste ve své funkci ukázal, že hodláte v takovém postupu pokračovat.

Prosíme, abyste nás informoval o Vaší urychlené odpovědi panu Marečkovi a doufáme, že naši důvěru nezklamete.

Mluví Charty 77

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

Za správnost: Věra Roubalová

Nad starou pískovnou č. 1281

Praha 5-Zbraslav

156 00

U s n e s e n í č. 603
ústavně právního výboru České národní rady
z 12. března 1992

k petici pana Šimka a pana dr. Zemánka z 4. března 1992 ve věci požadavků pana Miloslava Marečka z Kyjova a petice mluvčí Charty 77 ze dne 4. března 1992

Po zprávě předsedkyně komise ústavně právního výboru ČNR zřízené k projednání petice z 4. března 1992 ve věci požadavků pana Miloslava Marečka z Kyjova JUDr. Ivany Janů a po rozpravě

k petici M. Šimka a dr. Zemánka ze dne 4. března 1992 a k petici mluvčích Charty 77 Evy Joachimové, Květy Princové a Věry Roubalové ze dne 4. března 1992

k části petice týkající se bodu 2 prohlášení pana Marečka
ústavně právní výbor České národní rady

- I. konstatuje, že trestní stíhání pana Marečka za rozšiřování petice Několik vět v roce 1989 bylo nezákonné a protiústavní,
- II. je přesvědčen, že prokuratura České republiky vyřizovala podání pana Marečka ve věci jeho trestního stíhání za rozšiřování petice Několik vět se značnými procesními průtahy a věcně neadekvátně (týká se to zejména usnesení vyšetřovatele krajské prokuratury Brno ze dne 18. 6. 1990 sp. zn. Vk 16/90, ve kterém se mimo jiné uvádí, že „podle platné právní úpravy a ustálené judikatury jednání M. Marečka naplňovalo všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, za který byl stíhán“; toto tvrzení nebylo žádným dalším rozhodnutím resp. opatřením prokuratury zrušeno ani změněno),
- III. doporučuje předsednictvu České národní rady, aby požádalo generálního prokurátora České republiky, aby využil svých pravomocí, zjednal ve věci nápravu a zajistil, aby byla podání pana Marečka ve věci jeho trestního stíhání za rozšiřování petice Několik vět adekvátně vyřízena;

k části petice týkající se bodu 3 prohlášení pana Marečka
ústavně právní výbor České národní rady

- I. je přesvědčen, že prokuratura České republiky vyřizovala podání pana Marečka v této věci procesně nesprávně (viz podání z 9. a 11. června 1991), a že se vůbec nezabývala námitkou pana Marečka týkající se § 23 odst. 4 zákona o péči o zdraví lidí,
- II. doporučuje předsednictvu České národní rady, aby požádalo generálního prokurátora České republiky, aby využil svých pravo-

mocí, zjednal ve věci nápravu a zajistil, aby byla podání pana Marečka řádně a úplně vyřízena;

ústavně právní výbor České národní rady s politováním konstatuje, že přístup a způsob vyřizování celé záležitosti týkající se pana Miloslava Marečka je stále ovlivňován duchem totalitních praktik, a že ani při vlastním projednávání případu v České národní radě nebyla ze strany Generální prokuratury České republiky projevována náležitá vstřícnost; ústavě právní výbor České národní rady konstatuje, že pan Miloslav Mareček s důsledností upozornil na závažné společenské problémy, nicméně ho žádá, aby svoji hladovku ukončil.

Petr KOHÁČEK, v. r.
ověřovatel výboru

JUDr. Miloslav VÝBORNÝ v. r.
předseda výboru

Usnesení č. 604
ústavně právního výboru České národní rady
z 12. března 1992

ke zprávě komise ústavě právního výboru České národní rady ve věci požadavků pana Miloslava Marečka z Kyjova

Po zprávě předsedkyně komise JUDr. Ivany Janů a po rozpravě ústavě právní výbor při projednávání petice pana dr. Zemánka a pana Šimka z 4. března 1992 ve věci požadavků pana Miloslava Marečka z Kyjova a petice mluvčí Charty 77 Evy Joachimové, Květy Princové a Věry Roubalové ze dne 4. března 1992

- I. zjistil, že v platném právu chybí mechanismus kontroly a přezkoumání činnosti generálního prokurátora České republiky jako představitele monokratického orgánu nezávislým soudním orgánem,
- II. konstatuje, že generální prokurátor České republiky ještě nesplnil usnesení z 22. schůze České národní rady č. 230 ze dne 11. září 1991 a usnesení výboru České národní rady petičního, pro právní ochranu a bezpečnost č. 108 ze dne 26. června 1991, kde se generálnímu prokurátorovi doporučuje, aby předložil zásady zákona o prokuratuře,
- III. doporučuje předsednictvu České národní rady iniciovat neprodlené zahájení prací na nové legislativní úpravě působnosti, postavení a vnitřní organizace prokuratury tak, aby se přiblížila vzorům osvědčeným v demokratických zemích.

Petr KOHÁČEK, v. r.
ověřovatel výboru

JUDr. Miloslav VÝBORNÝ, v. r.
předseda výboru

GENERÁLNÍ PROKURÁTOR
ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY
JUDr. MARTIN LAUKO

Praha 13. 5. 1992
GP 196/92

Vážená paní
Věra Roubalová,
Nad starou pískovnou 1281
156 00 Praha 5 - Zbraslav

{Zkráceno}

Vážená paní,

sděluji Vám, že jsem přijal Vaše podání ze dne 5. května 1992, které jste mi spolu s dalšími mluvčími Charty 77 adresovala ve věci urychleného vyřízení požadavků p. Miloslava Marečka z Kyjova-Boršova.

Ubezpečuji Vás, že ihned po nástupu do funkce generálního prokurátora ČSFR jsem učinil vše potřebné pro to, aby bylo zabezpečeno náležité prošetření požadavků p. M. Marečka.

Přezkoumání zákonnosti postupu a rozhodnutí v této věci jsem ne-
zjistil takové skutečnosti, které by odůvodňovaly změnu či zrušení ci-
tovaných rozhodnutí.

V závěrečné zprávě Stálé parlamentní vyšetřovací komise nejsou ob-
saženy k postupu a rozhodnutí Generální prokuratury ČSFR žádné vý-
hady, neboť šetřením zmíněné komise byly výsledky šetření, provede-
ného Generální prokuraturou ČSFR potvrzeny.

Generální prokuratura ČSFR se zabývala toliko prvním z požadavků
p. Miloslava Marečka a neshledala zákonných podkladů pro přijetí opa-
tření, která by spadala do její kompetence, zejména k zahájení trest-
ního stíhání proti kterékoli osobě.

Řešení zbývajících dvou požadavků p. M. Marečka spadá do kompe-
tence Generální prokuratury České republiky. Stejnopis Vašeho podá-
ní zaslám generálnímu prokurátorovi ČR. V této souvislosti podotý-
kám, že generální prokurátor federace může republikovým orgánům pro-
kuratury ukládat úkoly tehdy, jestliže to považuje za nutné v nalé-
havém zájmu ČSFR proto, že hrozí nebezpečí z prodlení nebo proto, že
generální prokurátor republiky je nečinný. O žádný z uvedených přípa-
dů se však v této věci nejedná.

Ubezpečuji Vás, vážená paní, že k přezkoumání postupu a rozhod-
nutí GP ČSFR jsem přistupoval s plnou vážností a odpovědností, maje
na mysli možné důsledky, které by hladovka p. Marečka mohla při-
nést především jemu samotnému. S pocitem stejné vážnosti a odpo-
vědnosti Vám zaslám toto své sdělení, vycházející ze zjištění objektiv-

ní pravdy, prověřeného nezávislým parlamentním orgánem, které je v souladu s právním řádem našeho demokratického státu.

Věřím, že toto mé vysvětlení přijmete s pochopením.
S pozdravem

CHARTA 77

V Praze, dne 19. května 1992

Vážený pan
JUDr. Martin LAUKO
Generální prokurátor ČSFR
P r a h a

Vážený pane generální prokurátore,

obdrželi jsme Váš dopis ze dne 13. 5. 1992, ve kterém reagujete na žádost CHARTY 77, abyste jako nový generální prokurátor ČSFR přezkoumal způsob vyřízení požadavků pana Marečka Generální prokuraturou ČSFR a ČR.

Uvádíte, že výsledky šetření Stálé parlamentní vyšetřovací komise FS potvrdily výsledky šetření Generální prokuratury ČSFR. Pokud však jde o posouzení výsledků šetření Generální prokuraturou ČR, Vaše odpověď v tomto ohledu bohužel pouze ukazuje na znění § 1 odst. 4 zákona o prokuratuře, že totiž ani Vy osobně, ani Váš úřad nevykonáváte dozor vůči generálním prokuraturám republik, ledaže by šlo o případ, kdy generální prokurátor federace může republikovým orgánům prokuratury ukládat úkoly tehdy, jestliže to považuje za nutné v naléhavém zájmu ČSFR proto, že hrozí nebezpečí z prodlení nebo proto, že generální prokurátor je nečinný.

Pan Mareček opět od 1. 5. 1992 obnovil hladovku a je podporován paní Drobcovou z Brna, která drží již 81. den hladovku. U obou se jedná o velmi závažný zdravotní stav, který se může každým dnem změnit v kritický.

Mluvčí CHARTY 77 jsou přesvědčeny, že na případ pana Marečka je nutno aplikovat Vámi citovaný § 1 odst. 4 zákona o prokuratuře.

Navíc došlo k jasnému deklarování protiústavnosti jak zákonného opatření předsednictva FS č. 10/89 Sb. Stálou parlamentní vyšetřovací komisí FS [čemuž se GP ČSFR vyhýbá], tak i protiústavnosti trestního stíhání pana Marečka za rozšiřování petice Několik vět ústavně právním výborem ČNR ve svém usnesení č. 603 ze dne 12. 3. 1992.

Jestliže ani takto jasně deklarované prohlášení nemění postoj generálního prokurátora ČR, je možné ve smyslu § 6 odst. 3 zákona o prokuratuře navrhnout předsednictvu ČNR jeho odvolání.

Dříve než dojde na doporučení ústavně právního výboru ČNR č. 604 z 12. 3. 1992, tj. k nové legislativní úpravě působnosti, postavení a vnitřní organizace prokuratury tak, aby se přiblížila vzorům osvědčeným v demokratických zemích, apelujeme na Vás, pane generální prokurátore, abyste se zasadil o co nejrychlejší odpověď Generální prokuratury ČR v souladu s výše uvedenými závěry parlamentních orgánů.

Věříme, pane generální prokurátore, že chápete naléhavost našeho dopisu jak ve smyslu lidském, tak ve smyslu podstaty požadavků pana Marečka, tj. pravdivého vyrovnání se s totalitní minulostí.

Žádáme Vás, abyste co nejrychleji konkrétně reagoval na náš dopis.

Mluvčí CHARTY 77

Eva JOACHIMOVÁ

Květa PRINCOVÁ

Věra ROUBALOVÁ

Za správnost:

Věra Roubalová

Nad starou pískovnou 1281

156 00 Praha 5 - Zbraslav

GENERÁLNÍ PROKURÁTOR
ČESKÉ REPUBLIKY
JUDr. Ludvík Brunner

[Nezkráceno]

IV/1 Gn 725/91

IV/1 Gn 709/90

V Praze, dne 5. června 1992

Vážená paní,

generální prokurátor ČSFR dr. Martin Lauko mi zaslal stejnopis Vašeho podání ze dne 5. května 1992, ve kterém jste se na něj obrátila s naléhavou žádostí o urychlené vyřízení požadavků pana Marečka. Obdržel jsem i prohlášení pana Marečka samotného ze dne 1. 5. 1992, ve kterém trvá na splnění svých dříve vyslovených požadavků, z nichž dva se týkají Generální prokuratury ČR. Jde o jeho požadavek trestně stíhat osoby, které byly činné v trestním stíhání, vedenému proti němu za rozšiřování Několika vět v roce 1989 a lékařku, která proti jeho vůli vydala v témže roce souhlas k nitrožilní výživě v době, kdy držel svou první hladovku. Příslušné spisy, které se týkají těchto věcí, znovu prostudoval a posoudil nový ředitel odboru dozoru v trestním řízení. V souladu s předchozími stanovisky zjistil, že zde skutečně nejsou dány podmínky pro trestní stíhání osob, které pan Mareček označil. To bylo panu Marečkovi již několikrát vysvětleno, nicméně na svých požadavcích trvá. Jelikož šetření všech záležitostí pana Marečka, která

byla doposud provedena GP ČR, byla zcela úplná a vyčerpávající, nehodlám ve věci již vést žádné řízení.

K usnesení ÚPV ČNR č. 603 a 604 z 12. 3. 1992 uvádím, že předsednictvo ČNR se jimi odmítlo zabývat, takže iniciativa některých poslanců, vyjádřená v těchto usneseních nenašla patřičnou odezvu v předsednictvu ČNR.

Doufám, že tuto mou zprávu vezmeme na vědomí s pochopením.

Paní

Věra Roubalová

Nad starou pískovnou 1281

Praha 5 - Zbraslav

Mluvčí CHARTY 77 dnes zaslaly prezidentu republiky tento telegram:

„Vážený pane prezidente,

velmi nám záleží na tom, abyste věděl, že Vás podporujeme v úsilí o zachování demokracie u nás.

Mluvčí Charty 77

Eva JOACHIMOVA

Květa PRINCOVÁ

Věra ROUBALOVÁ“

12. 6. 1992

VÝZVA CHARTY 77

Charta 77 jako společenství Čechů a Slováků, které během posledních 15-ti let upozorňovalo na porušování lidských práv a usilovalo o demokracii v naší zemi, se znepokojením sleduje prvky nedemokratičnosti objevující se v některých projevech slovenských politiků.

Zjišťujeme, že se na Slovensku obnovuje atmosféra strachu a nedůvěry.

Nechceme, aby se demokracie a svoboda z našeho prostoru vytratily.

Proto chceme ubezpečit všechny občany Slovenska, kteří mají obavy o demokratickou budoucnost své země, že v Chartě 77 najdou své zástance.

S konkrétními obavami a problémy se můžete obrátit na své přátele z Charty 77, adresa: Gorkého náměstí 2, Praha 1, PSČ: 110 00.

Mluvčí Charty 77

Eva JOACHIMOVA,

Květa PRINCOVÁ,

Věra ROUBALOVÁ

29. června 1992

V Praze, dne 6. července 1992

CHARTA 77 K HELSINSKÉMU SUMMITU, KONANÉMU VE DNECH 9. A 10. ČERVENCE, 1992

Charta 77 se zrodila z helsinského procesu. Jejím inspiračním zdrojem se stal závěrečný dokument KBSE v roce 1975 v Helsinkách, jakož i mezinárodní pakty o lidských právech tam stvrzené. Tak jako státy se udržují ideami, z nichž se zrodily, tak i občanské iniciativy, jako je Charta, mohou úspěšně čelit novým okolnostem, pokud zůstanou věrné své původní inspiraci a dokáží ji tvořivě uplatnit i v nové situaci.

Nová situace nastala. Historické změny v letech 1989–1990 otevřely nejen národům střední a východní Evropy, ale celému kontinentu historickou šanci stát se kontinentem míru, spolupráce, ekologické ohleduplnosti a respektu k základním lidským právům.

Rozpad totalitních systémů ukončil jednu etapu dějin helsinského společenství. Avšak sotva je jedno nebezpečí, jedno zlo zažehnáno, už se objevuje nové. Zlo je stěhovavé, jen jeho firemní značky se mění. Po rozpadu komunistického impéria došlo k mohutnému oživení národně emancipačních snah, držенých pod pokličkou v poslední koloniální říši. Tyto snahy jsou legitimní, avšak s těmito legitimními národními snahami vyskákali i démoni nacionalismu a mají se čile k světu. Ve své předvídavé eseji z května 1945 definuje George Orwell nacionalismus takto:

„Nacionalismem rozumím především návyk předpokládat, že lidské bytosti je možné třídit jako hmyz, a že milióny či desítky miliónů lidí lze jako celek bez váhání označit za „dobré“ nebo „zlé“. Za druhé — což je mnohem důležitější — mi však také jde o zvyk ztotožňovat sama sebe s určitým národem nebo jiným útvarem, který klademe mimo dosah kategorií dobra a zla a prosazování jehož zájmů pokládáme za svou jedinou povinnost. Nacionalismus bychom ovšem neměli zaměňovat s vlastenectvím.“

Nacionalismus má jeden neklamný znak: to, co uznává jako nárok pro svůj národ, neuznává pro etnické menšiny žijící na jeho území. A nejen to. Nacionalismus neuznává žádné menšiny, tudíž ani menšiny názorové. Pokud nejste s ním jedné víry, jste odpadlík — tedy disident.

Bylo kdysi řečeno, že svoboda není svobodou, pokud není svobodou a bezpečím pro všechny, tedy i jinak smýšlející. A my k tomu znovu dodáváme: pokud není svobodou a bezpečím také pro lidi jiného jazyka, vzezření nebo i barvy pleti.

Hájit toto pojetí svobody a bezpečí vidí Charta 77 jako svůj staronový aktuální úkol.

Mluvčí Charty 77:

Eva Joachimová,

Květa Princová,

Věra Roubalová

Adresář signatářů Charty 77

Vážení přátelé, signatáři Charty 77,

náš původní adresář signatářů v mnoha případech již neodpovídá jejich skutečným současným podmínkám. V průběhu let řada osob změnila bydliště, zaměstnání a povolání, případně i jméno, někteří již naše řady natrvalo opustili. V seznamu signatářů, kteří byli zveřejněni v dokumentech Charty 77 v rozpětí let 1977 až 1989, otištěném v publikaci Charta 77 z roku 1990, se mimo to vyskytuje přes 400 jmen, u nichž adresy vůbec nemáme.

Přikročili jsme proto k nezbytné revizi a doplnění adresáře, který chceme rozšířit o další důležité osobní údaje. Naším cílem je autentický a kompletovaný seznam všech signatářů, který bude zpracován počítačem a zveřejněn jako dokument Charty 77. V této souvislosti se obracíme i k Vám se zdvořilou žádostí o pomoc.

Svoji adresu a jméno, uvedené na dalším, odpovědním listu potvrďte, nebo je opravte a upřesněte. Připojte, prosíme, i další doplňující údaje podle předtisků. Budeme Vám mimo to velmi vděční za veškeré další užitečné informace o adresách a spojení se signatáři, uvedenými v připojeném seznamu a s dalšími známými signatáři z Vašeho okolí, jakož i o těch, kdo již nežijí.

Odpovědní list oddělte, přeložte, přelepte, ofrankujte známkou 3 Kčs a odešlete na naši adresu.

Za pomoc při aktualizaci a doplnění naší jmenné kartotéky Vám srdečně děkujeme.

S přátelským pozdravem

Mluvčí Charty 77

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

..... zde oddělte

Jméno, příjmení, tituly:

Rodné číslo:

Povolání:

Současná adresa:

Telefon:

Datum {stačí rok} podepsání úvodního prohlášení Charty 77:

Současné adresy mých známých signatářů, změny adres, příjmení, úmrtí atd.:

Dne:

1992

podpis:

**MLUVČÍ CHARTY 77
LIBRI PROHIBITI
NĀMĚSTÍ M. GORKĚHO 2
110 00 PRAHA 1**

Níže uvádíme jména těch signatářů, u nichž nám chybějí adresy. Povolání a zaměstnání vypisujeme tak, jak je sami uvedli ve svých přihláškách v letech 1977 až 1989.

Signatáři bez známých adres, publikovaní v dokumentech Charty 77:

Abrahámová Helena, studující	Čečrdle Miloš, dělník
Balabán Vladimír, mechanik	Čech Jaromír, brusič kovů
Balák Stanislav, doc. CSc.	Čech Vlado, programátor
Barna Pavel, sladovník	Čechová Miluše, psycholožka
Bartošek Zdeněk, dělník	Čepička Jan, dělník
Bator Robert, dělník	Černohous Alan, dělník
Bauer Edmund, ev. duchovní	Černý Miloslav
Bednařík Josef, dělník	Černý Václav
Bednařík Josef, psycholog	Daněčková Věra, dělnice
Bednářová Irena, inv. důchodce	Dedecius Jiří, masér
Bělovský Miroslav, domovník	Devátý Jiří, hotel. zam.
Beneš František, výtvarník	Dobák Pavel, techn. kontrolor
Benešová Jaroslava, dělnice	Dobrovodský Adrián, jídlonoš
Benetková Marie, v domácnosti	Dohnalová Blanka, programátorka
Bláha František, prof. Dr, lékař	Dolejšová Blanka, úřednice
Bláža Pavel, Dr., filosof	Doležal Jiří, dělník
Boháček Miloslav, dělník	Doněk Jiří
Bosák Vladimír, fotograf	Doubek Vladimír, dělník
Bosáková Marie, v domácnosti	Dvořák Jaroslav, technik
Bouček Václav, důchodce	Dvořák Josef, dělník
Braha Vladimír, Ing., dělník	Dvořák Zdeněk, technik
Brázda Jan, učeň	Ersteňuk Vladimír, fotograf
Broďák Zdeněk, dělník	Ersteňuková Irena, zdrav. sestra
Brojířová Irena	Exler Leoš, dělník
Buben Petr, důchodce	Exlerová Jitka, studující
Buk Zdeněk, zámečník	Fábera Jan
Bukovanská Helena, výtvarnice	Fábera Jaroslav, hodinář
Buňka Josef, dělník	Faifrová Jana
Buňka Petr, řidič	Farkaš Luděk, technik
Bureš Karel, techn. prac.	Fasura Miroslav, dělník
Bušta Antonín, instalatér	Feigel Miroslav, dělník
Cachová Naděžda, studující	Fic Jaroslav, technik
Cihelka Vladimír, dělník	Fischerová Antonie, v důchodu
Cinibulk Jaroslav, učitel hudby	Flaková Silvie, v domácnosti
Cohorna Viktor, důchodce	Foršt František, číšník

Galuška Jiří, dělník
Geisslerová Luisa, uklízečka
Glamoš Rudolf
Goldmanová Anděla, důchodkyně
Gombík Robert, kat. duchovní
Grič Roman, dělník

Hanzlíček František, dělník
Hanzlík Petr, výkupčí
Haramule Vítězslav, zedník
Haramulová Marta, dělnice
Havlíček Jan, pokrývač
Havlík Jaroslav, prac. JZD
Havlík Otto, lesník
Hayer Zdeněk
Hiroš Štefan, dělník
Hlaváčková Slavěna, telefonistka
Hlaváčková Věra, studující
Hodic Josef, Dr., historik
Hoffman Leopold, býv. předs.

bran a bezp. výb. NS

Holovský Miroslav
Horáček František, číšník
Horák Petr, Dr.
Horáková Daňa, Dr. překladatelka
Horáková Milada, prac. služeb
Horčík Emil, dělník
Horný Vladislav, dělník
Houska Karel, úředník
Hrabal František, dělník
Hradílková Simona, dělnice
Hrdina Petr, památkář
Hricenko Miroslav, dělník
Hroníková Marta, uklízečka
Hruška Karel, dělník
Hruška Miloš, dělník
Hruška Petr, řidič
Hübber Roland, opravář
Hübner Pavel, dělník
Hudymač Dušan, dělník

Charvát Bohumil, dělník
Chmelíčková Ivana, úřednice
Chmelová-Pípalová Hana, figurant-
ka

Janeček Jiří G., inv. důchodce
Janulík František, dělník
Jaroš Pavel, dělník
Jašková Jitka, dělnice
Jeřábek Pavel, dělník
Jílek František, dělník
Jína Tomáš, technik
Jíra Antonín, dělník
Jirásek Miroslav, chlad. mechanik
Jirousek Tomáš, učitel
Jiřík Arnošt, dělník
Joglová Jana, úřednice
Jonák Zbyněk
Juneč Libor, dělník
Jung Josef, sladovník
Jůnová Ivana, laborantka
Jurník Alois, skladník
Just Jan, dělník

Kabelka Jaroslav, dělník
Kadlec Pavel
Kamiš Antonín, dělník
Kanivková Jaroslava, řidička
Kasal Jiří, dělník
Kaše Jakub, úředník
Kašpar Hynek, dělník
Kašták Zdeněk, údržbář
Kautský František, dělník
Kavinová Anna, Dr. lékařka
Kayser Hilmar, dělník
Kayserová Marianna, úřednice
Kerestúr Peter, dělník
Kiulpekidisová Aloisie, úřednice
Klement Petr, nástrojař
Klokočka Vladimír, doc. Dr.,
právník
Kobrová Eva, zdrav. sestra
Kočí Ludmila
Kočí Zdeněk
Kohout Milan, Ing., topič
Kohsová Vilma, dělnice
Kolář Jiří, spis. a výt.
Komárková Alena, dělnice
Konvalinková Jana, zdravotnice
Kopeček Pavel, spisovatel

Korbela František, duchovní
Koroptvička Jan, výtvarník
Kořínek Jiří, Ing., ekonom
Kos Vladimír, úředník
Kostková Pavla, úřednice
Kotlas Jan, Ing.
Kouba Jaroslav, dělník
Koudela Jan, úředník
Koudelka Josef, fotograf
Koutná Anna, dělnice
Koutný Bohumil, úředník
Kováč Petr, kameraman
Kováčová Zdena
Krajča Miroslav, dělník
Krajčová Zdena, dělnice
Král Miloslav, doc. Ing. CSc.,
věd. prac.
Krátký Jan
Kratochvíl Jiří
Kraus Karel, figurant
Kraus Miloš
Krebes Milan, dělník
Krejčí Jaroslav, DrSc., filosof
Krejčí Jaroslav ml., rybář
Krejčí Tatjana, ošetrovatelka
Krolopová-Rösslerová Ria, stud.
Kronďák Petr, klempíř
Krumpera Vojtěch, JUDr., právník
Krumpholec Milan, dělník
Krúpa Karel, dělník
Křelina Jan, dělník
Křížová Veronika, v domácnosti
Kučera Lumír, dělník
Kučera Pavel, dělník
Kuch Dalibor, dělník
Kuchyňa Jaroslav, učitel
Kuchyňová Ilona, v domácnosti
Kůs Václav, dělník
Kušnírová Jaroslava, projektantka
Kvapil Ladislav, číšník
Kvíčala Pavel, topič
Kvítek Zdeněk, dělník
Kytlica Jaroslav

Lejnar Jiří ml., laborant
Leštinský Jan, Ing., technik
Levický Gabriel, dělník
Linhart Milan, dělník
Liška Oldřich
Lukášek Maxmilián, dělník
Lyalikoff Václav, dělník

Macák Vladimír, automechanik
Máčková Charlotta, dělnice
Macháček Jan, hlídač
Macháčková Zdena, úřednice
Málek Radislav, student
Malfait Jaroslav, dělník
Malík Vladimír, prodavač
Man Vladimír, elekromontér
Mareček František, dělník
Marek Jiří, student
Mareš Jiří, dělník
Mařík Jan, dělník
Mařík Ladislav, dělník
Máslo Jaroslav, čerpač
Maštera František, řidič
Mašterová Marie, v domácnosti
Matuščík Martin, student
Matzenauerová Marie, ev. duchovní
Mazánek Rostislav, dělník
Menert Evžen, Dr. CSc., filosof
Merhaut Vladislav, technik
Metyš Jan, reprodukční grafik
Miklas Milan, automechanik
Mikulová Věra, dělnice
Mlejnek Jaroslav
Moletz Milan, dělník
Motal Petr, topič
Motloch Zdeněk, asanační prac.
Moučka Otakar, dělník
Mucka Jaroslav
Müller Aleš, dělník

Němčok Richard
Němec František, technik
Němejz Antonín, dělník
Newerla Jiří, zásobovač

Novák Jiří, topenář
Novák Miloš, dělník
Nový Miroslav, technik
Nový Miroslav, inv. důchodce

Odolán Bohuslav, dělník
Olt Jiří, dělník
Opočanský Josef, dělník
Opočenský Pavel, dělník
Oppelová Věra, čísnice

Panák Petr, topič
Papež Ladislav, zámečník
Pařízek Jan, dělník
Pařízková-Kratochvílová Jarmila,
dělnice
Patejdlová-Horčicová, Dr, dů-
chodkyně
Pavlovský Pavel, dělník
Pazdera Karel, dělník
Pechancová Anna, účetní
Pecharová Marta
Pekárik Jozef, dělník
Pěkný Pavel, dělník
Pelc Antonín, Ing., konstruktér
Pelc Jan, výtvarník
Petráň Karel, elektrikář
Pilnáček Jan, topič
Pinter Vladimír
Píša Milan, kat. duchovní
Podhrázký Petr, redaktor
Podolská Dana, zdrav. sestra
Pojar Antonín, dělník
Pojar Jaroslav, pošt. zam.
Pokorný Bohumil, Dr, historik
Pokorný Miloš
Pokorný Vladimír, student
Pokorný Zdeněk, Ing., technik
Poláček Rudolf (Pavel?), řidič
Polma Jiří
Polomík František, sanitář
Popel Jiří, dělník
Pospíšil Luboš, dělník
Pospíšilová Anna, studující

Poupa Dušan, dělník
Poupová Alena, Ing., textilní inž.
Procházka Jaroslav, instalatér
Procházka Tomáš, dělník
Procházka Václav, Ing., výv. prac.
Procházková Jarmila, chemička
Prokopová Helena, chemička
Průša Mojmír
Příkryl Lubomír, zámečník
Pták Jaroslav, dělník

Rašková Pavla, prodavačka
Rektorisová Miroslava, novinářka
Rommelová Angelika, svob. po-
volání
Rozmiller Josef, pedagog
Rusek Antonín, Ing. ekonom
Rušej Pavel, dělník
Růžička Ota, dělník
Rybková Olga, por. asist.

Sádlo Hubert, dělník
Schneider Miroslav, prodavač
Schubert Daniel, Ing., skladník
Schulzová Naděžda, odb. asistent-
ka
Skalický Miroslav, dělník
Skříček Libor, dělník
Slabá Květa, kadeřnice
Sládek Oldřich
Slach Karel, kameraman
Slíva Antonín, pedagog
Slovák Antonín, abs. CMBF
Smazal Jan, Ing., býv. st. zam.
Smrčka Ivan, studující
Smutný Bohumil, řidič
Sobotková Věra, úřednice
Socha Ladislav, úředník
Souček Jan, doc. Dr., sociolog
Soukup Karel
Soušek Jaroslav, truhlář
Spálovský Zdeněk, řidič
Staňková Marie, domovnice
Steiner Petr, klempíř

Steklý Josef, výtvarník
Starinský Martin, spoj. manipul.
Strháň Jiří

Středa Jiří, sanitář
Studený Pavel
Suchý Rudolf, dělník
Suková Petra, dělnice
Svárovský Antonín, ak. malíř
Svoboda Miroslav, elektromechanik

Svoboda Stanislav, jeřábník
Svobodová Xenie, úřednice
Šafratová Ingrid, techn. kontrolorka

Šeba Jan, dělník
Šebová Marie, dělnice
Šedo Ilja, inv. důchodce
Šefl Zdeněk, řidič
Šejna Miroslav, instalatér
Ševčík Martin, prodavač
Ševčík Radim, operátor
Šídlo Jaromír, elektromontér
Šimandlová Eva, studující
Šimánek Petr
Šimoníková Marie, studující
Šimůnek František, recepční
Škoviera Štefan, dělník
Škrabánek Jan, technik
Škrabánková Lenka, výtvarnice
Šling Karel, Ing., ekonom
Šmejkalová Dana, Dr
Šmída Pavel, dělník
Šmolíková Pavla, správcová
Šnajdr Vlastislav, měřič
Šremer Pavel, mikrobiolog
Štencl Jiří, student
Štefl Zdeněk, řidič
Štětina František, číšník
Števichová Miluše, dělnice
Štolba Marek, topič
Štrobl Klaudius, střední kádr
Štulíř Vlastislav ml., programátor
Šubrtová Věra, dělnice

Švecová Anna, tech. prac.
Švestka Petr, dělník

Takacs Josef, zámečník
Tauš Karel, jevištní technik
Tesařík Igor, zdravotník
Tobolová Tatána, plavčí mistr
Todorov Pavel, dělník
Tokarz Josef, dělník
Tokarzová Františka, v domácnosti
Tomášek Alois, důchodce
Tomeš Jindřich
Tomin Julius, filosof
Toušková Jana, tlumočnice
Tranžík Jan, dělník
Trenčanský Ludovít, student
Trinkewitz Karel, výtvarník
Tůmová Jana, prodavačka
Tumpach František, redaktor
Tvrdík Petr, strojní mechanik

Uhlík Antonín, Ing., dělník
Unger Jan, studující
Unger Jaroslav, dělník
Ungerová Ivana, v domácnosti
Uxa Pavel

Vágner Jaroslav, montér
Valešová Olga, duchovní
Vaněk Jiří, dělník
Vaník Jan, dělník
Vaňková Helena, kreslička
Vašatová Jana, dělnice
Vašíček Zdeněk, Dr, historik
Vaško Jindřich, vodař
Včel Vladimír, hudebník
Vesecký Jan, montér
Veselý Josef, ekonom
Vinklárek Stanislav, absorpční
Vištejn Milan, dělník
Vít Jan, novinář
Vitáček Jaroslav, Dr, býv. polit. prac.

Vítek Jiří
Vlahovič Milan, řidič
Vlasák František, dělník
Vlasák Stanislav, úředník
Vnuk Oldřich, dělník
Voborník Roman, dělník
Voců Věra, dělnice
Vojáčková Olga, novinářka
Vokatá Dagmar, technička
Volánek Jaroslav, strojník
Volf Jaroslav, elektrikář
Vondruška Josef, malíř pokojů
Voráčková Jana, knihovnice
Voříšková Květa, dělnice
Vraštil Vladimír, dělník
Výprachtická Jana

Weimar Štěpán
Wittmann Robert, hlídač
Záhora Josef, Dr, duchodce
Zajíček Pavel, dělník
Zapadlo Milan, dělník
Zavadil Pavel, dělník
Zedek Stanislav, dělník
Zelenková Jitka, technička
Zmek Vlastimil
Zolman Zdeněk, dělník
Zonyga Vojtěch, řidič
Zukal Vilém

Žák Josef, dělník
Žák Václav, Ing., programátor

V dokumentech Charty 77 nepublikovaní:

Bárta Bedřich, duchodce
Novotný Miloslav
Roman E., JUDr, právník
Romanová B., MUDr, lékařka

Vágner Jaroslav, montér
Valouch Otakar
Veit Vladimír, hudebník a zpěvák
Veselý Pavel, umělecký zámečník

Signatáři z našeho adresáře, jejichž adresy jsou již neplatné.

Dřívější, nyní již neplatná adresa

Baxant Petr	Geiselbergerstr. 34/1B/6, Wien, Austria
Baxantová Eva	Geiselbergerstr. 34/1B/6, Wien, Austria
Bolf Lubomír	Valeriestr. 12, Baden b. Wien, Austria
Bouček Vladimír	Dlouhá 25, Praha 1
Bouše Zdeněk B.	Dušní 10, Praha 1
Decastello Josef	Mariánská 587, Liberec 1
Dedecius Karel	Mariánská 587, Liberec 1
Dupalová Michaela	Havanská 20, Praha 7
Fištejn Jefim	Kajetanerstr. 17, München, BRD
Fridrich Jaroslav	Kreuzkapellenstr. 68, München 8, BRD
Gruša Jiří	Uhlgassestr. 41, Meckenheim, BRD
Hanzel Bohumil	Orrögaten 7 A—1524, Flen, Švédsko
Harantová Eva	Jílová 2, Brno
Hermach Jiří, Doc.	Schöpfstr. 18, Innsbruck, Austria
Hlinský Roman,	Šaldova 201/11, Ústí nad Labem
Hrábková Jiřina	Šeříková 10, Praha 1
Jedlička Tomáš	Gottwaldova 55/396, Havířov
Kazík Zdeněk	1480 Eglinton Ave 303, Toronto, Ontario, Canada
Koniár Pavol	Hotel Hron, Bratislava
Košař Miroslav	Chopinova 2, Praha 2
Kozlík Jan	Pionýrů 69, Praha 6
Král Milan	Gordova 41, Brno 2
Kučera Jan	Plzeňská 158, Praha 5
Lánský Karel, Ing.	Belgická 36, Praha 2
Leroch Milan	Pension Föhrendorf Staub 26, Mönchdorf, Austria
Liška Bohumír	Kollárova 38, Plzeň
Machonin Sergej, Dr	W. Piecka 64, Praha 2
Mildner Pavel	Thälmanova 2152/bl. 14, Most
Mrkvová Jana	Alšova 12, Opava
Pařízková Eva	V údolí 459/8, Praha 6
Pavlovský Pavel	777 Seneca Ave, Riedgewood NY, U.S.A.
Plíva Ladislav	Papelgasse 17/13, Wien, Austria
Převraská Jana	Guo Roselawn Ave 203, Toronto, Ont., Canada
Richter Vladimír	Im Steinchen 4, Woffelsbach, BRD
Svárovský Antonín	Kollárova 179, Klatovy 2
Vaněček František	Salierigasse 2/2, Wien, Austria
Vaněčková Dagmar	Salierigasse 2/2, Wien, Austria
Vozáb Josef	Trinkhausstr. 10/2/25, Wien, Austria
Vránová Věra	Cimburkova 23, Praha 3
Waltera Petr	Veletržní 5/264, Praha 7

KŠAFT Charty 77

Kšaft neboli závěť odkazuje vždy něco z majetku umírajícího dědicům či příštím pokolením. Co Charta 77 měla, čím disponovala?

Byla společenstvím lidí, kteří od prosince roku 1976 podepisovali dokument, jehož hlavním smyslem byla obrana lidských práv. Nebyla spolkem, tedy organizací s pevnými stanovami, byla jen skupinou lidí, kteří dali svým podpisem veřejně najevo, že připomínají státní reprezentaci povinnost respektovat to, k čemu se zákonně zavázala. Situace sedmdesátých let byla ve srovnání s padesátými lety odlišná nikoli jen mírou brutálního násilí, nýbrž morálním cynismem. Metody totalitní manipulace byly rafinovanější a oportunnost vyžadovala vládnoucí garnitura bezostyšněji a veřejněji.

Když v roce 1976 všechny příslušné státní instance schválily, signovaly a veřejně dne 13. října ve Sbírce zákonů (č. 120) publikovaly Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, aniž by cokoli respektovaly z jejich obsahu a smyslu, míra rozhořčení nad cynismem se pro některé občany naší vlasti naplnila. Bez ohledu na konsekvence se 242 signatářů prvního dokumentu Charty 77, datovaného 1. ledna 1977, postavilo proti přezíravosti a libovolnému ovladačství představitelů moci. V průběhu dalších týdnů, měsíců a let se přidávali další, až počet vzrostl na dnešních 1.858.

Solitéři velkých jmen v různých zemích tzv. východního bloku své odmítnutí totalitní svévole sice veřejně deklarovali již v době naší „normalizace“, jak eufemisticky tento cynický čas nazývali tehdejší mocipáni, tedy již před vznikem Charty 77. Nicméně Chartou 77 vzniklo uvnitř totalitního režimu za železnou oponou jedno z prvních, snad vůbec první široké otevřené společenství protestního typu. Ve světě v té době ovšem žily a utvářely se leckteré občanské skupinové iniciativy — ať už motivované úsilím podpořit soužití mezi státy, národy, či ekumenickými snahami o porozumění mezi různě nábožensky či světonázorově orientovanými komunitami nebo odpovědností lidstva vůči devastované přírodě. Naše časy jsou mezi jiným charakterizovány vzrůstající nedůvěrou v automatické zlepšování situace světa v toku dějin. Lidé čím dál tím víc pociťují, že pozice pasívního účastníka vede do propasti zmaru; že sice dějiny nelze ovládat jako strojový mechanismus (to přece jsou sny spíše totalitních vůdců), avšak autentická odpovědnost ob-

čanů je bezpodmínečnou záležitostí lidského pobytu na světě a lidské role v historickém dramatu, aby vůbec mohlo dopadat a dopadnout dobře. Vztít své břímě na svá ramena — to byl a stále více je nárok doby.

A tak se Charta 77 zařadila do tohoto univerzálního směřování, a to za okolností velice riskantních. Odtud potom lze vyvodit, čím Charta 77 žila a co může vzkázat dalším účastníkům eventuelních občanských iniciativ.

1. Bránila postižené odvoláváním se na platné zákony. Tím neprosazovala jen zákony, týkající se lidských a občanských práv, nýbrž prosazovala zákonnost samu. Zákon je občanům nadřazenou normou a platí pro všechny, zejména však pro ty, co jsou u moci. Zákon ovšem platí tehdy, uzákonňuje-li zákonnost, takže nesmí být v konfliktu s jiným zákonem, aby nebylo možno využít jednou ten a podruhé onen podle toho, jak se to někomu hodí. Není myslitelné, aby na jedné straně byl zdrojem zákonnosti občan, respektive jeho svobodně zvolení zástupci a na druhé straně se zákonem svěřovalo rozhodování nějaké mocenské „vedoucí síle“. Poctivá a čistá zákonnost je základem řádné občanské společnosti.

2. Svoje odhodlání k neoportunní poctivosti manifestovala Charta 77 v osobním i skupinovém nasazení, spojeném s nejrůznějšími riziky. Není třeba vypočítávat, že tato rizika se naplnila někdy až měrou vrchovatou; perzekuce přímých účastníků a jejich rodin, přátel a podporovatelů je v úplnosti možná jen stěží a v neúplnosti by mnozí bezpochyby zůstali nespravedlivě nejmenováni. Důležitější však je sám charakter takové neoportunní manifestace: svoboda, právo, občanství a další dobré devizy se neobejdou bez těch, kdo jsou ochotni riskovat svou zajištěností a vnější klid. Je to přímo mravní závaznost, která člověka nabádá a povolává k rozhodnutí proti sebeuspokojivému zajišťování a pro vydanost nárokům toho, co vlastně zakládá lidství člověka. Je zde třeba znovu připomenout slova jednoho z tří prvních mluvčích, brzy po vzniku Charty 77 následkem policejního výsledkového maratónu zemřelého Jana Patočky, jakkoli byla již mohokrát připomenuta, a která napsal v textu nazvaném „Co je a co není Charta 77“: „Bez mravního základu, bez přesvědčení, které není věcí opportunity, okolností a očekávaných výhod, žádná sebelépe technicky vybavená společnost nemůže fungovat. Morálka však zde není k tomu, aby společnost fungovala, nýbrž prostě k tomu, aby člověk byl člověkem. Nedefinuje ji člověk podle libovůle svých potřeb, přání, tendencí a tužeb, nýbrž ona to je, která vymezuje člověka.“ Jakkoli míra takového lidského nasazení byla u různých signatářů různá, přece nelze nevidět, že právě neoportunní chování spojené s ohrožením poskytovalo Chartě 77 ve vlast i v zahraničí tu nejvyšší vážnost.

3. Charta 77 vytrvale a věrně odolávala mocenskému tlaku od ledna roku 1977 do listopadu roku 1989. Tok času a událostí měnil sice per-

spektivy a odhady dalšího vývoje měly různé časové dimenze. Když se nepodařilo zlikvidovat společenství Charty 77 hned v zárodku a když se Charta 77 stala evropsky, ba světově proslulou, měla být ministerstvem vnitra, resp. policií v rámci návyku pětiletkového plánování zlikvidována do konce roku 1981. Nepodařilo se, i když se represe stupňovaly. V roce 1982 byl ministr vnitra vyměněn, perzekuce pokračovala a policie zkoušela různé další metody. Nicméně Charta držela své pozice nadále. Lidé pragmaticky střízlivě uvažující považovali její činnost, projedávající se především publikací podepsaných dokumentů, za bláhové snůžkovství donkichotské povahy a upozorňovali na to, že přece všechny mocenské trumfy má v rukou „strana a vláda“ — armádu, bezpečnost, všechny zdejší masově komunikační média a nespočetné řady poslušných funkcionářů a úředníků — a my jen psací stroje a nejlépe ilegální kontakty se zahraničními přáteli a několika rozhlasovými stanicemi. Charta 77 však přes všechny takové úsudky a odsudky neustupovala od svého prý nerealistického úsilí, ba postupem doby postoupila do předsunutějších pozic: připomenout lze např. manifestaci u hrobu T. G. Masaryka v Lánech r. 1987, kde počet přítomných byl v řádu stovek, či manifestaci 10. prosince 1988 na Škroupově náměstí v Praze, kde počet přítomných stoupl do řádu tisíců, ne-li desetitisíce. Byla to houževnatost, odhodlanost a věrnost poctivé věci, které znamenaly víc než prakticistní, tzv. realistický mocenský kalkul.

4. Charta 77 neměla, nesměla a nemohla mít stanovy, psané normy svého fungování, nemohla pořádat valné hromady, signatáři nemohli volit či odvolávat své představitele. Samotný titul těch, kdo hovořili za signatáře a jménem Charty 77, je příznačný: mluvčí. Byli zpravidla tři a „úřadovali“ jeden rok. Potom sami vyhledávali své nástupce, seznámili se svým návrhem a s ochotou navrženého všechny ty, kteří byli dosažitelní, a zpravidla v lednu následujícího roku předali ono převoznické veslo na lodi, kterou potom další trojice měla převést až k břehům dalšího roku. Kolektiv mluvčích potom tvořili všichni bývalí mluvčí a další aktivní signatáři. Odtud se mohli získávat náhradníci, jestliže fungující mluvčí byl policií izolován či uvězněn. Vrátil-li se mluvčí z vězení, mohl dokončit svůj úřad třeba i výkonem funkce v dalším období — což se skutečně i stalo. Aktivistou byl kdokoli ze signatářů, kdo se rozhodl a mohl účastnit jednání o činnosti. Nikdo nikoho nedelegoval a neexistovala žádná „výběrová“ instituce, která by „přijímala“ a „odmítala“ účast toho či onoho signatáře. Dokumenty se též projednávaly se všemi ochotnými signatáři. Dostupnost byla ovšem opět dána oboustrannou vstřícností. Nebylo možno při existujících represích a číhavém policejním dozoru uskutečnit maximum, nýbrž vždy jen střízlivé optimum. Avšak nebyla tu snaha podvádět, eliminovat, obcházet někoho, nedbat na stanovisko kohokoli. Patřilo k čistému svědomí každé trojice mluvčích, že podepsali a zveřejnili vždy jen takový dokument, který

respektoval stanoviska a připomínky všech dostupných účastníků. Ovšem existovala jistá ostražitost vůči policejní infiltraci, odposlechu a desinformaci. A ovšemže se nemohlo podařit těmto podkopným vlivům zcela bránit. Avšak celková tendence směřovala k otevřenému jednání, vždyť nakonec jeden z hlavních výsledků činnosti Charty 77 bylo zveřejňování číslovaných, datovaných a korektně podepsovaných dokumentů — protestů, stanovisek a prohlášení k situaci a dění ve společnosti. Charta 77 fungovala v podstatě podivuhodně dobře na základě pouhé poslušnosti a solidarity, nepsaného „gentlemen agreement“, na základě stálého vracení k samotnému principu společenství těch, kteří svým podpisem vyhlásili svou osobní, vnitřní občanskou odpovědnost.

5. To, co udržovalo společenství signatářů Charty 77 přes ústrky a pronásledování, přes mocenskou nevybavenost a přes různě silný mravní charakter, různou fyzickou a intelektuální sílu a různé zdravotní, sociální a rodinné podmínky jednotlivců, byla věčná vydanost, vydanost věci. Ne dohledné perspektivy konce ústrků, ne spočinutí v klidu bez persekuce, bez strachu a obav, že právě toto silné zvonení u domovních dveří znamená výsledek, hrozby fyzickým násilím, či dokonce odchod na čas z domova do cely. Všechny osobní prospěch či úspěch buď nebyl vůbec tím, co determinovalo jednání Charty 77, a pokud pro někoho byl eventuálním motivem, pak byl v nedohlednu. Mnozí, zvláště ti starší, byli srozuměni s realistickou vizí, že zemřou v téže situaci, v níž jako persekovaní „chartisti“ doposud žili, v situaci „samozvanců a ztroskotanců“. Byly to tedy nikoli zřetele osobní úspěšné životní dráhy a zajištěnosti, nýbrž oddanost věci obce, životní slušnosti a občanské vzájemnosti, které se dokázaly prosazovat po všech zkouškách a zklamáních vždy znovu a znovu a udržovat při letité existenci společenství signatářů Charty 77 přes veškerou nepravděpodobnost dlouhodobějšího trvání.

Charta 77 uzavírá svou životní pouť. Dědicům a následovníkům **odkazuje** svou hlubokou zkušenost: zažila strádání i šťastný konec pádem totality, proti níž stála, ale i postupné dožívání v období, kdy sice zmizel „vnější nepřítel“, avšak kdy osobní osudy rozdělily signatáře a rozmetaly je různými směry, a to jak v životech občanských, tak i v postojích k tomu, co je stmelovalo.

Ani příští leta, desítky či staletí — pokud vůbec budou — se neobejdou bez konfliktů. I napříště budou vládcí více než méně hodni svých pozic. I v budoucnu bude zapotřebí toho, co udržovalo Chartu 77 v sevřené pohotovosti a aktivitě přes nepřázeň společenských okolností. Charta 77 může společnosti odkázat „jen“ svou zkušenost občanské odpovědnosti a solidarity otřesených.

6. září 1992

RADIM PALOÚŠ

Dokument Charty 77 č. 9/92

Charta 77 — jako neformální občanská iniciativa — dohrála svou historickou roli. Některé prvky jejího základního prohlášení, její volná struktura a způsob její práce odpovídaly totiž totalitním poměrům, ve kterých vznikla. Tyto poměry vyžadovaly specifický a ve svobodných podmínkách nepoužitelný model veřejného působení. Proto jsme se rozhodli práci Charty 77 uzavřít. Péči o odkaz Charty 77 pověřujeme kolektiv mluvčích Rudolfa Battka, Danu Němcovou, Josefa Vohryzka. Vyzýváme všechny signatáře Charty 77, aby dál jednali — způsoby přiměřenými nové době — v duchu Charty 77 a v souladu s jejími ideály. Ideje nedělitelnosti lidských práv a svobod, důstojného občanství, vzájemného respektu, dialogu, tolerance a povinnosti nadřazovat zájmy obecné zájmům osobním jsou stále aktuální. Je třeba je prosazovat v nejrozličnějších společenských organizacích a spolcích, politických stranách a klubech, odborných institutech i veřejných funkcích, lze znovu a znovu usilovat o to, aby jimi byl prostoupen celý veřejný život.

Podepsání mluvčí Charty 77: R. Battěk, V. Benda, J. Dienstbier, J. Hájek, M. Hájek, V. Havel, L. Hejdánek, T. Hradílek, A. Hromádková, E. Joachimová, E. Kantůrková, H. Klímová, J. Kozlík, M. R. Křížková, M. Kubišová, M. Lehký, L. Lis, J. Litomiský, V. Malý, A. Marvanová, D. Němcová, M. Palouš, R. Palouš, H. Ponická, K. Princová, M. Rejchrt, V. Roubalová, Jan Ruml, Jiří Ruml, J. Sternová, J. Šabata, A. Šabatová, L. Šilhánová, J. Štern, P. Šustrová, M. Tyl, J. Vančura, J. Vohryzek, A. Vondra.

Praha 3. 11. 1992

Za správnost: Eva Joachimová

Milí přátelé,

Poslední stránky INFOCHU se nám nepsaly lehce. Víme, tak jako vy, že je mnoho problémů, ke kterým by se Charta 77 měla vyjádřit. Víte ale sami nejlépe, jaké obrovské názorové rozdíly jsou mezi signatáři. Shodnout se, najít potřebný konsensus, který je základem jakéhokoli jejího veřejného vyjádření, není v současné podobě Charty 77 možné. Je to trochu smutné, ale realistické konstatování.

Z tisku i televize jste se mohli dozvědět, že kolektiv mluvčích vydal dokument číslo 9/92, který máte před sebou. Tomuto dokumentu předcházela řada jednání. Tak, jak zaznělo na květnovém sněmu, chtěli jsme ukončení práce Charty v současné podobě vázat na vznik nového společenství. Měli jsme za to, že toto nové společenství by mohlo vzniknout jako reakce na nynější stav v posttotalitních systémech se všemi jeho složitostmi a nebezpečnými jevy. V INFOCHU přikládáme texty Bohumíra Janáta, Miloše Rejchrt a Jana Šterna, které se pokusily vznik nového společenství iniciovat. Bez obětavých lidí, kteří by se této iniciativy chopili, však text zůstane pouze textem. byt sebelepším. Žádné společenství samo o sobě totiž nikdy nic neudělalo, za každou akci Charty, za veškerou její práci stáli konkrétní lidé. A aktivita signatářů, tak jak jsme ji my poznaly v současné době je mizivá.

Stály jsme před rozhodnutím, co dál. Co bychom předaly dalším mluvčím? Jak dlouho by další mluvčí hledali v podstatě již neexistující konsensus? Brzy bychom se dostali do situace, že mluvčí by mluvili jménem Charty, ale vyjadřovali by pouze své osobní mínění. A to je na Chartu málo, její síla byla právě ve společenství lidí, kteří se prostřednictvím mluvčích snažili o vyslovení zamlčovaného.

Závěr se rodil těžce. Radim Palouš napsal, jak slíbil na sněmu „Kšaft Charty 77“. Bohumír Janát napsal dopis, ve kterém nesouhlasí s ukončením práce Charty 77. Většina mluvčích se však, jak vidíte podle podpisů, shodli na textu, který práci Charty 77 uzavírá. Nemůžeme samozřejmě uzavřít ani společenství Charty, ani závazek, který každý z nás na sebe vzal svým podpisem. Aktivitu, které chartisté založili, žijí dál vlastním životem. Rudolf Battěk, Dana Němcová a Josef Vohryzek jsou pověřeni kolektivem mluvčích péčí o odkaz Charty 77.

Jak jsme Vás již informovali na sněmu, je registrována Nadace Obce Charty 77, která bude převážně přispívat signatářům Charty 77 v obtížných zdravotních, či sociálních situacích. Jejimi statutárními zástupci jsou Rudolf Battěk, Dana Němcová a Josef Vohryzek. Příspěvky na konto jsou velmi vítány.

Vzhledem k dokumentu č. 9/92 bylo na kolektivu mluvčích dohodnuto, že nebudete vyzváni, abyste nám zaslali svá lustrační osvědčení.

My tři, které jsme byly mluvčí pro rok 1992, ještě dokončíme verifi-

kaci jmenného seznamu signatářů Charty 77 a pokusíme se uspořádat adresář signatářů. Proto Vás prosíme, abyste věnovali pozornost našemu dotazníku a vyplněný nám jej odeslali na adresu Gorkého nám. 2, Praha 1.

Přály bychom si, aby nám stará kamarádství vydržela, abychom si byli schopni nepříjemné věci říkat z očí do očí, aby v nás zůstal alespoň kousek toho, co nás vzájemně tak silně spojovalo.

mluvčí Charty 77 pro rok 1992

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

IČO: 47610051

KONTO č. 37135021/0100

(Komerční banka)

Závěrečná sdělení

NÁVRH základního prohlášení „Sdružení pro lidská práva“

My obyvatelé té části Evropy, která byla dlouhodobě postižena nadvládou komunismu, si stále více uvědomujeme, že tento systém kromě jiných škod zdeformoval také naše myšlení a celou naši duši. Tušíme, že kořeny krize, ve které jsme se ocitli, dosahují ještě dále než do období arogantní nadvlády komunistických stran. Sama skutečnost, že komunistické režimy vůbec mohly být nastoleny, je jedním z projevů této krize. Je stále zřejmější, že pád komunistických diktatur v Evropě na podzim 89 neznamená počátek fungování nových demokratických a hospodářských mechanismů, které samočinně budou zahrnovat občany stále vyššími dávkami blaha a štěstí. Naopak s obnovenou svobodou se protrhly i bariéry sestavené z krásných lží a zastírání, za nimiž se hromadily neřešené problémy. Komunistická utopie, která svou vizí spravedlivé a dokonalé společnosti získala oddanost mnoha upřímných a poctivých lidí, vyústila ve vládu strachu a neschopnosti. K pocitu mnoha lidí, že je proto nejlepší, už nikdy nevěřit ničemu a neusilovat o nic, co by přesahovalo rámec vlastního prospěchu se druží více či méně vědomé doznání vlastního selhání. Neblahé dědictví minulosti tak znovu pokřivuje vztah občanů k moci i občanů k sobě navzájem, přispívá k falešnému chápání vlastní národní či skupinové identity, tlačí nás k močálům rasismu a nacionalismu.

Jsme přesvědčeni, že valná část nesnází, které jsme zdědili i které si nově vytváříme, plyne z opomenutí nezadatelné důstojnosti, které se těší každá jednotlivá lidská bytost a z opomenutí úcty, kterou jsme si jako lidské bytosti navzájem povinováni. Bez základního povědomí, že můj bližní má tatáž práva jako já a že spíše strpím újmu na svých právech, než újmu na právech bližního, nevytvoříme demokratickou společnost, ustavičně usilující o tutéž míru svobody pro všechny, nýbrž společnost, kde drzí a silní budou diktovat slušným a slabým. V budování společnosti, kde by jedni byli ochotni nasadit své pohodlí a omezit svou svobodu ve prospěch práv a svobod druhých, máme na co navazovat. Charta 77 a VONS (zvláště díky těm jejím aktivistům, kteří pro obranu práv a svobod byli odsouzeni k dlouholetému věznění) prokázaly, že

obět pro druhé není romantický přežitek, nýbrž nutný stavební prvek zdravé společnosti.

Na Chartu 77 chceme navázat i při hledání modelu, jak se vyrovnat s nespravedlnostmi minulé doby. Jan Patočka připomněl („Co můžeme očekávat od Charty 77?“) svým spoluobčanům, že není lepší prostředek, jak zmenšit tlak troufalých mocipánů, „než jsou-li znejistěni, vidí-li, že nespravedlnost a diskriminace nejsou zapomínány, že se nad tím vším voda nezavírá“. Odmítáme názor, že dnes by se již nad tím vším voda zavřít měla. Po celou dobu své činnosti Charta i VONS jednoznačně prokazovaly, že všechny represe proti obhájčům lidských práv byly již ve své době nezákonné a protizákonné. Ti, kdo zneužili svou úřední nebo soudní pravomoc, musí být voláni k zodpovědnosti. Nebudeme schopni prokázat, že nespravedlnost se nevyplácí, sotva se nám podaří vybudovat právní stát.

Budování společenské morálky, založené na takovém pochopení lidských práv, které nejdříve činí druhým to, co očekává od nich, pravdivý pohled na nás samé a naši minulost, neúčelový rozbor problémů současnosti, to vše vyžaduje náš čas, naše úsilí a také prostor, kde by se „solidarita otřesených“ (J. Patočka) mohla vtělit ve smysluplný rozhovor, vzájemné naslouchání a poznávání, v drobné i větší projekty.

I dnes existuje řada lidí, kteří nejsou a nechtějí být profesionálními politiky, kteří však, tak jako signatáři Charty 77 ve své době, cítí, že „každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry“ (Prohlášení Charty 77 z 1. 1. 1977). Nebylo by odpovědné tento potenciál nevyužít. Proto se Charta 77 a hnutí Human rozhodli vyzvat muže a ženy, jimž jsou blízké myšlenky v této výzvě obsažené, aby zakládali

Sdružení pro lidská práva

Členem Sdružení se stává každý signatář této výzvy bez rozdílu, národnosti a st. příslušnosti. Organizační strukturu, která chce být co nejjednodušší a bez placeného aparátu určí stanovy.

Praha, září 1992

Miloš Rejchrt

Současná krize a budoucí renesance ideje Charty 77

(Několik myšlenek pro mluvčí a přátele Charty 77)

Civilisace je možná jen tehdy, když lidstvo zachovává rozdělení úloh; jestliže vedle těch, kdo pěstují vášně politické, existuje třída lidí, kteří zlehčují tyto vášně a uctívají hodnoty, které jsou vyšší než světské.

Julien Benda

Třebaže Charta 77 představuje fenomen značně mnohotvárný, jejími nosnými principy byly a zůstávají idea života v pravdě, myšlenka moci bezmocných a koncept nepochitické politiky. Nejsou to principy nové, které by Charta 77 teprve objevila. Idea života v pravdě se táhne coby základní mravní výzva celými dějinami. Myšlenka moci bezmocných a koncept nepochitické politiky — mající rovněž hojné historické precedenty — nejsou ani tak ctností v nouzi či přechodnou strategií v čase útlaku, jako spíše projevem touhy po čemsi vyšším a výrazem vážného rozhodnutí nepodrobovat se fatálnímu realismu objektivních nutností, který klade upadlou realitu tohoto světa jako nezměnitelnou a v jehož jménu byly činěny často ty nejhorší věci.

„Kráčet proti proudu reality“ považoval Jan Patočka za navýsost důležitý pohyb, který vede k objevu duše, jež je ve světě tím nejcennějším, třebaže svět přesahuje v tom smyslu, že není srovnatelná s žádnou věcí, skutečností a nitrosvětským faktem. Péče o duši, jež vyžaduje odvážnou distanci od sebevědomé, právě vládnoucí reality, je od dob Sókratových trvalým principem nepochitické politiky. Ta pak hluboce ovlivňuje život lidského společenství a utváří podobu státu, přestože nebere do rukou žádný instrument státníků a politiků či nějakou z rekvizit technokratů moci. Tedy ani myšlenka moci bezmocných nemůže být pouze aktuálním protestem v čase nesvobody či samoučelným disidentstvím po pádu skutečné tyranie, neboť tato myšlenka zpřítomňuje moudrost, jež vidí dál než často se měnící „duch doby“.

Konkrétní historickou chvílí zrodu Charty 77 byla doba těžkého národního, politického a duchovního útlaku. I když Charta 77 navázala na dva výrazné proudy tehdejší světové politiky (helsinský proces detente a Carterova lidskoprávní iniciativa), svět vytušil, že zde jde o cosi víc než o pád komunistického režimu či o pouhou restauraci vzorce západní civilizace v naší zemi. Bylo zde cosi víc, k čemu i západní svět vzhlíží s touhou a nadějí. Znovu se zde otevřela možnost omezení vlivu reálné politiky, tedy možnost osvobození se od té neutěšené sféry ryze světského konání, jež buďto sklouzává do zabydlené banality každodennosti anebo se coby další nový projekt globální strategie čas od času musí oživovat opakováním fatality kruhu staveb a pádů Babylonských věží.

Charta 77 — jako jedna v řadě mnohých na dlouhé cestě — neměla sílu změnit svět a radikálně zvrátit vzorec politiky, která — jak se shodují realisté — je bojem o moc, jenž dle potřeby hovoří jazykem šlechtných ideálů, tvrdé nutnosti anebo upřímné amorálnosti hlásící se k sobeckému prospěchu vlastních životních zájmů. Přesto se domnívám, že to, co Charta 77 mohla a v budoucnu bude muset udržet, je princip nadstranickosti, nezištnosti a univerzální solidarity.

Skutečná krize Charty 77 nastala po Listopadu 1989, kdy část jejích signatářů odešla do vysoké politiky, oblékla kostýmy mocných a touto proměnou jako by chtěla deklarovat možnost radikální katarze této — jak odjakživa soudil selský rozum — tradičně nečisté sféry. Ti, kdo vyzývali intelektuály k hromadnému vstupu do politiky, si však zapomněli položit otázku, kdo bude držet a chránit místo duchovních lidí a plnit jejich poslání zachovat kritický odstup, bránit rozjezdům vůle k moci a poukazovat k hodnotám vyšším než je úspěch a kariéra. Pozapomněli na historickou trvalost Sókratova sporu se sofisty a politiky, opomněli to, co Julien Benda myslel „Zradou vzdělanců“ a co chtěl Jan Patočka vyjádřit svým rozlišením „Duchovní člověk a intelektuál“. Smutné je, že jako událostmi potvrzovaný fakt se stále výrazněji ukazuje skutečnost, že chartisté ve svém nedlouhém působení ve vysoké politice nezkultivovali mysl ani si nezískali srdce národa tak, jak se jim to dařilo v nepoměrně delším období, kdy stáli pevně na svém místě.

Aniž bych chtěl někoho obviňovat či kreslit chmurné vize anebo zapomínat na podstatnou skutečnost, že za mnoho velkých věcí, které se udály, máme důvod mít radostnou povinnost vděku (zajisté nikoliv sami sobě), myslím, že je třeba si připomenout, že v dějinách se za duchovní zpronevěru často draze platí. Nelze si zakrývat fakt, že současná politická a mravní bilance vykazuje varovné položky: rozpadá se Masarykem založený stát, na jehož počátku, jak napsal Karel Čapek, stálo cosi vpravdě velkého a děje se tak, aniž by se kdokoliv z politiků ptal na názor třeba jen dosud žijící generace našich rodičů, kteří byli ochotni ctít a hájit Československo jako svůj domov; ve společnosti

vzrůstá apatie a frustrace ze zmařených ideálů a nesplněných slibů a šíří se egoismus soukromého sebezajišťování; a konečně, narůstají šance těch, kdo podobně jako v minulosti šíří a využívají prvek anonymity, chaosu, nejistoty a strachu k vlastnímu opouzďení ve státních strukturách, čímž se znovu potvrzuje staré pravidlo, že každá politická revoluce v posledku dláždí cestu byrokracii.

Co v dané situaci má činit Charta 77? Kdybych měl někomu dávat konkrétní doporučení, musel bych asi s mnohými signatáři a s většinou současníků říci upřímně „nevím“. A přece. Nejen státy, národy a hnutí, ale i konkrétní lidé se obnovují svými původními ideály. Charta 77 vznikla v čase osudového rozhodnutí, kdy již nebylo možno mlčet a kdy moc pravdy se postavila proti tvrdé moci vládnoucí reality.

Zajisté nelze očekávat přesné opakování minulých historických situací, nicméně tak jako dosud neskončily dějiny, neuzavřel se ani smysl a poslání Charty 77. Toto společenství možná naznačilo novou formu lidského spolubytí: nebylo demokratické ve smyslu soustavného podřizování menšiny většině, existovala zde spontánní a moudře pojiímaná rovnost; v Chartě se až na vzácné výjimky nehlasovalo, principem byl konsensus, tedy princip společné vůle k pravdě, princip umírněnosti a absence vůle k moci.

Tvář tomuto společenství, kterou svého času vnímali s respektem mnozí lidé v naší zemi, dávali tři mluvčí, na jejichž skutečné nezávislosti vzhledem k vládnoucí moci a bytostné jinakosti vzhledem k základnímu principu reálpolitiky bude — má-li mít Charta 77 budoucnost — velmi záležet. Na přesvědčení, že takoví lidé nikoliv pouze v našem úzkém společenství existují, lze založit důvěru v možnost budoucí renesance ideje Charty 77. Patrně pouze solidarita lidí skromných a opravdových bude moci zaručit to, že Listopad 1989 nebyl jen přechodným vítězstvím a v posledku ironií dějin.

Bohumír Janát

Září 1992

Sdružení pro lidská práva

Rok 1992 se stal kritickým rokem polistopadového vývoje. Československo, které si získalo svou nekrvavou demokratickou přeměnou obdiv a respekt, se rozpadá. Jeho prezident, který fascinoval poselstvím naděje Evropu právě tak jako Spojené státy, ztratil svou základnu, v jejímž jménu usiloval o nové uspořádání Evropy v přátelský všecelek, kde by jeden druhému byl garantem bezpečí a svobody. Jugoslávský masakr, způsobený nacionálním egoismem a bezohledností k legitimním zájmům druhých národů a menšin, otrásl hodnověrností helsinského společenství neschopného zabránit etnické genocidě. Válka s iráckým agresorem a hospodářské deprese (konec konjunktury zbrojení nepostihl jen Slovensko, ale daleko větší země) odkázala možnost druhého Marshalova plánu do říše snů. Musíme si pomoci především sami a nejsme na tom nikde v postkomunistické části Evropy dobře. Recidiva nacionálního egoismu — viz její příznaky v Německu nebo ve Francii — může vést k ztroskotání evropské integrace a k novému vytváření zájmových koalic, a to i vojenských.

V tomto okamžiku je naše vlast spíše oblastí sváru než konsensu a věcně spolupráce. Dráty, které jsme přestřihali s našimi sousedy, se mohou — proti naší vůli — objevit na moravsko-slovenském pomezí. Nejde však jen o bariéry mezi Českou a Slovenskou republikou. Jde i o neviditelné ostatné dráty natažené mezi znesvářenými tábory nově polarizované společnosti. Opět se argumentuje hlavně z pozice síly a za nejúčinnější vyvrácení názorů protivníka se považuje nezabývat se meritem věcí, ale osobně ho znemožnit. Vytrácí se ohled k člověku — jednotlivci a považuje se za možné s viníky bez rozlišování pošpinit i nevinné. Nedokázali jsme za tři roky od listopadu 1989 postavit před soud jediného estébáka, který lidi vydíral nebo trýznil. Neobjasněny zůstávají nejen četné zločiny z 50tých let, ale i relativně nedávné teroristické akce proti Zině Freundové, Ivanu Medkovi, Petru Placákovi, Václavu Svobodovi a dalším. Zatímco státní bezpečnost je skryta v anonymitě, došlo k plošnému zveřejnění jejich skutečných i údajných spolupracovníků bez jakéhokoliv rozboru a rozlišení — ať se každý obhájí, jak může. Je naší ostudou, že tak byli zneuctěni František Tomášek, Zdena Salivarová, Vlasta Chramostová a mnozí další. Zatímco noviny prokádřovaly Pavla Wonku, jehož cesta k otevřené opozici nebyla bez zákrutů, vězeňský lékař, který jej uznal schopným soudního líčení i vaz-

by, ačkoliv Wonka už jen šeptal a nemohl chodit, se dál těší dobré pověsti a nejen prokurátor, ale i lékařská komora se jeho případem odmítá zabývat. Atd.

Tam, kde se přestává rozlišovat mezi vinným a nevinným, mezi statečným občanem a zbabělým přísluhovačem, tam se smývají kontury dobra a zla. A přece právě v dnešní rozhárané chvíli by měli k sobě dobří lidé nacházet cestu napříč stranami a národními hranicemi. Právě toho úkolu by se mělo ujmout nevládní společenství jako byla Charta 77. Avšak Charta 77 ve své dosavadní podobě a složení není s to tomuto úkolu dostát. Politická polarizace mezi někdejšími aktivisty Charty dosáhla už takového stupně, že na bývalý konsensus není pomyslení. Významní chartisté se rozcházejí v zásadních otázkách. Jedni viní své druhy, že se nedokázali — navzdory své činnosti v disentu — důsledně rozejít se svou komunistickou minulostí a stali se v uplynulých třech letech brzdou obnovy. Druzí jim tuto výtku vracejí a vytýkají jim sklon k paušálnímu řešení a známkování, které nebere zřetel na jednotlivce a dělí opět lidi na kategorie jako hmyz. Těch rozdílů je ovšem víc, ale nemělo by smyslu je zde specifikovat. Zkušenost nedávného sněmu Charty letos na jaře varuje před neslavným koncem této do listopadu 89 uznávané morální autority. Poslední skutečně významný dokument Charty, Slovo k spoluobčanům II., kde se ještě budoucí protivníci dokázali dohodnout v zásadních otázkách, pochází z května 1990.

Vycházejíce z tohoto zjištění, domníváme se, že by bylo lépe ukončit činnost Charty v její tradiční podobě a pokusit se navázat na její principy a zkušenosti novým způsobem. Chtěli bychom například navázat na činnost komisí minulého sněmu, kde se odehrávala ta lepší a konstruktivní část jednání. Navrhujeme proto ustavit **sdužení pracovních skupin**, jež se zformovaly ještě uvnitř Charty na minulém sněmu. Mohly by to být pro začátek tyto skupiny či komise:

Skupina pro dialog a svobodu projevu

S pravděpodobným rozdělením republiky zanikne federální televize a rozhlas, a tím zanikne i skromná plularita těchto médií. Hrozí nebezpečí, aby se dnešní byt deformované dialogy nezměnily na dva monology podle zásady „cuius regio, eius religio“. Byla by to pak opět „Nuda v Čechách“, jak zní titul knihy A. Klimenta z dob normalizace. Skupina by měla monitorovat všechny případy mocenského potlačování dialogu a usilovat, aby tato média měla jistou autonomii a možnost nezávislosti jak na vládě, tak na opozici. (Viz BBC). Nejde ovšem jen o tato nejsledovanější média. Jde o to, aby i v stranicky vyhraněných novinách museli respektovat zásadu „slyšte obě strany“ a zásadu elementární sluš-

nosti. A nejde zas jen o tisk, ale i o vysoké školy, o jejich autonomii, která — ač je to k nevíře — může být znovu ohrožena.

Konečně by mohla skupina pro dialog pořádat diskusní večery, na nichž by se probíraly problémy, které jsou opomíjeny nebo tabuizovány.

Skupina pro porozumění mezi lidskými skupinami a prevenci proti rasismu

Tato skupina už pracuje a má svůj program. Skupina nechce vydávat „dokumenty“, ale psát do novin a organizovat neformální setkání lidí různých původů a ovlivňovat školní osnovy.

Na tuto skupinu by měla navázat

Skupina na obranu dětí a rodiny

Jež by mohla nahradit někdejší feministicky orientované aktivity. Nedávno jsme sledovali proces se třemi chlapci. Jeden najal své dva spolužáky, aby zabili jeho otce a matku. Otec nebyl doma, ale matku hrozným způsobem likvidovali. Žádné výčitky svědomí, jen lítost nad ztrátou svobody — tedy úplná citová degenerace. Není to ojedinělý případ. Pubertačky zamordují stařenu pro pár korun. V 19. století na to Raskolnikov potřeboval teorii o nadčlověku, naše dívky k tomu nepotřebují nic. A neprávem už zapadl případ 15letého Viktora Bačíka, pozvolna umučeného třemi výrostky v Ruzyni.

Jsou to výstražná světla, která podceňujeme. Naše skupina by měla nahlédnout, co se to vlastně děje v suterénu naší společnosti, kdo vychoval tyto citové mrzáky. Jak ochránit včas tyto děti před nimi samými?

To jsou tři náměty, kterými by se Sdružení mohlo zabývat. Selektace jeho členů by byla pracovní: kdo chceš pracovat v naší skupině, buď vítán. Nic za to nebudeš mít — ani moc, ani slávu, ani peníze. To by byla přirozená selektace jako v Chartě do listopadu 89.

Konečně by bylo možno uvažovat o vytvoření čtvrté sekce „česko-slovenské vzájemnosti“, jejímž spojovacím článkem by byl týdeník „Mosty“.

Ale to už předbíháme diskusi. Teprve bude-li chuť myšlenku uskutečnit, měli bychom pověřit přípravný výbor pro stručný program a stanov.

Jak už jsme řekli, nové společenství by se mohlo jmenovat **Sdružení pro lidská práva** nebo **Sdružení pro humanizaci společnosti**.

Jan Štern

Září 1992

Eva Joachimová

Květa Princová

Věra Roubalová

mluvčí Charty 77

Vážené mluvčí:

nemějte mi za zlé, když v dané chvíli dám výraz svým pocitům a řeknu otevřeně, že ze způsobu uzavření činnosti Charty 77, tím méně pak z tohoto aktu samotného, pražádnou radost nemám. Dovolte mi ještě jednou vyjádřit mé přesvědčení, že Charta 77 své místo, smysl a poslání v našem čase má: spíše jako živá idea a společenství než jako uzavřený historický fakt a zapečetěný odkaz. Nebyla svou podstatou vázána na existenci totalitního režimu, stejně jako opravdu svobodní lidé nemění své zásady a způsoby chování v dobách dobrých či zlých. Spíše než sofistikovaná konspirace byly její metodou konsensus, přátelství, otevřenost a dobrá vůle. Pro mnohé byla a zůstává reálnou mravní hodnotou a její slovo by si dokázalo nalézt, v případě věrnosti původní ideji, znovu svou autoritu a váhu. Zároveň jsem si vědom toho, že takovéto stanovisko nezískalo na kolektivu mluvčích výraznou podporu. Přesto se nemohu ubránit pocitu, že s Chartou 77 se i v podobě konkrétního společenství kolektivu mluvčích vytrácí cosi cenného. A i když chápu nelehkou situaci vašeho rozhodnutí, pod uzavírající akt Charty 77 svůj podpis připojit nemohu. Vitalitu ideje Charty 77 i prozíravost daného aktuálního rozhodnutí ukáže budoucnost. Osobně vám třem i celému našemu společenství přeji schopnost uchovat si živý prožitek svobody a síly pozice moci bezmocných.

Všechny přátele srdečně zdravím
a v přátelství zůstávám

Praha, 27. X. 1992

Bohumír Janát

24. listopadu 1992 zemřela náhle po dlouhé a velmi těžké nemoci Anna Marvanová, mluvčí Charty 77 v letech 1982—1983. Za nás za všechny se s ní rozloučil Jiří Ruml.

Za Aničkou...

Na Aničku Marvanovou vzpomínáme každý po svém, a našlo by se asi jen málo těch, kteří na ni nevzpomínají v dobrém, pokud ji opravdu dobře poznali.

Nebudu zde mluvit o celém jejím životě, chci si jen spolu s Vámi vybavit několik charakteristických okamžiků a příhod, které nelze pominout, máme-li docenit její smysl pro solidaritu s lidskými bolestmi a jinak nešťastnými osudy, její neokázalou statečnost, s níž čelila též nepřízni svého vlastního osudu. U Anny Marvanové jsme vždycky nacházeli nejen pochopení, ale i velice konkrétní posilu ve chvíli, když se nám zdálo, že nikdo neví o našem tichém zápase s brutálně triumfující mocí.

Naše rodina věděla, že když Anička, sama už stěží mobilní, zavolá, aby jí naši kluci přišli spravit vodovod či připevnit poličku, že se od ní bezpečně vrátí s novými čísly Svědectví a Listů nebo štosem samizdatů. Právě tak nám pomáhala rozšiřovat samizdatové Lidovky a kazety videožurnálů, ale též písemné i ústní vzkazy těch, kteří naše snahy podporovali v zahraničí. Její a Františkův byt se stal jakousi centrálou zpráv dobrých a bohužel i těch zlých, když některého z nás postihla dlouhodobější nedobrovolná nepřítomnost.

A v té době, na začátku osmdesátých let, kdy naše řady citelně prořídly násilím vynucenými odchody nebo vězněním, převzala další osud existence Charty na celé dva roky jako její mluvčí a byla nejen odvážná, ale i přes svou nemoc neúnavná a neudolatelná. Co se jí jen ti zbabělí estébáci navyhrožovali, když s neurvalostí jim vlastní šmejdili v jejím bytě, kde ukradli, co mohli — jen jaksi opomněli v koupelně nahlédnout pod namočené prádlo, kde se obvykle skrývalo to nejcennější, pro nás tolik potřebné. Dlouho bych mohl vzpomínat na všechny ty příhody neodlučně spjaté s naším vzpurným počínáním. Tu vzpurnost jsme čerpali právě u ní, Anička ji snad měla v krvi.

Ale ještě na jedno nesmím zapomenout, na její spřízněnost se vzácnými představiteli dvou generací, a přece jednoho ducha. Oba se teď s Aničkou znovu setkávají tam na pravdě Boží. Jan Patočka a Milan

Šimečka. Ten druhý možná o to víc, že s námi vedl ten boj déle a možná i proto, že působil především v Bratislavě, kde se Anna Marvanová před 64 lety narodila. Rozloučit s Aničkou bych se chtěl jejími vlastními slovy, která nám poslala na poslední sněm Charty 77 do vinohradského Národního domu: „Utrácím druhý, vlastně už třetí rok života fyzickou nemohoucností, přechasto po nemocnicích, přechasto mohu jen s obtížemi a s cizí pomocí dýchat. Toto jsme zdědili po 40 letech totality, toto musíme napravit, to je hlavní odkaz té mé tragické generace. Vlastně musíte vy, mladí. To, že budoucnost je a musí být vaše — to není fráze, to je vaše devíza, to je hlavní odkaz mé tragické generace.

Nedívím se, že nevěříte bývalým komunistům, ani těm, kteří u nich byli. Ale po 20 letech členství v KSČ měl každý ještě druhých 20 let po roce 1968 aspoň se pokusit napravit to minulé. Každý z nich, nebo dovolte mi říci, se sklopenou hlavou, každý z nás, mohl po té možnosti sáhnout. Generace dnešních skorosedmdesátníků, která té možnosti dokázala využít, končí nebo by rozhodně končit měla.

Jistě ne z generačních důvodů, ale život je už jen váš a bude už jen takový, jaký si jej připravíte.“

Tiše si opakujeme tato moudrá slova, a pokaždé si vybavíme tvář i všechny ty okamžiky, které jsme prožívali s tou, s níž se dnes fyzickujeme.

Bůh Tě opatruj, Aničko.

Zasloužíš si to.

30. listopadu 1992

